

Kulturní okrsky a urbánní regenerace v kontextu kreativního města: případová studie Toronto

Bc. Lukáš Danko

Diplomová práce
2012

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2011/2012

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Lukáš DANKO**
Osobní číslo: **M10888**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Kulturní okrsky a urbánní regenerace v kontextu
kreativního města: případová studie Toronto**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Představte východiska studia kreativního města v konceptu deindustrializace, post-fordismu a globalizace/globálních měst.
- Zpracujte teorii a přístupy k řešení urbánní regenerace a jejich vztah ke kulturním čtvrtím.

II. Praktická část

- Podejte základní fyzickou, funkční a sociálně-ekonomickou charakteristiku Toronta a jeho pozici v systému globálních měst.
- Charakterizujte vývoj a současný stav kreativního průmyslu v Torontu.
- Analyzujte a vyhodnoťte strategie a metody podpory rozvoje kreativního průmyslu, kulturních okrsků a urbánní regenerace.
- Aplikujte zkušenosti rozvoje kreativního průmyslu prostřednictvím kulturních okrsků při urbánní regeneraci Toronta ve městě Zlíně.

Závěr

Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

- [1] FLORIDA, R. *Cities and the Creative Class*. NY: Routledge, 2005. 198 s. ISBN 0-415-94887-8.
[2] KLOUDOVÁ, J. et al. *Kreativní ekonomika*. Bratislava: Eurokódex, 2010. 216 s. ISBN 978-80-89447-20-6.
[3] MUNDELIUS, M. *The Reliance of Berlin's Creative Industries on Milieus*. Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Müller Aktiengesellschaft, 2008. 125 s. ISBN 978-3-8364-8235-6.
[4] ROBERTS, P. a SYKES, H. *Urban Regeneration*. London: Sage Publications, 1999. 336 s. ISBN 978-0761967170.

Vedoucí diplomové práce: RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: 26. března 2012
Termín odevzdání diplomové práce: 2. května 2012

Ve Zlíně dne 26. března 2012

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 24.4.2012

.....

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cieľom práce je uplatniť skúsenosti z rozvoja kreatívneho priemyslu, urbánnej regenerácie a kultúrnych okrskov Toronta, v podmienkach mesta Zlína.

Teoretická časť predstavuje kreatívne mesto a koncepty, ktoré mu predchádzali. Ďalej definuje prístupy k riešeniu urbánnej regenerácii a ich vzťah ku kultúrnym štvrtiam.

Analytická časť je venovaná charakteristike Toronta, jeho pozície v systéme globálnych miest a popisuje vývoj a súčasný stav kreatívneho priemyslu. Ďalej predstavuje stratégie a metódy podpory rozvoja kreatívneho priemyslu, kultúrnych okrskov a urbánnej regenerácie. V poslednej, projektovej časti sú návrhy na rozvoj kreatívneho priemyslu a kultúrnych okrskov v meste Zlíne.

Kľúčová slova: kreatívne mesto, kreatívny priemysel, kultúrne okrsky, urbánna regenerácia.

ABSTRACT

The aim of this paper is to apply knowledge of the development of creative industry, urban regeneration and cultural districts of Toronto to the terms of the city of Zlín.

The theoretical part is to introduce the creative city and its precedent concepts. It also defines approaches and solutions to urban regeneration and their relations to particular cultural districts.

The analytical part is to describe the city of Toronto itself, its position in a global city system, progress of creative industry, and its current shape. It also presents strategies and development methods of creative industry, cultural districts and urban regeneration. The last part of the master thesis is the set of suggestions for growth of creative industry and cultural districts, in terms of the city of Zlín.

Keywords: creative city, creative industry, cultural districts, urban regeneration.

Rád by som sa touto cestou poďakoval vedúcemu diplomovej práce RNDr. Pavel Bednář, Ph.D. za odborné vedenie práce, cenné rady a za čas, ktorý mi ochotne venoval.

Týmto by som taktiež rád poďakoval organizácii 311 Toronto, ktorá mi poskytla potrebné dokumenty a informácie k vypracovaniu.

Prehlasujem, že odovzdaná verzie diplomovej práce a verzie elektronická nahraná do IS/STAG sú totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 VÝCHODISKÁ KREATÍVNEJ EKONOMIKY	13
1.1 KREATÍVNA EKONOMIKA.....	13
1.2 DEINDUSTRALIZÁCIA.....	14
1.3 POST-FORDIZMUS.....	15
1.4 GLOBALIZÁCIA.....	18
1.5 GLOBÁLNE MESTO.....	21
2 VÝCHODISKÁ KREATÍVNEHO MESTA	24
2.1 KREATIVITA.....	24
2.2 KREATÍVNA TRIEDA.....	25
2.2.1 Kritika kreatívnej triedy.....	25
2.2.2 Definícia kreatívnej triedy podľa Floridu.....	26
2.3 KREATÍVNY SEKTOR.....	26
2.4 KREATÍVNE PROSTREDIE.....	28
2.5 KREATÍVNA LOKALITA.....	29
2.6 SIETE A VÄZBY KREATÍVNEHO PROSTREDIA.....	30
2.7 KULTÚRNY OKRSOK.....	31
2.8 URBÁNNÁ ORGANIZÁCIA KREATÍVNEHO PRIEMYSLU.....	32
2.9 URBÁNNÁ REGENERÁCIA.....	33
2.10 POLITIKA ÚZEMNÉHO ROZVOJA.....	37
2.11 PRINCÍPY ÚZEMNEJ REGENERÁCIE.....	39
2.12 STRATÉGIE URBÁNNEJ REGENERÁCIE.....	40
II PRAKTICKÁ ČÁST	41
3 TORONTO A JEHO POSTAVENIE V SYSTÉME GLOBÁLNYCH MIEST	42
3.1 ŠTRUKTÚRA TORONTA.....	42
3.1.1 Fyzická štruktúra.....	42
3.1.2 Ekonomická štruktúra.....	46
3.1.3 Demografická štruktúra.....	48
3.2 TORONTO AKO GLOBÁLNE MESTO.....	52
3.3 VÝVOJ A SÚČASNÝ STAV KREATÍVNEHO PRIEMYSLU TORONTA.....	56
3.3.1 Vývoj kreatívneho priemyslu.....	56
3.3.2 Kreativita a riadenie.....	57
3.3.3 Súčasný stav kreatívneho priemyslu.....	59
3.3.4 Design.....	61
3.3.5 Komerčné divadlo.....	62
3.3.6 Hudba.....	64
3.3.7 Film a televízia.....	65
3.3.8 Móda.....	66
3.4 KREATÍVNE OKRSKY TORONTA.....	67
3.4.1 Liberty Village.....	68

3.4.2	Little Portugal	73
3.4.3	Distillery District	76
3.5	STRATÉGIE A METÓDY PODPORY KREATÍVNEHO PRIEMYSLU.....	81
3.5.1	Ľudské zdroje.....	82
3.5.2	Podnikateľská sféra	84
3.5.3	Priestorové usporiadanie	87
3.5.4	Vzájomné prepojenie.....	89
3.6	PRÍSTUPY URBÁNEJ REGENERÁCIE TORONTA.....	90
4	APLIKÁCIA SKÚSENOSTÍ V ROZVOJI KREATÍVNEHO PRIEMYSLU NA MESTE ZLÍNE	95
4.1	REGENERÁCIA BUDOV Č. 14 A 15	97
4.2	REGENERÁCIA BAŤOVHO AREÁLU	100
4.3	FMK A JEJ UPLATNENIE V KREATÍVNEJ SFÉRE.....	102
	ZÁVĚR	104
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	106
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	113
	SEZNAM OBRÁZKŮ	114
	SEZNAM PŘÍLOH.....	115

ÚVOD

V súčasnom globalizovanom svete, sa prikladá výraznejší dôraz na vývoj a formovanie kreatívnej ekonomiky, pretože práve kreatívna ekonomika sa dostáva do popredia a kreatívny priemysel, v súčasných podmienkach predbieha ostatné priemyselné smery. Jedná sa tak o nový fenomén, ktorý výrazne prispieva k hospodárskemu rastu. Jedinečné myšlienky a nápady, ktoré tvoria základ tvorivosti, sú v súčasnosti nenahraditeľné, pretože v rámci obmedzenosti zdrojov figurujú, ako nevyčerpatelná položka.

Výsledkom fungovania kreatívnej ekonomiky, sú globálne kreatívne mestá. Tie však vznikali postupne, na základe konceptov deindustrializácie, post-fordizmu a v neposlednom rade globalizácie. Práve tieto tri koncepty, majú za následok formovanie miest, ktorých dominantou je kreatívny priemysel. Dnešná doba, ktorá je charakteristická pomalým odznievaním hospodárskej krízy, priniesla jasné dôkazy, že kreatívny priemysel, ako jeden z mála nezaznamenal prepad. Práve s tým sú spojené prístupy urbánnej regenerácie, ktoré významne prispeli k vzniku kreatívnych štvrtí.

Ideálnym príkladom fungovania globálneho mesta a kreatívnej ekonomiky je mesto Toronto, ktoré sa nachádza Kanade, v provincii Ontario. Jedná sa o industriálne centrum, ktoré prešlo kompletnou regeneráciou a práve dnes patrí medzi popredné globálne mestá, s jedinečným kreatívnym priemyslom. Výrazne mu k tomu prispela aj migračná politika, ktorá sa v 80. rokoch rozrástla o zákony, ktoré zrušili etnické kritéria a postupne, sa tak stala destináciou pre imigrantov z celého sveta. Práve to viedlo k formovaniu multikultúrnej skladby Toronta. V meste sa postupne vytvorili podmienky, pre vznik Kultúrne založených štvrtí a susedstiev.

Táto práca sa zaoberá najmä kreatívnym priemyslom v Toronte a zároveň aj urbánnou regeneráciou, ktorá sprevádzala celkový proces formovania. Bližšie analyzované budú prístupy, stratégie a politiky, ktoré vedú k formovaniu kreatívneho priemyslu v globálnom meste, ako je Toronto. Zaoberať sa rovnako bude aj charakteristickou štruktúrou mesta, z pohľadu globálneho centra a kreatívnych štvrtí, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou kreatívneho priemyslu.

Prvá časť literárnej rešerše, je zameraná na predstavenie základných východísk štúdia kreatívneho mesta v koncepte deindustrializácie, post-fordizmu a globálnych miest. Vymedzuje základné pojmy a priebeh spomínaných procesov, ktoré viedli ku formovaniu globálneho kreatívneho centra, akým je Toronto. Nasledujúca časť je zameraná na teore-

tické východiská kreatívneho mesta a jeho štruktúry. V závere teoretickej časti sú popísané prístupy k riešeniu urbánnej regenerácie a jej vzťahu ku kultúrnym štvrtiam.

Analytická časť sa zameriava na základnú fyzickú, funkčnú a sociálne-ekonomickú charakteristiku Toronta a zároveň aj jeho pozíciu v systéme globálnych miest. Ďalej, na samotný vývoj a súčasný stav kreatívneho priemyslu v Toronte. Na analýzu nadväzujú aj stratégie a metódy podpory rozvoja kreatívneho priemyslu, kultúrnych okrskov a urbánnej regenerácie. Posledná časť je zameraná na uplatnenie skúseností z prípadovej štúdie Toronta, na mesto Zlín.

Zlínsky kraj je región, ktorý je charakteristický bohatou históriou a podobne, ako Toronto aj rôznorodou kultúrou. V súčasnosti disponuje podmienkami, pre rozvoj kreatívnej sféry, ktoré je nutné využiť. Práve kreatívny priemysel by mohol byť hnacím motorom, ktorý by bol schopný zabezpečiť ekonomický vývoj a hospodársku výkonnosť, ktorá povedie k turisticky atraktívnejšiemu pohľadu na región. V podmienkach Zlína je dôležité, zamerať sa na udržanie image, ktorým mesto disponuje.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝCHODISKÁ KREATÍVNEJ EKONOMIKY

Kreatívna ekonomika má v súčasnosti rôzne podoby a pohľady na celkový koncept, sa do istej miery líšia. V súčasnosti je však zreteľné, že práve kreatívna ekonomika dokáže prosperovať, aj počas nepriaznivého obdobia, ktoré spôsobila hospodárska kríza. Práve preto je nutné, venovať tomuto smeru značnú pozornosť.

1.1 Kreatívna ekonomika

Pohľady na kreatívnu ekonomiku sa líšia a viaceri autorov si ju vysvetľuje rôzne. Všeobecne však platí, že sa jedná o pojem, ktorý v 21. storočí zohráva nesmierne dôležitú rolu. Nejde o úplne nový smer, avšak v dnešnej technologicky vyspelej dobe naberá úplne nový význam, pretože výstup kreativity dokáže v dnešných pomeroch generovať významnejší prínos ako ostatné priemyselne zamerané odvetvia. Ako uvádza Kloudová (2010, 1), základom kreatívnej ekonomiky, je rozvoj oblastí, ako je veda, umenie a kultúra, pričom tieto oblasti sú stále významnejšie komercializované. Colette (2007, 1) podáva definíciu kreatívnej ekonomiky, ako súbor kreatívnych priemyslov, ktoré reprezentujú vzájomné združenie a znalostne-sústredené sektory, zamerané na vytváranie a využívanie intelektuálneho vlastníctva.

O'Connor (2009, 1) klasifikuje kreatívnu ekonomiku, ako prepojenie medzi kultúrou a hospodárstvom, ktoré vyúsťujú do kreatívneho priemyslu, ktorý je hnacím motorom pre metropolitné oblasti a ovplyvňuje tak územné plánovanie, politiku a riadenie. Araya (2010, 1), sa snaží o rozdelenie kreatívnej ekonomiky do dvoch modelov, pričom prvý zdôrazňuje produkciu kultúrnych statkov a služieb, druhý zdôrazňuje rolu intelektuálnych inovácií, ako kľúč k hospodárskemu rozvoju v období spoločenskej premeny. Kreativita a tvorivosť jednotlivcov v súčasnej dobe, hrá neodmysliteľnú súčasť hospodárskeho rozvoja.

Proces, ktorý je hnacím motorom pre kreatívnu ekonomiku, je uplatnenie jedinečných ideí, ktoré spočívajú v počiatočných myšlienkach. Práve tie dokáže významne prineŕ k rastu produktivity, ale aj samotného výstupu. To všetko, by však nebolo tak jednoduché, keby neexistuje súčasný stav vyspelosti a otvorenosti prijímania technológií a inovácií v dnešnej spoločnosti. Z tohto hľadiska teda môžeme usúdiť, že základ kreatívnej ekonomiky tvorí najmä vývoj odvetví ako umenie, veda a v neposlednom rade aj kultúra. Kreatívna ekonomika je úzko spätá s kreatívnym priemyslom, ktorý funguje na princípe

využívania vyspelých technológií a znalostí súčasnosti s kreativitou a tvorivosťou jednotlivcov.

Tým sa následne vytvárajú a zveľaďujú kreatívne triedy. Kloudová (2010) tvrdí, že kreatívna ekonomika je založená na kreatívnom priemysle, ako je mediálny priemysel, film, hudobný priemysel, počítačové hry, výskum, ale aj kultúrny priemysel. S rozvojom kreatívneho sektora, sa postupne vyvinula nová forma pracovnej triedy, ktorá nesie názov kreatívna trieda.

1.2 Deindustrializácia

Za posledné dve dekády sa prepadla zamestnanosť v oblastiach manufaktúry a tým pádom bola ovplyvnená aj časť celkovej zamestnanosti krajín sveta. Jedná sa o trend, ktorý bol zjavný najmä pre USA, ale neskôr zastihol aj Európu, Japonsko a krajiny štyroch tigrov. Deindustrializácia tak následne vyvolala značné obavy v postihnutých ekonomikách, do ktorých zasahovala. Začala sa prejavovať najmä po druhej svetovej vojne, kedy bol zaznamenaný vysoký pokles manufaktúry. Zamestnanie v oblasti manufaktúry dnes predstavuje iba malú časť zamestnávania obyvateľstva v krajinách, ktoré sú priemyselne zamerané. V tomto smere sa dynamicky transformujú najmä krajiny východnej Ázie. Rowthorn (1997, 1) tvrdí, že deindustrializácia však nie je negatívny fenomén, ale prirodzený dôsledok priemyselného dynamizmu rozvinutých ekonomík.

Deindustrializácia podporuje najmä rozvoj životných štandardov vo vyspelých ekonomikách tým, že stimuluje sektor služieb. Rovnako tak stimuluje aj rolu odborov. Podľa Rowthorna (1997, 2) bol celkový proces vyvolaný najmä 3 situáciami:

- znižujúci sa podiel zamestnanosti v oblasti manufaktúry
- stagnácia priemerných reálnych miezd a zvyšovanie nerovností
- masívne zvyšovanie nezamestnanosti európskych krajín.

Deindustrializácia je vysvetlená najmä vnútornými faktormi pre pokročilé ekonomiky a to hlavne kombinovaný efekt na zamestnanosti vo výrobnnej sfére rýchlejšieho rastu produktivity so službami. S tým je spojený pokles cien výroby a rastúci formát dopytu medzi výrobou a službami. Altena (2002, 9) definuje celkový proces, ako následok demoralizácie, nedostatkov, migrácie a tým pádom je chápaná aj ako proces zasahujúci do života

spoločnosti. Z dlhodobého hľadiska sa však jedná o transformáciu kapitalizmu. Cowie (2003, 4) rozpracoval teóriu, ktorá opisuje najväčšiu vlnu deindustrializácie v priebehu 80 rokoch 20 storočia a mnoho oblastí zastihla renesancia výroby, ktorá sa začala brať ako post-industriálna. Z určitého hľadiska deindustrializácia pripomína koniec určitého historického obdobia. Ako uvádza Rowthorn (1997, 5), deindustrializácia sa môže realizovať vo viacerých možných podobách. Jedná sa tak o pozitívnu deindustrializáciu, ktorá je výsledkom sústavného ekonomického rastu pri plnej zamestnanosti vo vyvinutej ekonomike. Deje sa to preto, že rast produktivity výroby je tak veľký, že aj napriek rastúcemu výstupu, zamestnanosť pomaly klesá. To však nevedie k nezamestnanosti, pretože sa zároveň vytvárajú nové pracovné miesta v sektore služieb a tie sú schopné pohltiť akúkoľvek skupinu, ktorá opustila výrobu. V tomto prípade sa jedná o proces, ktorý je úspechom danej ekonomiky.

Dôležitý je najmä dopad na spoločnosť, pretože tým neutrpí, z hľadiska pracovných príležitostí a nezamestnanosti. Rowthorn (1997, 6) definuje aj negatívnu deindustrializáciu, ktorú opisuje, ako patologický fenomén a môže postihnúť ekonomiku v akomkoľvek štádiu vývoja, pretože sa považuje za výsledok hospodárskeho zlyhania, čo má za následok, že sektor služieb nie je schopný prijať nezamestnaných z výrobnjej sféry. S tým je následne spojený stagnujúci reálny príjem a prehlbovanie nezamestnanosti. Proces deindustrializácie však prebieha vo všetkých pokročilých ekonomikách. Groot (2000, 3) poukazuje na fakt, že všetky krajiny sa počas vývoja zameriavajú na prechod od poľnohospodárskej spoločnosti ku hospodárstvu orientovaného na služby. Jedná sa o celosvetový trend a sektor služieb preberá podiel na zamestnanosti od poľnohospodárskej a priemyselnej sféry.

1.3 Post-fordizmus

Pre post-fordizmus je charakteristická transformácia a celková zmena v štruktúre a organizácii hospodárstva a spoločnosti. Historický vývoj je spravidla poznačený najmä technologickým pokrokom, trhmi a spoločnosťou. Amin (1994, 1) rozpracoval spoločenské vedy a ich prechod na novú fázu kapitalistického vývoja. Post-fordizmus je synonymom pre post-industrializmus, ktorý sa všeobecne chápe, ako nová éra kapitalizmu. Informačné technológie a ich pokrok sa postaral o to, že sa prešlo od priemyselnej výroby ku znalostnej ekonomike. Charakteristický je najmä celosvetový vývoj a globálna spotreba,

ktorá zasahuje do všetkých oblastí života spoločnosti a je často spájaná so spoločenským a súkromným životom. Signifikantný je najmä dominancia súčasnej vzájomnej celosvetovej previazanosti, ktorá smeruje ku globalizovaniu financií, produkcie, služieb v modernom hospodárstve.

Amin (1994, 2) prikladá dôraz na tzv. nové spojenectvá medzi priemyslom, vládou a pracovným trhom, ktoré zabezpečujú strategický vývoj technologických výhod a prinášajú tak národnú prosperitu. Z toho vzniká nadnárodná moc nadnárodných korporácií a bánk, ktoré sú umiestnené v určitých globálnych mestách. Prevezme sa tak moc na trhoch a sformujú sa nové vzory spotreby. Dnešná doba je špecifická najmä úrovňou prispôsobovania sa, hlavne v oblasti produkcie, čím sa jednoduchšie uspokojujú požiadavky konzumentov, na prechodných trhoch.

V dobe post-fordizmu vystupuje do popredia najmä spoločnosť, ktorá bola v priebehu priemyselnej éry v úzadí. Amin (1994, 2) poukazuje hlavne na spoločenskú časť ekonomie, ktorá je zameraná na práva menších, žien, citlivosť na životné prostredie a základné ľudské potreby. Jedná sa tak o humanizovanie celkového dopadu ekonomie a zameriava sa na negatívne vplyvy. Odráža to najmä pohyb obyvateľstva a jeho zmýšľania, ako výsledky obrany voči meniacim sa situáciám, v oblasti etnicity a národnosti. Nastávajú tak zmeny tradičných hodnôt a tradícií, ktoré do istej miery dominovali nad ostatnými súčasťami spoločnosti. Nové trendy nahrádzajú predchádzajúce a technologický pokrok ovplyvňuje produkciu a v neposlednom rade aj spoločnosť.

Súčasný problém však spočíva v dôsledkoch nezamestnanosti a celosvetovej krízy. Oba faktory vytvorili veľké problémy svetových ekonomík a sú tak poznačené dodnes. Pokiaľ by sme zohľadnili Kocha (2006, 2), v tomto smere hrá hlavnú rolu dlhodobý vývoj v oblasti trhov práce a sociálnych štruktúr.

Koch (2006, 15) rovnako poukazuje aj na fakt, že celosvetový trh sa skladá z konkurencie ekonomických priestorov v medzinárodnom meradle. Z toho plynie, že ak štát harmonizuje rôzne záujmy sociálnych skupín na národnej úrovni. Pomer medzi silnými a slabými stránkami národných miest v celosvetovej konkurencii, závisí najmä od úspešnosti vlád v rozvrhnutí konkrétnych záujmov rozdielnych skupín, k celkovým národným záujmom. Štát sa tým pádom zameriava jednak na národné záujmy a rovnako tak na globálne zámery, vyplývajúce z tvorby medzinárodnej politiky. Niektoré krajiny, sa tak snažia udržať si miesto v celosvetovej konkurencii tak, že ponechávajú nízke mzdy, slabšiu pra-

covnú situáciu a nízku politickú účasť v celkovom procese. Koch (2006, 15) naznačuje dôraz na technologický rozvoj, vzdelanie, politické a socio-ekonomické zaradenie a z toho vyplýva, že akumulácia kapitálu na svetovej úrovni, hlavne využívaním lacnej pracovnej sily v oblasti periférií.

V post-fordistickej dobe je popredný hlavne prechod z priemyselnej výroby na konkrétne individuálne schopnosti, ako sú znalosti a kreativita. Dôležité je uvedomiť si, že mzda je na jednej strane náklad, no na druhej zdroj dopytu. Koch (2006, 24) podáva definíciu znalostí, ktoré sú základom intelektuálneho majetku a z toho plynie, že národné hospodárstvo a sociálna politika nie sú len kľúčovými podmienkami na zhodnocovanie kapitálu a reprodukcie pracovnej sily, ale sú zodpovedné aj za údržbu spoločenskej súdržnosti. Prechod na znalostnú ekonomiku bol v každej krajine rozdielny, no súvisel najmä s technickým a technologickým rozvojom. Dôležitú úlohu hral hlavne rozvoj informačných technológií, ktorý sa postaral o zrýchlenie prístupu k informáciám a ich výmene.

Elam (1994, 44) klasifikuje post-fordizmu, ako éru poznačenú najmä súčasnou trhovou:

- nestabilitou
- nepredvídateľnosťou
- nenávratnosťou.

A práve to spôsobuje do istej miery určitú roztrieštenosť plánovania produkcie. Samotný technologický rozvoj by však nebol možný, keby zároveň neprebíhala aj inštitucionálna transformácia. Tým pádom sa pozmenili aj dopady regulačných procesov. Popri regulačných procesoch je charakteristický aj dopad na sociálnu štruktúru. Technológie však majú v konečnom meradle prevahu nad ostatnými charaktermi, ktoré formujú hospodárstvo a spoločnosť. Signifikantné pre dnešnú dobu sú najmä inovácie, ktoré pôsobia ako hlavný faktor rozvoja. Problém je však v tom, že technologické inovácie významne prevyšujú nad prípadnými sociálnymi, ktoré sú pre rast spoločnosti nesmierne dôležité. Podľa Elama (1994, 47) dominujú najmä materiálno-organizačné inovácie, pretože inovácie v oblasti spoločenských vzťahov, musia byť prijímané skrz štúdií v konkrétnom spoločensko-kultúrnom kontexte.

1.4 Globalizácia

Ako Scholte (2005, 23) uvádza, globalizácia je proces, ktorý má za následok rozsiahle verejné šírenie naprieč svetom modernej spoločnosti. Súčasné storočie je považované, za globálne storočie. Globalizácia jednoducho premôže všetko ostatné. Práve preto je spomínaný fakt braný ako kriticky dôležitý. Jedná sa o schopnosť sveta pochopiť a reagovať v spomalenom zábere. V dnešnej podobe vystupuje globalizácia ako prenikavý a prvoradý faktor rozvinutých ekonomík. Scholte (2005, 24) poukázal na fakt, že globalizácia je najlepšie chápaná ako preskupenie sociálnej geografie, poznamenaná nadúzemnými prepojeniami medzi ľuďmi. Globalizácia do istej miery odkrýva možnosti, ktoré boli zahalené kapitalizmom. To znamená, že nadnárodné korporácie hrajú kľúčovú rolu vo formovaní nie len ekonomiky, ale celej spoločnosti.

Beck (2000, 4) predstavuje celosvetovú spoločnosť, ktorá má nadväznosť na globalizáciu a nabrala tvar v mnohých rôznych dimenziách, čím podkopáva dôležitosť národného štátu, najmä kvôli rozmanitosti spoločenských kruhov, komunikačných sieťam, trhových vzťahov a životným štýlom. Vo veku globalizovania sa hlavný problém sociálnej spravodlivosti, bude musieť riešiť úplne inými spôsobmi. Globalizovanie svetových trhov znamená do istej miery eliminovanie, alebo suplovanie politických aktivít. Tým pádom sa vyzdvihuje fungovanie svetového trhu a tým pádom aj myšlienkam neoliberalizmu. Pokiaľ by sme zohľadnili Becka (2000, 9), ideologickým jadrom globalizovania je rozdiel medzi politikou a ekonomikou. Hlavnou úlohou politiky je zabezpečiť základné právne, sociálne a ekologické podmienky, pod ktorými sa ekonomická aktivita stane sociálne prístupnou a opodstatnenou. Globalizácia však so sebou prináša do istej miery aj riziko fungovania, ktoré je charakterizované protekcionizmom. Beck (2000, 9) rozdelil protekcionizmus na:

- konzervatívny protekcionizmus, ktorý pramení zo straty národných hodnôt a následne vedie k neoliberalnému zneškodneniu národného štátu
- zelený protekcionizmus, ktorý je charakterizovaný obavami z poškodzovania životného prostredia a celkový dopad nových síl na prírodu.

Globalizovaný svet znamená, že žiadna krajina, alebo skupina sa nemôže uzavrieť pred ostatnými. Rôzne odvetvia ako ekonomika, kultúra a politika sa stretávajú s ostatnými a tým pádom sa navzájom ovplyvňujú. Jedná sa tak najmä o suverénne štáty, ktoré sú vzájomne poprepletané nadnárodnými spoločnosťami a s tým spojené meniace sa možnosti

sily, väzieb, orientácie a identity. Beck (2000, 11) vraví, že globálnosť má za následok to, že všetko, čo sa na našej planéte stane, sa dotkne celého obyvateľstva, tak ako všetky víťazstvá, vynálezy, katastrofy a tým pádom je ovplyvnený celý svet. Jedná sa tak o celosvetovú spoločnosť, bez konkrétneho štátu a konkrétnej vlády. Celkový proces sa tak poníma, ako produkt predstavivosti, vynaliezavosti, ideológie a identity. Scholte (2005, 59) prirovnáva novodobú globalizáciu ku transformácii produkcie v plnom rozsahu, zatiaľ, čo ostatné aspekty sa kontinuálne vyvíjajú. To znamená, že celková konkurencia, manažment a celosvetové trhy postupne menia svoj charakter a orientáciu. Globalizácia v svetovom meradle je podporovaná najmä technickým a technologickým pokrokom, samozrejme aj rozvojom dopravnej infraštruktúry. V súčasnosti sa globálna ekonomika chápe ako ekonomika informácií, znalostí, kreativity, sietí a služieb. Neodmysliteľnú súčasť v tomto smere hrá aj rozvoj transportu, komunikácií a výmeny dát.

V oblasti globalizácie hrá významnú úlohu najmä vláda. Samotná globalizácia a vládnutie majú v rukách osud krajiny. Do istej miery je tak zbavená suverenity štátu. Celkový proces utláča ideu nacionálneho štátu do ústrania. Silná ekonomika však dokáže regulovať a riadiť kapacity globálnych ekonomických aktivít. Štáty sa tak menej starajú sami o seba, ale skôr tak o svoj celkový charakter vo svetovom poňímaní. Globalizácia tak neovplyvňuje existenciu štátu ako takého, ale skôr jeho formy a funkcie. Scholte (2000, 64) znázorňuje vládnutie v podmienkach globalizácie v celosvetovom meradle musí obsahovať viac, ako len samotné štáty a authority musia pracovať na viacstupňovo vo vnútri aj navonok. Vo vnútri sa tak jedná najmä o fungovanie orgánov municipalít a makro-regionálne, celosvetovo vo vonkajšom meradle. Treba brať ohľad aj na súkromný sektor a celkovú spoločnosť, ktoré hrajú v celkovom procese globalizácie dôležité regulačné úlohy. V tomto prípade tak nevystupujú len ako osamostatnené časti systému, ale ako súčasť celkového procesu.

Podľa Scholteho (2000, 64) globalizácia vyvoláva veľké zmeny v spoločnosti, ktoré sú spojené s identitou a sociálnymi väzbami. Celý svet a s ním aj sociálne štruktúry sa na seba začali čím viac podobáť. Súčasné storočie je poznačené značnou homogenizáciou spoločnosti. Globalizácia značne potlačila tradície a zvyky daných štátov a regiónov. Postupne sa tak vytrácajú charakteristické črty sociálnych spoločností. Smer, ktorým sa celosvetová spoločnosť ubera je do istej miery jednotný a zameraný na spotrebu a masmédiá. Celosvetovo uznávaný jazyk je anglický a tá sa berie ako samozrejmosť pre komunikáciu. Príznačná je najmä funkcia tzv. glocalizácie.

Scholte (2000, 65) charakterizoval globalizáciu ako:

- globálne spravodajstvo
- globálne produkty
- globálna sociálna migrácia.

Tieto tri skupiny majú za následok rôznorodé prispôsobovanie sa lokálnemu kontextu. Z toho plynie, že globalizácia nemá za následok nekonečné odstraňovanie kultúrnych charakteristík a koreňov. V niektorých prípadoch sa dokonca postarala o formovanie nových medzi-kultúrnych prepojení a nových kombinácií. Do istej miery sa tak formujú nové formy etiky spoločnosti, ktoré sú odlišné od tých, čo boli v minulosti izolované.

Proces globalizácie by nebol možný, keby spoločnosť nedisponovala potrebnými znalosťami. Dnešný pohľad sa odráža od skutočností, že celkové chápanie spoločnosti sa posunulo od starších poznatkov k úplne novým. Globalizácia pozmenila základné chápanie miesta a času. V súčasnosti sa tak jedná o svitanie post-modernej éry, ktorá má za následok celosvetové zmeny v rôznych sférach. Do istej miery sa jedná práve o rozšírenie modernizácie, ktoré prebieha vo svetovom meradle. Modernizácia sa však z globalizácie rozvíja nepriamo. Do istej miery vychádza z nových spoločenských vzorov, akými sú napríklad kapitalistická produkcia a racionálne poznanie, ale nie sú priamo podmienené spomínanými skutočnosťami. V súčasnosti sa dá globalizácia zaradiť niekde medzi modernosťou a zmenou širokého chápania spoločnosti. Scholte (2000, 69) vyvodzuje celkový proces, ako zmeny vyplývajúce z modernosti, tým pádom hyperkapitalizmus ostáva stále kapitalizmom, polycentrické vládnutie je stále byrokratickým a reflexívny racionalizmus je stále racionalizmom. Z toho plynie, že nadúzemné a medziteritoriálne prepojenie môže byť vytvárané a udržiavané sociálnymi aktivitami, bez nadväznosti na modernosť. V tomto smere sa dá globalizácia chápať ako:

- výhra, z ktorej ťažia všetci
- celosvetová pasca.

V oboch prípadoch sa jedná o dopad na celú spoločnosť. V prvom prípade sa jedná o skutočnosť, kde všetky subjekty dosahujú pozitívny úžitok. Väčšina odborníkov sa zhoduje, že v druhom prípade, majú celosvetové vzťahy za následok podkopávanie bezpečnosti, rovnosti a demokracie. V skutočnosti sa jedná o kombináciu oboch prípadov.

1.5 Globálne mesto

Proces globalizácie so sebou prináša nutnosť nový spôsob organizačného zabezpečenia. Globálne mestá a ich regióny sa v súčasnosti stali nevyhnutným koncepčných štruktúr. Územný rozvoj sa stal geografickým fenoménom. Medzinárodný ekonomický systém sa usadil v medzištátnych väzbách. Sassen (2001, 18) predstavuje názor, že čiastočné oddeľovanie, alebo oslabenie národných štruktúr, ako územných jednotiek, spôsobené privatizáciou a dereguláciou vyvoláva zosilňovanie globalizácie, ktorá formuje územné jednotky a ich rozpätia. Patria sem najmä cezhraničné regióny a mestá, ktoré spájajú dvoch a viac subjektov. Cele spektrum územných jednotiek od regionálnych, národných, až po globálne. V tematike globálnych miest sa jedná o proces územne globalizovaný. V dnešnej dobe informatizácie je dôležité rozlišovať pojem svetové mesto a globálne.

Ako uvádza Sassen (2001, 19), pre globálne mestá je príznačné hlavne rozptýlenie ekonomických aktivít, ktoré značia globalizáciu, rovnako ako simultánna integrácia rozptýlených činností, ktoré zabezpečujú rast a dôležitosť funkcií centrálnych podnikov. Čím viac sú rozptýlené operácie jednotlivých firiem skrz rôzne krajiny, tým viac sa ich centrálné funkcie stávajú komplexné a strategické. To spôsobuje, že hlavné sídla zabezpečujú určité činnosti formou outsourcingu a to najmä v oblasti vonkajších vzťahov, telekomunikácií, účtovníctva a programovania. Sassen (2001, 20) poukazuje na fakt, že služby, ktoré najviac vyťažujú firmy, sú komplexnou súčasťou globálnych trhov a aglomeračnej ekonomiky.

Trhy, v ktorých sú nadnárodné korporácie zapojené, komplexnosť a rýchlosť služieb, ktoré musia produkovať, formujú hromadnú dynamiku. Mestá dnes majú podobu intenzívnych informačných slučiek a zároveň aj ekonomické a spoločenské systémy. Vyhliadky globálnych miest sa zameriavajú na povahu a následky priestorového vzoru. Dôležitým faktom je, že dané mesta stále rastú a zväčšujú tým vplyv na spoločnosť. Na základe rôznych úrovní a tempa územného rozvoja, sa zabezpečuje zmena územnej štruktúry mesta v budúcnosti.

Podľa Clark (2003, 9) globálne mestá charakterizuje najmä súkromné vlastníctvo a s tým spojená produkcia tovarov a služieb, ktoré majú charakter globálnej spotreby. Ponuka a dopyt sú tým pádom zamerané globálne, na rozdiel od lokálnych štruktúr. Svetová ekonomika významne reprezentovaná najmä nadnárodnými spoločnosťami, ktoré sú regulované svetovými inštitúciami. Nadnárodné spoločnosti ovládajú produkciu a spotrebu

v hlavných oblastiach. Charakteristická je aj pomoc od finančných inštitúcií, ktoré držia a ovládajú svetové financie. Svetová ekonomika je organizovaná a mierená na mestá. Clark (2003, 10) zdôrazňuje, že globálny prístup vyžaduje, aby mestá boli videné ako interaktívne a vzájomne prepojené s elementmi územnej hierarchie, ktorá umožňuje procesy kapitalistickej akumulácie a reprodukcie.

Sassen (2001, 20) tvrdí, že práve nepredvídateľný a neplánovaný mix informácií, odbornosti a talentu, dokáže vyprodukovať vyšší rad informatizácie, ktorá však ešte stále nedokáže byť plne replikovaná do elektronického sveta. V tomto smere tvoria globálne mestá produkčné stránky pre vedúce informačné priemysly. Ďalej sa tak zdôrazňuje dopad sektora služieb, ktorý je príznačný pre svetové centrá. Produkcia globálnych operácií, koordinácia a ovládanie nových informačných technológií posilňuje postavenie nadnárodných spoločností. Celkové postavenie a kapacity nových technológií neutralizuje vzdialenosť a miesto. Produkcia nových informačných technológií posúva dôraz na formovanie ekonomickej globalizácie a celosvetovú reguláciu.

Ekonomická globalizácia a telekomunikácie majú za následok prispievanie k priestorovosti pre mestské oblasti, ktoré v kontexte globálneho mesta znamenajú medzinárodné väzby a súčasne koncentráciu potrebných zdrojov. Mestá v minulosti vznikali na križovatkách ciest a postupne tak naberali celosvetový význam. Súbor faktov, ktoré v dnešnej dobe opisujú rozdielnu intenzitu a komplexnosť sietí celosvetového rozsahu a mieru, akou sú dnešné ekonomiky dematerializované a digitalizované, podáva Sassen (2001, 22). To má za následok urýchlenie pohybu informačných tokov skrz siete. Mestá následne dokážu operovať v nadnárodnom rozpätí. Globálne mestá netvorí iba významné uzle koordinovania rôznych procesov, ale rovnako aj špecifické miesta produkcie. Mestá tým musia dostatočne zabezpečiť špecializovaný druh služieb, najmä pre priestorovo rozptýlené siete tovární, úradov a zákazníckych centier. Rovnako tak formujú finančné trhy a príznačné je dosahovanie inovácií v oblasti financií a finančného priemyslu.

Pokiaľ by sme zohľadnili prácu Sassen (2001, 31), štruktúra globálneho mesta sa najlepšie chápe ako miesto, kde môžu byť vykonané určité druhy práce, ktoré sa rozvetvujú do dvoch častí a to na priemyselnú výrobu a služby. Pre svetové centrá sú charakteristické hlavne vysokošpecializované služby a finančné statky. Vyššia úroveň finančných služieb nie je výsledkom produkčných postupov, ale odvodzuje sa z vyššej úrovne technických znalostí. Dôraz treba priložiť, že globálne mestá sú formované rozrastajúcim sa finančným priemyslom. Pretože, práve nárast inovácií v oblasti financií a rozširujúce sa

množstvo relatívne malých finančných inštitúcií rozšíril dôležitosť finančného priemyslu, ktorý výrazne ovplyvnil celkovú formu trhu. Trh prijal nové stratégie a mechanickosť hospodárskych funkcií. Finančné produkty sa dajú medzinárodne využívať a tak sa trh pretransformoval na novú formu globálnej ekonomie.

2 VÝCHODISKÁ KREATÍVNEHO MESTA

Kreatívne mestá fungujú na základe penetrácie kreatívnej ekonomiky. Práve kreatívna ekonomika zabezpečuje rozvoj miest, ktoré tak dokážu zabezpečiť lepšie životné podmienky, pre svojich obyvateľov. Procesy globalizácie, dokážu stimulovať aktivity, ktoré vedú k rozvoju kreatívnych miest, ktoré tak dokážu uplatňovať svoje príležitosti na rozvoj. Kreatívne mestá reprezentujú kreativitu a idey svojej kultúry.

2.1 Kreativita

Kreativita je ľudská vlastnosť, vďaka ktorej dokážu jedinci uplatňovať svoje jedinečné myšlienkové pochody. Runco (2007, 10) naznačuje kreativitu, ako súvisiacu, ale odlišnú od inteligencie, inovácie, predstavivosti, prehľadu a zdravia. V dnešnej dobe sa kreativita javí ako presadzujúci sa fenomén, ktorý môžeme charakterizovať najmä ako realizácia ideí a myšlienok, ktoré sa stávajú dôležitým vstupom ekonomiky. Prístupy k skúmaniu kreativity však dokazujú, že sa jedná o súbor aktivít, ktoré sú spôsobené nadprirodzenými schopnosťami (Wiesberg, 2006, 4). Z toho plynie, že sa jedná o faktor, ktorý je ťažko skúmateľný a merateľný.

Mundelius (2008, 4) charakterizoval kreativitu ako kľúčový faktor, z dôvodu neobmedzenosti v porovnaní s inými zdrojmi a tým pádom hrá vo vyspelých ekonomikách veľmi dôležitú rolu. Kreativita sa v spoločnosti chápe aj ako úplne bežná vec, ktorá prakticky pripadá v určitej podobne každému jedincovi. V dnešnej dobe sa však formuje úplne nový smer zapájania kreativity, hlavne v zmysle využívania technickej a technologickej vyspelosti popredných štátov a ich ekonomík. Nové nápady sú tak schopné generovať značný ekonomický zisk.

Kreativita sa však ako schopnosť jedinca vyskytuje v rôznych oblastiach ľudského pôsobenia. Signifikantný prínos má najmä v umení a vede, ale v dnešnej dobe významne zasahuje aj do ekonomiky. Z toho hľadiska vyplýva, že práve kreativita jedinca, ktorá bude základným vstupom, vygeneruje v krátkej budúcnosti nevídaný ekonomický rast, a to najmä vo vyspelých ekonomikách.

2.2 Kreativna trieda

Pohľady na kreatívnu triedu, ako osobitý element kreatívnej ekonomiky, sa líšia. Kloudová (2010, 2) upozorňuje na ekonomický prínos vedcov, umelcov, ľudí s talentom a schopnosťami prichádzať s originálnymi, netradičnými a kreatívnymi myšlienkami, ktoré vytvárajú najväčšiu pridanú hodnotu. Spomínaný proces dokonale funguje najmä vo vyspelých ekonomikách. Kreativna trieda funguje najmä na základe talentovaných pracovníkov, ktorí sú schopní uplatniť svoj talent v praxi. Florida (2010, 1) prišiel s konceptom kreatívnej triedy, ako zhrnutie celkového obrazu mladých profesionálov, ktorý hľadajú prácu a život, s novým porozumením životného štýlu a rozhodovania. Jedná sa tak o kombináciu práce a voľného času v oblasti kreativity.

S prechodom na kreatívnu ekonomiku je spojené aj postavenie kreatívnej triedy na trhu práce. Súčasná kreatívna trieda totižto disponuje vyšším platom ako pracovníci iných sektorov. Je to spôsobené najmä tým, že v súčasnosti je väčšia potreba kreatívnych jedincov, z dôvodu nárastu investícií do nových technológií. Spomínaný nárast má hlavne za následok činnosti vo forme výskumu a vývoja. Technologický pokrok sa meria najmä prírastkom patentov, ktorý sa každoročne zvyšuje.

2.2.1 Kritika kreatívnej triedy

Aj teórie kreatívnej triedy, ktoré reprezentuje Florida, majú istých kritikov, ktorý majú rozdielny pohľad na danú problematiku. Pokiaľ by sme zohľadnili prácu Marksena (2006, 7), je jednoducho nesprávne, aby sme rozdeľovali ľudí v hromadných povolaniach ako kreatívnych a naopak ďalšiu skupinu ako nekreatívnych. Existuje tak málo faktov ohľadom toho, ako presne funguje tvorivosť a čím sa odlišuje tvorivé a netvorivé zručnosti jedincov. Medzi ďalších kritikov patrí Peck (2005, 17), ktorý podáva prehľad o celkovej problematike z pohľadu kreatívnej triedy, ako nezapríčiného mechanizmu. Dá sa tak zhrnúť, že signály a hnacie motory kreatívnej triedy fungujú len na základe tolerancie a otvorenosti. V tomto smere je dôležité uvedomiť si fakt, na ktorý upozorňuje Markusen (2006, 1), že tvrdenia Floridu o kreatívnej triede a jej naviazanosť na vyššie vzdelanie sú nepodložené, pretože nadanie, schopnosti a celková kreativita jednotlivca nie je synonymom pre vyššie vzdelanie. Treba si tak uvedomiť, že nie len vzdelaní jedinci, ktorí disponujú znalosťami dokážu byť kreatívny.

2.2.2 Definícia kreatívnej triedy podľa Floridu

Pre dnešnú dobu je charakteristická najmä transformácia hospodárstva a spoločnosti. Za uplynulé dve desaťročia sa kreativita stala hnacou silou hospodárstva, čo vyvolalo naštartovanie kreatívneho sektora, ktorý sa postaral o tvorbu miliónov pracovných miest. Florida (2005, 3) odkazuje na skutočnosť tzv. výbuch kreatívneho sektora, ktorý za posledné dve dekády dokázal vytvoriť viac ako dvadsať miliónov pracovných miest v kreatívnom sektore, zaoberajúcich sa vedou, inžinierstvom, výskumom, vývojom, technickým priemyslom, umení, hudbe, kultúre, estetike, dizajne, alebo znalostne-orientované profesie ohľadom zdravia, financií a práva. Vo vyspelých ekonomikách tak príjmy kreatívneho sektora tvoria takmer polovicu celkových príjmov obyvateľstva. Z celkového hľadiska tvorí kultúra a s ňou spojené aktivity podnety pre spoločenské inovácie, nové partnerstvá a hospodársky rozvoj.

Florida (2005, 6) definuje základnú formulu kreativity, ktorá sa opiera o základné elementy tvorené 3T:

- technology (technológia) – je základným kľúčom ku hospodárskemu rozvoju, ktorý je založený na ľudských poznatkoch a znalostiach.
- talent (talent) – tvorí základnú časť ľudského kapitálu, ktorá je lepšie špecifikovaná ako kreatívny kapitál jednotlivca, ktorý ako jediný zo zdrojov nemá obmedzenie a tým výrazne vplýva na zavádzanie inovácií a k rozvoju ekonomiky.
- tolerance (tolerancia, znášateľnosť) – vzťah, ktorý je schopný prilákať a udržať technológiu a talent pokope, pretože oboje sú vysoko mobilné a plynúť do vnútra a následne von z hospodárstva.

2.3 Kreatívny sektor

Predstavuje neodmysliteľnú súčasť kreatívnej ekonomiky, ale ja celkového hospodárstva. Ako uvádza Kloudová (2010, 33) kreatívny sektor je oblasť, v ktorej sú vytvárané jedinečné, neopakovateľné produkty, návrhy, ktoré predtým neexistovali a spravidla sa v budúcnosti ani nebudú opakovať. Jedná sa tak najmä o umenie ako film, hudba, literatúra, hrané predstavenie a v dnešnej dobe rozmachu IT aj software a hry. V súčasných podmienkach sa kreatívny sektor neustále zväčšuje, najmä z dôvodu značného záujmu spotrebiteľov. Krea-

tívny sektor ťaží z tvorivej vyspelosti ľudí a tvorí ho najmä tzv. jadro, ktoré pozostáva z umelcov a to najmä:

- nezávislých
- zamestnaných
- umelcov na voľnej nohe.

Umelci tvoria základ fungovania kreatívneho sektora, ktorý sú charakterizovaný hlavne komerčnými aktivitami. Jadro sa vyznačuje koexistenciou s obklopujúcimi skupinami, ktoré pozostávajú z komerčných aktivít, nezárobkových a neformálnych aktivít a verejne financovaných aktivít. S názorom Wiesanda (2005, 7) sa môžeme stretnúť pri rozdelení jadra medzi:

- aplikované umenie

Je charakterizované hlavne komerčnými aktivitami. Patrí sem najmä architektúra, dizajn a počítačové hry

- kultúrny a mediálny priemysel

Tvorí ho najmä obchod s umením, knihy, filmy, zábava, privátne rádiá. Zaraduje sa do skupiny komerčných aktivít

- príbuzné odvetvia alebo aj zručnosti

Posledná časť skupiny komerčných aktivít, ktorú reprezentujú najmä tlač, hudobné inštrumenty a kultúrny turizmus

- neformálne umelecké aktivity

Patria sem najmä amatérske umelecké komunity rôzneho zamerania, bez komerčných aktivít

- služby a podpora

Skupiny primárne zamerané na podporu a rozvoj umenia. Charakterizované najmä nadáciami a záujmovými združeniami, ktorých primárnou aktivitou je zlepšovanie podmienok kreatívneho priemyslu

- verejné, dotované a zdedené umenie

Charakterizuje ich hlavne verejné financovanie, pretože sa spravidla jedná o umenie, ktoré sa zdedilo z minulosti. Do spomínanej skupiny sa radia najmä múzeá, divadlá a v neposlednom rade verejné vysielanie

- verejná správa a financovanie

Celkový priemysel, by nefungoval tak efektívne, keby nie je dostatočne zabezpečená administratíva. Tieto aktivity zastrešujú najmä umelecké agentúry

- kultúrne vzdelávanie a tréning

Jedná sa hlavne o vzdelávacie inštitúcie, ktoré majú na svedomí výchovu umelcov rôznych smerov a zameraní. Patria sem umelecké akadémie, hudobné školy, ktoré sú rovnako ako umelecké agentúry financované z verejných financií. Weisberg (2006, 1) dokladá fungovanie koncepcie kreatívneho sektora aj o nekreatívne podniky, ktoré sa podieľajú na raste prúdu inovácií z výskumu a vývoja, pre rozvoj nových produktov.

2.4 Kreatívne prostredie

Prostredie, ktoré vkladá siete do vnútra regiónu. Nejedná sa len o obchodné štruktúry a vzájomné závislosti rôznych odborov a firiem v regionálnom prostredí, ale aj sociálne, kultúrne, administratívne a politické okolnosti. Organizácie a formálne inštitúcie stále potrebujú individuálne vzťahy. Zapojenie produkcie a funkcií služieb v miestnych a regionálnych podmienkach, bude veľmi dôležitý fakt, pre inovácie a prispôbenie sa firmám. Jedná sa najmä o vzťah medzi miestom a kreativitou malých a stredných firiem. Mundelius (2008, 12) zobrazuje kreativitu a inovácie v modernej ekonomiky, ako určitý sociálny fenomén zakorenený v produkčnom systéme a jeho geografickému prostrediu. V tomto prípade sa jedná o kreatívne pole, alebo prostredie, kde dochádza k pôsobeniu kultúrnych komunit.

Treba si uvedomiť, že hlavnou devízou je fakt, že spomínaní priestory, nie sú intelektuálne, ani umelecky limitované. Fungujú aj silný magnet pre rôznorodých umelcov, ktorí tak vyhľadávajú inšpiráciu, konkurenciu, alebo len príbuzný druh umenia. Wood (World News, 2012) sa prikláňa k tvrdeniu, že v spomínaných mestách, boli koncentrované najmä:

- kultúrna masa
- kultúrne dedičstvo
- skúsenosti a potenciál kultúrnych, sociálnych a ekonomických aktivít.

Kreatívne prostredie musí do istej miery pôsobiť chaoticky a neusporiadane. Konzervatívne a usporiadané, stabilné spoločnosti sa prikláňajú ku kreativite len sporadicky. Podľa Mundelius (2008, 10), z historického hľadiska sa ako kreatívne mestá, s kreatívnym miestnym prostredím javili hlavne tie mestá, kde bol eliminovaný, poprípade do istej miery

potlačený fungujúci poriadok. Jednalo sa hlavne o mestá ako Berlín alebo Viedeň. Umelci dodnes využívajú spomínané prostredia, hlavne ako stimulant pre nové idey a myšlienky, z ktoré neskôr prinášajú úžitok. Kreatívny priemysel má silnú príťažlivosť k mestským oblastiam, ale dokonca ešte silnejšiu k lokálnym odvetvovým aglomeráciám.

Mundelius (2008, 22) rozpracoval prístup lokalizácie konkrétneho miesta v kreatívnom koncepte vyplýva z významného prepojenia medzi dojmom z lokality a motívmi, pre výbery umiestnenia firiem. To vyvoláva otázku, aké sú špeciálne vlastnosti kreatívneho priemyslu? Aké sú formy potenciálu kreativity a čo je charakteristické pre kreatívne oblasti? Ako uvádza Florida (2005, 27), jedná o celkový koncept životného štýlu konkrétnej kreatívnej triedy a kreatívneho prostredia. Celkový koncept pozostáva z korelácie, medzi kultúrou a rozvojom mesta, ktoré si kreatívne lokality vyžadujú. Hall (2000, 640) poukázal najmä na priamy vzťah medzi kreatívnymi mestami a ekonomickým rozvojom, so zvýrazneným historickým vývojom, ako to bolo v prípade Atén, Florencie, Londýna, Viedne, Paríža a Berlína.

2.5 Kreatívna lokalita

Súčasnú firmu sa okrem vyhľadávania finančného a ľudského kapitálu začínajú vyhľadávať najmä kreatívny, s cieľom nových vynálezov a vytvorením nových produktov. Nejedná sa však o zvýšenie kreativity manažéra, ale o celkovú otázku kultivácie, v ktorom sú zapojení hráči kreatívneho priemyslu. Pokiaľ by sme zohľadnili prácu Florida (2002, 4), jedná sa tak o ľudí, ktorí môžu byť najatí, alebo prepustení, ale ich kreatívna kapacita nemôže byť zakúpená ani predaná, rovnako tak vypnutá, ani zapnutá na požiadanie. Kreatívna lokalita hrá obzvlášť dôležitú úlohu z hľadiska pôsobenia určitej sociálnej komunity, ktorá prikladá dôraz na to, kde pôsobí.

Primárnym cieľom firiem, ktoré sídli v kreatívnych lokalitách, je preniesť kreativitu mesta do výhodného rozvoja prosperujúcej oblasti a ošetriť tak sled zvýšenia urbanistickej kreativity. Mundelius (2008, 24) poukazuje na fakt, že kreativita, umenie a kultúra, budú využité ako lokalizačné faktory. Kultúra, umenie, zábava a nočný život, boli už dávnejšie rozpoznané ako kľúčové roly v zmene post-industriálnej premeny. Kultúra stanovuje rozvoj lokality a je základom pre kreatívnu aktivitu.

2.6 Siete a väzby kreatívneho prostredia

Celkový koncept fungovania kreatívneho prostredia, by nebol možný, keby medzi sebou jednotliví činitelia nespoločujú. Jedná sa o spoluprácu a vzájomnú previazanosť v špecifických regionálnych prostrediach. Mundelius (2008, 36) podáva definíciu o výmene poznatkov, ktorá hrá dôležitú úlohu v celkovom kontexte a s tým je aj spojený následný prenos do miestnych ekonomík. Dôležité je uvedomiť si, že produktivita firiem nezávisí len na veľkosti a štruktúre firmy, ale aj od tzv. aglomeračných ekonomík. Výrazný rozdiel je, medzi lokalizáciou a urbanizáciou ekonomík. Lokalizácia má vplyv na výsledok z existencie niekoľkých firiem jedného priemyslu, zatiaľ čo urbanizácia má vplyv na výsledok z firiem rôznych priemyselných zameraní.

Z hľadiska väzieb, je dôležité uvedomiť si, že sa jedná najmä o neformálne informácie založené na vzájomnej dôvere. Blízka spolupráca a intenzívna výmena poznatkov podporuje konkurenčné schopnosti firiem, ktoré sú integrované v regionálnych a lokálnych sieťach. Siete sa stali nástrojom regionálneho rozvoja. Hlavnou myšlienkou inovovaných sietí, je produkovať synergický efekt tak, aby bola podporená výmena poznatkov a inovácií. Celý koncept vedie k zosilneniu konkurencie medzi jednotlivými hráčmi. V kreatívnom prostredí sa vyskytujú najmä sociálno–ekonomické väzby. Mundelius (2008, 39) ich opisuje, ako kooperačná súťaživosť, ktorá obsahuje najmä know-how a strategické aliancie medzi jednotlivými komunitami a ich súčasťami. A rozdelil ich do 4 hlavných charakteristík:

- vzájomnosť - mala by existovať určitá rovnováha medzi vymenenými znalosťami, ale nie vždy to tak musí byť
- závislosti - hlavne na základe priateľstva, dôvery, spoločnej reči a obchodnej etiky
- voľná väzba
- sila - silnejšia strana dominuje a je charakteristickou v sieti.

Vzťahy v sieťach sú dané najmä personálnym a neformálnym kontaktom, ktorý je založený na vzájomnej dôvere a skúsenostiach. Rozmanitosť prostriedkov má za následok vysokú koncentráciu vzťahov a dôležitá je otvorenosť, pre kohokoľvek v danom teritóriu.

2.7 Kultúrny okrskok

Santagata (2010, 33) charakterizuje kultúrne okrsky a klastre, ako inú formu priestorového zakorenenia v určitom teritóriu, v dôsledku ich kultúrnych črt, vyjadrenia a silnej kreatívnej dispozície. Spravidla sa jedná o malé odvetvia alebo turistické atrakcie, ktoré pútajú turistov. V tomto kontexte je dôležitý najmä fakt, produkcia spomínaných odvetví so sebou prináša pozitívne sociálne a ekonomické charakteristiky. Podľa Sterna (2007, 5) sa v rámci kultúrnych okrskov treba zamerať na štyri indikátory a intenzitu kultúrnej scény v jednotlivých susedstvách, ktoré tvoria:

- kultúrni účastníci
- neziskoví poskytovatelia kultúry
- komerčné kultúrne firmy
- nezávislí umelci.

Okrsky sú charakterizované sériou kultúrnych komponentov. Osobitou súčasťou kultúrnych okrskov sú aj kultúrne obyčaje, ktoré sú zakorenené v konkrétnej komunite. Santagata (2010, 39) tvrdí, že sa jedná o ekonomické zdroje, ktoré poskytujú východiská pre sútok troch hlavných kategórií:

- kultúra
- priestor
- komunita.

V tomto smere je najmä dôležité uvedomiť si, že miznutie nových ideí, ktoré sa starajú o kultúru komunity, môže mať za následok stagnujúci vývoj obyčajných ľudí. Stern (2007, 7) definuje prirodzené kultúrne okrsky, ktoré sú geografické územia, v ktorých rôznorodé kultúrne bohatstvá klastrované, pričom majú pozitívny vplyv na produkciu kultúry a zároveň pôsobia, ako priestor pre vzájomnú interakciu medzi jednotlivými kultúrnymi partnermi. Medzi charakteristické črty lokálnych komunit, je ich zhovievavosť a príslušná spolupatričnosť.

Historické a priestorové podmienky sami o sebe, nie sú dostatočné rekvizity pre úspech kultúrneho priemyslu. Santagata (2010, 40), si myslí, že to so sebou nesie schopnosť garantovať konštantnú vysokú úroveň kreativity a s tým spojenú dôležitosť verejnej politiky. Mestá by tým pádom mali vedieť využiť potenciál historických miest a ich materiály, vo všetkých sektoroch kultúrnych a kreatívnych priemyslov. V tomto smere ide hlavne o kombináciu kultúry a kreativity spolu s technickým a technologickým pokrokom.

2.8 Urbánna organizácia kreatívneho priemyslu

Tradičná lokalizácia podnikov je charakterizovaná lokalizačnými faktormi, v prípade kreatívneho priemyslu však dostupnosť kapitálu a vysoko-kvalifikovanej pracovnej sily, cena pôdy a pod. stráca na dôležitosť. Práve z tohto hľadiska sa do popredia dostávajú do popredia práve jemné faktory, ktoré sú charakteristické pre nové podniky, ktoré vstupujú do regionálneho hospodárstva. V oblasti kreatívneho priemyslu v tom prípade pri rozhodovaní zohrávajú dôležitú rolu práve mäkké lokalizačné faktory. Sú výsledkom osobných preferencií zamestnancov aj riadiacich zložiek, bez priameho vplyvu na partnerské vzťahy. Charakteristický je najmä ich silný vplyv na motiváciu a efektívnosť zamestnancov, rovnako ako aj celková dostupnosť vysoko-kvalifikovanej pracovnej sily. Silno ovplyvňujú rozhodovanie ľudí v otázkach výberu miesta pre život a tak pôsobia ako stabilizačný nástroj obyvateľstva regiónu. Z hľadiska kreatívneho priestoru sú to najmä faktory ako:

- ekologické prostredie
- kultúr
- voľno-časové aktivity.

Umiestňovanie podnikov s kreatívnymi službami priamo závisí od spomínaných faktorov, ktoré vytvárajú určitú atmosféru. Mäkké faktory v tomto prípade významnejšie odrážajú realitu výberu lokality ako tvrdé, ktoré sú zamerané len na partnerstvo. Imidž a atmosféra majú efekt na celkovú štruktúru kultúrneho a kreatívneho priemyslu.

Rumpel (2008, 6) charakterizuje aj faktory územnej organizácie kreatívneho prostredia, medzi ktoré patrí:

- aglomeračné výhody – z celkovej perspektívy sa podniky kreatívneho priemyslu zameriavajú práve na špecializovaný miesta, ktoré sú charakterizované koncentráciou kreatívnych aktivít v mestských oblastiach
- dostupnosť dodávateľov – kreatívne podniky čelia intenzívnej konkurencii a práve preto sa umiestňujú z hľadiska dobrej dostupnosti k hlavným dodávateľom, čo má za následok dobrú adaptabilitu a flexibilitu. Nie všetky podniky však plánujú spolupracovať a práve preto vzniká určitá rivalita a neznášanlivosť

- dostupnosť odberateľov – podniky v tomto priemysle sa špecializujú na menšie množstvo rôznorodosti produktov a tak si zabezpečujú užšiu interakciu so zákazníkmi. Užší vzťah v tomto prípade redukuje hrozby, ktorým podniky môžu čeliť
- dostupnosť dostatočne kvalifikovanej pracovnej sily – kreatívne prostredie so sebou prináša vysoko-kvalifikovanú pracovnú silu, ktorá vytvára značné konkurenčné prostredie, ktoré rozhoduje pri umiestňovaní
- prístup k informáciám z hľadiska aglomerácie – podniky neustále potrebujú prijímať nové informácie, čo je zabezpečené lokálnym informačným šumom, pre ktoré nie je nutné investovať finančné prostriedky.

2.9 Urbánna regenerácia

Regenerácia je proces, ktorý zapája súkromný aj verejný sektor, spolu so záujmovými komunitami a dobrovoľníkmi. Primárnym cieľom je zlepšiť kvalitu života pre všetkých. Roberts (2000, 6) definuje regeneráciu, ako dlhodobý cyklus aktivít, kde nie sú možné rýchle opravy, ani trvalé riešenia. Globalizovaný svet uľavil z priemyselnej výroby, ako výsledok post-industrializácie. Znalostne zamerané priemysle, tak zaznamenali nárast zamestnanosti na úkor výrobných. McCarthy (2007, 1) vyzdvihol v tomto smere najmä tri faktory:

- reštrukturalizácia zamestnanosti – od základov sa zamestnanosť zmenila na vysoko flexibilnú, čo bolo spôsobené globalizáciou konkurencie a technologickými inováciami
- proces globalizácie – ktorý zapríčinil zmenu význam miest a ich okolia, čo viedlo k novým priestorovým vzorom usporiadania územných vzťahov medzi lokalitami, pre ktoré je charakteristická najmä rozdielna miera rozvoja
- problematika riadenia urbanizácie – ktorá sa odvodila od tradičných prístupov miestneho riadenia a určitej formy partnerstva, medzi jednotlivými organizáciami a úradmi, ktorý viedol k riešeniu otázok miestneho poklesu.

Z toho vyplýva, že organizácia a priebeh územnej regenerácie prebieha pod spoluprácou jednotlivých sfér a to:

- sociálnej
- ekonomickej
- politickej.

Samostatne nie je možné zabezpečiť celkový proces, ani za predpokladu fungovania autonómnych jednotiek. Prístupy k územnej regenerácii sú výsledkom vzájomnej interakcie, ktorá je prepojená spoločnými záujmami. Dôležitou súčasťou je najmä „inštitucionálna prepojenosť“, ktorú charakterizoval McCarthy (2007, 2), ako silnú spoluúčasť zmesi inštitúcií a vysokú úroveň interakcie lokálnych sietí rôznych inštitúcií, ktoré zdieľajú rovnaké kultúrne normy a hodnoty. Vzájomne tak tvoria rast dôvery a spolupráce, ktorá vedie k ekonomickému a územnému rastu. Lokálne riadiace jednotky tak následne upierajú svoj záujem na miestnu úroveň hospodárstva a spoločnosti.

Podmienky pre inštitucionálne a územné štruktúry, sú do istej miery odlišné z hľadiska umiestnenia a danej politiky. Odráža to hlavne preferencie a priority, na ktoré sa vláda upiera. Dôležité hľadisko zohráva aj časový záber a celkový priebeh regenerácie. Roberts (2000, 7) charakterizoval základné východiská územnej regenerácie:

- vznik regionálnych rozvojových agentúr – ktoré sa zaoberajú rozvojom do budúcnosti a stratégiami regenerácie. Rozhodujúci je hlavne ich pôsobenie na regionálnej a sub-regionálnej úrovni a ich spolupráca s pracovnými skupinami
- financovanie regionálnych rozvojových agentúr – a ich nadväznosť na ekonomický a finančný aspekt regenerácie
- dôraz územného dizajnu a kvality – s nadväznosťou na fyzickú a environmentálnu regeneráciu, posilnenie väzby k udržateľnému rozvoju a zabezpečenie dodatočných zdrojov na opätovné použitie v oblasti brownfields
- zamestnanosť a tréning v oblasti regenerácie – a jeho prepojenie na sociálnu sféru a komunity tak, aby sa zvýšila úroveň dostupných zdrojov pre spoločenské bývanie a regeneráciu..
- rôzne politické výhody prepojené s praxou – ktoré zvyšujú dôraz na lokálnu demokratickú zodpovednosť a regionálne komory. Rovnako tak predefinovanie cieľov jednotlivých politik ako napr. doprava, bývanie, zamestnanosť, vzdelanie, plánovanie, environmentálny manažment, zdravotníctvo, rozvoj komunit a ostatných aspektov regionálnych a územných rozpätí.

Fyzická štruktúra miest sa postupne mení, tento nevyhnutný proces má za následok nové sociálne, politické a ekonomické operácie a aktivity, ktoré nepretržite vytvárajú nové príležitosti a následne aj dopyt. Hlavný benefitom toho procesu je pozitívny vplyv na rozvoj mestských oblastí. Ako uvádza Roberts (2000, 11) územná regenerácia, je založená na

úzkej spolupráci rôznych činiteľov, ktoré považujú za výsledné zlepšenie podmienok života v mestách a tvoria ich:

- politici
- vývojári
- vlastníci pôdy
- obyvatelia

Dominantný jav územného rozvoja, je najmä rozširovanie hraníc jednotlivých miest a s tým spojená rastúca rozmanitosť už existujúcich miest. Rozširovanie hraníc je nevyhnutné hlavne z hľadiska potrebného miesta pre nové domy, obchody, kancelárie a továrne. Dodržaný však musí byť celkový koncept, v ktorom nesmú chýbať myšlienky rozvoja životných podmienok občanov. McCarthy (2007, 15) upozornil na fakt nerovnomerného rozvoja, ako následku priebežných procesov globalizácie, ktorá vedie k určitej forme dominancie miest, kde globalizácia prenikala výraznejšie a zabezpečila monopolné postavenie a miest, kde prenikala pomalšie s následkom určitého podradenia. Celkový proces je výsledkom aktivít rôznych národov a ich lokalít. Jednotlivé vlády sú zodpovedné za výsledné efekty na rozvoj daného územia. Murayama (2009, 15) predstavuje myšlienku vízie urbánneho priestoru, ktorá bude efektívne a kreatívne implementovať rôznorodé opatrenia, ako starostlivosť o historické budovy, rekonštrukcia a oprava starých štruktúr, vytvorenie bezpečných a pohodlných chodníkov, parkov a otvorených priestranstiev.

V dobách znalostnej ekonomiky a svetových trhov, sú to práve byrokratické inštitúcie, ktorých aktivity a reakcie nie sú postačujúce. Tým pádom musí dochádzať k pretváraniu vlády, alebo ponechať podnikateľskému prostrediu voľné ruky, aby rozvíjal verejný sektor. To vedie k postupom určitej spolupráce súkromného sektora s verejným. Jedná sa o určité územné zriadenie, ktoré funguje v rôznych oblastiach po celom svete. McCarthy (2007, 16) dokumentuje verejno-súkromné partnerstvo, ako podnikateľský prístup, ktorý je charakteristický najmä obširnejšou transformáciou územného riadenia a, ktorý prináša nový imidž a spôsob regenerácie územia pre externých investorov. Dané partnerstvo, je pre vládu veľmi prínosné, pretože prináša súkromné investície do verejných záujmov a prípadné úspechy aj neúspechy sa vzájomne delia.

Mestá, ktoré uplatňujú partnerské vzťahy dokážu efektívnejšie zabezpečovať územný rozvoj. Jedná sa o určitý kompromis medzi jednotlivými záujmami, pretože súkromná sféra upiera svoje aktivity najmä na obchodné aktivity a verejná najmä na podporu komunity a spoločenského života. Oboje však súčasne zabezpečujú konkurenčné výhody

z hľadiska postavenia k ostatným regiónom a mestám. Pretváranie ekonomických stratégií a fungovania súkromných a verejných inštitúcií, z hľadiska vytvárania bohatstva a rastúcej celosvetovej konkurencie, je hlavnou podmienkou spoločenského prerozdelenia a blahobytu.

Rozvoj foriem miest v celosvetovom meradle, tak naberá úplne nový smer, pretože mestá a regióny si vzájomne konkurujú v oblasti investícií. Väčšina miest sa tak zameriava na celkový imidž, ktorý svojim spôsobom ovplyvňuje nadnárodných investorov. McCarthy (2007, 16) poukazuje na fakt, že celkové stratégie, ktoré počínajú životným prostredím, vzdelávacími inštitúciami, až po kultúrne inštitúcie, vedecké kapacity a dedičstvo, sa navrhujú tak, aby boli atraktívne pre investorov. To vyústilo hlavne v to, že lokálne autority a agentúry bývajú spravidla nahradzované ústrednou vládou a podporujú rôzne typy rozvoja, ktoré majú za následok zmenu imidžu mesta. S tým je spojený aj celkový marketing mesta a ostatné vlastnosti. Všetko aktivity a operácie musia byť dôsledne vyvážené, pretože výsledkom koordinácie musí byť vyriešenie územnej problematiky. Územný pokles má však mnoho podôb a nastáva zo širokého hľadiska možných faktorov, ktoré ho spôsobujú. Na zabezpečenie územnej regenerácie je nevyhnutné prihliadať na globálne faktory ako meniace sa lokality produkcie, inštitucionálna obmedzenosť a partnerstvo. Ako uvádza Murayama (2009, 15) plánovanie, pre urbánne priestory v mestách, je súbor komplexných aktivít, cieľov, politiky a opatrení, ktoré formujú urbánny priestor, založený na súčasných a budúcich podmienkach mesta a dopytu hráčov, zapojených do celkového procesu.

Nové trendy v oblasti územného rozptýlenia ekonomických aktivít na celosvetovej úrovni, má za následok novú formu územnej štruktúry, ktorá znamená najmä zmenu vyššieho manažmentu a kontrolu celkových ekonomických operácií, ktoré majú sociálne dopady. Medzinárodné trhy a nadnárodné spoločnosti potrebujú miesta, kde prebieha globalizácia. To znamená, že daná územná lokalita musí disponovať faktormi ako:

- informatizácia
- prepracovaná infraštruktúra
- koncentrácia zariadení
- zdroje
- vhodné podmienky.

Koncentrácia obchodu v mestách a mestských oblastiach podmieňuje rozvoj služieb verejného sektora. Celkovo prepracovaná dopravná a informačná infraštruktúra láka externých investorov, pre ktorých sú dané lokality atraktívne. V tom prípade sa zabezpečuje

tvorba pracovných miest, ktorá následne znižuje hladinu nezamestnanosti a vytvára tak priaznivý dopad na celkové hospodárstvo.

2.10 Politika územného rozvoja

Po 2. sv. vojne nabrala politika urbánneho rozvoja nový charakter, hlavne formovanie partnerstva, zmena zodpovednosti za vylepšenia a celkové riadenie miest a ich okolia. Dnešná podoba partnerského modelu prináša moc a zodpovednosť, za plnenie cieľov územnej regenerácie, ktoré si vyžaduje hlbšie prepojenie politickej moci a spoločenského prostredia. V povojnovom období sa jednalo hlavne o reštrukturalizáciu a oživovanie priemyselne založených miest, čo sa postupne stalo prioritou. Jednalo sa tak o centrálnu sanáciu.

Podľa Roberta (2000, 18) politika urbánnej regenerácie pristupuje k riešeniu problémov, s ktoré sa vyskytujú v mestách a ich okoliach, s dôrazom na fakt, že mestá by mali byť vedené k tomu, aby boli založené na dlhodobom a strategickom úsilí. Hlavne v povojnovom období sa menilo postavenie miest a mestského okolia. Bolo to zapríčinené najmä prechodom z industrializácie na post-industrializáciu. Mestá začali zastávať centrálnu miesto v ekonomike, kultúre, politike a v ľudskom živote. Migrácia do mestských oblastí z okolia, znamenala nárast obyvateľstva a tým pádom aj spôsob určitého korigovania nepriaznivých dopadov.

Blackman (1995, 12) charakterizoval územné aktivity vlády v mestských, suburbánnych oblastiach a spoločenských skupinách, ktoré dochádzajú do miest za prácou, alebo službami ako prioritou plánovania a realizácie územnej politiky. Mestské oblasti sa v tomto smere delia na lokálne rady a ostatné časti verejného sektora, ktoré plnia administratívnu úlohu miest. Jeden z najvýznamnejších znakov fyzickej infraštruktúry mestských častí, je špecifická úroveň rozvoja dopravy, komunikácií a rovnako tak celková mobilita a podpora kultúry. Mestá by tak mali byť zmesou rôznorodnej spotreby, čím sa podmieňuje dôraznejší vplyv na vývoj verejných služieb.

Urbánna politika výrazne zasahuje aj do súkromnej sféry. Tvorcovia politiky sú úspešní v tom prípade, keď prilákajú súkromné investície do miest a mestských častí, čo následne stimuluje rozvoj celkového trhu. To je ale možné len za toho predpokladu, keď sa verejný sektor javí ako atraktívny pre investorov. Celkový proces je založený na určitej

úrovni vzájomnej spolupráce, partnerstva medzi verejným a súkromným sektorom, v konečnom dôsledku sa nejedná len o stimuláciu trhu, ale aj významný dopad na sociálne štruktúry. Celková problematika partnerstva však často zlyháva na prestavbe a sanácii územia a lokálnych potrieb pre zamestnanie a verejných služieb. Pokles priemyselnej výroby však spôsobil rast nezamestnanosti. To následne viedlo k prehĺbovaniu chudoby v určitých regiónoch.

Blackman (1995, 13) predstavuje názor, že práve úspešná urbánna politika, fungujúca na základe partnerstva môže zabezpečiť zmysuplné zdokonalenie kvality života a lokálny verejný sektor sám o sebe, je hlavným zamestnávateľom s podstatným dopadom na hospodárstvo a spoločnosť. Urbánna politika však nie vždy zlepšuje životné podmienky jednotlivca. Celkový dopad by mal byť každopádne meraný podľa prospechu a výdavkov. Faktom je, že územná politika nemôže byť separovaná od celkovej politiky danej krajiny. Z toho vyplýva, že určité skupiny verejných služieb dominujú nad menej rozvinutými. Medzi rozvinutejšie verejné služby patrí najmä školstvo, knižnice a parky. Medzi tie slabšie sa radia bytové fondy a sociálne služby. Využívanie verejných služieb je neutrálne z hľadiska využívania disponibilných príjmov.

Blackman (1995, 14) rozdeľuje princípy urbánnej politiky na:

- rozvoj a zlepšovanie úrovne prioritných verejných služieb
- zmierňovanie rozdielov medzi poskytovanými službami, cielená podpora menej rozvinutých služieb.

V oboch prípadoch sa jedná prioritne o zlepšovanie kvality života obyvateľov, rovnako tak podpora využívania služieb sociálne slabším skupinám s menšími príjmami. V tomto prípade sa politika zameriava najmä na poskytovanie pomoci postihnutým skupinám na základe rôznych pomoci a podpôr. Potreba využívania verejných služieb je nezávislá od výšky príjmov v sociálnych skupinách, ale hlavne od stupňa postihnutia sociálnej skupiny a závislosti na podpore od lokálnych autoritatívnych inštitúcií.

Urbánna politika sa rovnako musí zameriavať na prebiehajúce zmeny, ktoré významne ovplyvňujú vývoj daného územia. Z teoretického hľadiska nie je možné zabrániť zmenám určitých štruktúr, ktoré prebiehajú v dôsledku globalizácie a informatizácie spoločnosti. Medzi prioritné zmeny patria:

- demografické
- ekonomické

- sociálne.

2.11 Princípy územnej regenerácie

Územná regenerácia je proces, ktorý je založený na určitých princípoch, ktoré odrážajú hlavné ciele, výzvy a výstupy. Roberts (2000, 18) opisuje územnú regeneráciu založenú na charakteristických princípoch:

- detailnej analýzy podmienok mestských oblastí
- súčasného zamerania na adaptáciu fyzickej stavby, sociálnej štruktúry, hospodárskej základne mestských oblastí
- pokúšania sa o dosiahnutie súčasnej adaptácie skrz generácie a implementácii komplexnej a integrovanej stratégie, ktorá rieši problémy vyrovnané, postupne a pozitívne
- uistenia, že sa daná stratégia a výsledné programy implementácie sú vyvíjané v súlade s udržateľným rozvojom
- stanovenia jasných operačných cieľov, ktoré by mali byť kvalifikované
- vytvorenia najlepšieho možného využitia prírodných, ekonomických, ľudských a ostatných zdrojov, pod ktoré spadá aj pevnina a ostatné vlastnosti vystavaného prostredia
- usilovania sa o zabezpečenie konsenzu spolupráce na najvyššej možnej úrovni, z hľadiska územnej regenerácie, ktorá je funguje na základ partnerstva
- rozpoznanie dôležitosti merania pokroku stratégie v porovnaní s úspechmi, zo špecifických cieľov a monitorovanie meniacej sa stavby a vplyvu vnútorných a vonkajších faktorov, ktoré pôsobia v mestských oblastiach
- akceptovania situácia, že iniciované implementačné programy bude potrebné prepracovať z hľadiska možných zmien podmienok a skutočností
- rozpoznanie skutočnosti, že rozdielne elementy stratégií spravidla dosahujú rôzne miery pokroku a to spôsobuje potrebu preskupenia zdrojov tak, aby bol zabezpečená rovnováha medzi cieľmi schémy územnej regenerácie a úspechmi strategických účelov.

2.12 Stratégie urbánnej regenerácie

Stratégie urbánnej regenerácie sa v mnohých prípadoch líšia. Singhal (2009, 111) definuje základné stratégie územnej regenerácie ako nasledujúce:

- regenerácia prostredníctvom rozvoja maloobchodnej siete a nadväzujúcich služieb, keď za kľúčové faktory sú považované: vytváranie priestorov pre maloobchodné podnikanie, zodpovedajúci mix predajných jednotiek, zvýšenie hodnoty budov, vytváranie pracovných miest, kvalita života a budovanie image mesta
- regenerácia prostredníctvom vlastníctva nehnuteľností je charakterizovaná budovaním a údržbou nehnuteľností, snahou o zvýšenie cien pozemkov a nájomov, spoločné financovanie verejným a súkromným sektorom, dôrazom na zaradenie funkcie bývania, prítiahnutím a udržaním vlastníkov budov
- regenerácia prostredníctvom kultúry a kultúrnych akcií sa orientuje predovšetkým na zaistenie vyrovnanosti výdavkov, budovaní mäkkej infraštruktúry, prítiahnutie podnikateľských aktivít so snahou o najväčšiu diverzifikáciu, zvýšenie ekonomického príspevku a vylepšenie image danej štvrť
- regenerácia prostredníctvom zábavy zahrňuje prítiahnutie investícií do fyzickej obnovy štvrtí, rozvoj brownfields, nárast zamestnanosti, tvorbu príjmov a predovšetkým atraktivitu miesta poprípade štvrte pre obyvateľstvo mesta a jeho zázemie, vylepšenie image.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 TORONTO A JEHO POSTAVENIE V SYSTÉME GLOBÁLNYCH MIEST

Toronto zastáva popredné postavenie z hľadiska globálnych miest, ktoré je spôsobené najmä kreatívnym priemyslom. Práve ten zohráva dôležitú úlohu, pretože sa v ňom uplatňujú prvky multikulturálnej skladby, ktorú ma na svedomí migračná politika. V súčasnosti, tak dokáže Toronto konkurovať aj ostatným globálnym mestám.

3.1 Štruktúra Toronta

Toronto disponuje bohatou fyzickou, demografickou a sociálno-ekonomickou štruktúrou, vďaka ktorej, sa mesto radí medzi globálne centrá. Veľkú úlohu z pohľadu kreatívneho mesta, hrajú aj prírodné podmienky. Celková štruktúra je špecifická, najmä z pohľadu kultúry, ktorá je charakteristická pre dominantu Ontaria.

3.1.1 Fyzická štruktúra

Toronto je hlavné mesto provincie Ontario a zároveň aj najväčšie mesto Kanady. Sídli na juhu provincie a z väčšej časti obklopuje severo-západné brehy jazera Ontario. Toronto má bohatú históriu, ktorá sa viaže najmä na 18. storočie, kedy na územie dnešného Toronta zakúpila Anglická monarchia. Práve v tých dobách bolo dané územie pomenované ako York a stalo sa hlavným mestom Hornej časti Kanady. Práve rok 1834 je z historického hľadiska veľmi dôležitý, pretože práve vtedy prebralo mesto súčasný názov na Toronto. Geograficky pokrýva 641 m² a tiahne sa od 43 km od východu na západ a 21 km od severu na juh, vo svojich najdlhších bodoch. Obvod mesta presahuje 180 km, čím sa radí medzi najväčšie územné oblasti v Kanade a Severnej Amerike. Z fyzických charakteristík sú dôležité najmä:

- pobrežie je 76,5 metra nad morom a pobrežie sa tiahne 43 km vzdušnou čiarou
- 307 km riek tečie skrz mesto a všetky sa zlievajú do jazera Ontario
- nachádza sa tam 1500 parkov a 8000 hektárov prírodných úkazov (roklín, údolí, prírodných plôch, poľnohospodárskej pôdy), čo tvorí 18,1% mestskej plochy a disponuje 187 km cyklistických ciest a 7,8 peších ciest a 3 milióny verejných stromov.

(City of Toronto, 2012)

Z hľadiska obyvateľstva a začlenenia, je charakteristický najmä rok 1998, kedy sa Toronto rozrástlo o okolité obce. Samotné mesto má cez 2,7 milióna obyvateľov a tým pádom je piate najobývanejšie mesto Severnej Ameriky a spolu s okolitými obcami má v súčasnosti cez 5,5 miliónov obyvateľov, čo radí Toronto na siedmu priečku najobývanejších mestských regiónov v Severnej Amerike. Toronto je súčasťou tzv. Greater Toronto Area (GTA), ktorá tvorí kultúrne, zábavné a finančné národné centrum. V meste funguje aj vláda Ontária. Pre Toronto je charakteristické najmä kozmopolitné a medzinárodné obyvateľstvo. Práve z tohto hľadiska je mesto populárne pre imigrantov z celého sveta a naberá tak charakter jedného z najrozmanitejších miest na svete. Hlavne preto, že v ňom figuruje takmer polovica obyvateľov, narodených mimo územie Kanady.

Z historického hľadiska podliehalo Toronto významnej premene. Politický systém bol v 19. st. patril pod Britskú ríšu, čo znamenalo aj výraznejší vplyv vonkajších činiteľov. Postupne sa však mesto dostalo spod kontroly a štrukturálne zmenilo svoj politický systém na nacionálny. To prakticky pretrvalo takmer celé 20. st. až pretransformovalo do súčasnej podoby, ktorá sa charakteristicky delí na mestá a regióny. Práve na tomto základe sa dajú pružnejšie zavádzať potrebné zmeny, a Toronto prevzalo štatút globálneho mesta. Z ekonomického v 19. st. prebiehala najmä ťažba surovín a poľnohospodárstvo, čo bolo charakteristické pre takmer celú Kanadu. Postupným prerazením industrializmu a manufaktúry, aj v Toronte prepukla výrazná zmena, ktorá posunula poľnohospodárstvo na vedľajšiu koľaj. V 20. st. bola teda charakteristická masívna výroba a priemyselné zameranie, ktoré však oblo naštrbené hospodárskou krízou. Práve tento fakt mal za následok prechod z priemyselnej veľkovýroby na kreatívne hospodárstvo, pre ktoré bola charakteristická kultúra a využívanie nových technológií. Tento trend si Toronto udržalo dodnes, a práve to ho radí na popredné miesta z hľadiska globálnych miest. Postupnou premenou podliehalo aj osídľovanie, pre ktoré bolo v 19. st. charakteristické najmä vidiecke, odľahlejšie zaľudnenie, práve skrz poľnohospodárskeho zamerania a ťažby surovín. Industrializácia však prilákala ľudí a postarala sa o migráciu z vidieckych sídiel bližšie do centra. V súčasnosti Toronto disponuje výraznejším podielom osídlenia v metropolitnej zóne ako vo vidieckych častiach.

(City of Toronto, 2012)

Toronto je hlavným obchodným centrom Kanady a poskytuje útočisko pre najvyššie hodnotené národne a nadnárodné spoločnosti, ako iné kanadské mestá. Je to najmä obchodná infraštruktúra, ktorá tvorí z Toronta výnimočné miesto pre obchod. Patria sem

banky ako Royal Bank of Canada, Canadian Imperial Bank of Commerce, Scotiabank, Toronto-Dominion Bank. Sieť optických káblov spôsobuje to, že pre mesto je charakteristická rýchlosť pohybu informácií viac, ako ktorékoľvek iné severoamerické mesto. A práve to je dôležitým ukazovateľom moderného obchodu. Vysoká vzdelanostná úroveň a mnohojazyčná pracovná sila poskytuje znalosti a schopnosti, ktoré mestu zabezpečujú popredné postavenie nad ostatnými mestami.

Z hľadiska infraštruktúry Toronto disponuje druhým najväčším verejným dopravným systémom Severnej Ameriky, hneď po New Yourku, ktorú reprezentuje Toronto Transit Commission, ktorá zamestnáva viac ako 10 000 ľudí. Preprava tak denne zabezpečuje pohyb ľudí dnu a von z mesta. Prepracovaná je najmä letecká doprava, ktorá zamestnáva obe letiská, ktoré poskytujú verejné aj súkromné letecké služby. Toronto čerpá vodu z jazera Ontario, ktoré je 8. najväčšie sladkovodné jazero na svete. Ďalšími dôležitými faktami dopravy sú:

- 337 km železníc, rýchle koľaje a vodné koridory tvoria 2,3% územia mesta
- 34,8% mesta je obývané územie, 7,8% je priemyselné územie, 2,3% komerčné územie a 7,3% územie inštitúcií
- 18,1% územia Toronta tvoria parky, prírodné rezervácie a farmy
- TTC má na zodpovednosť všetkých 9 existujúcich dopravných systémov a denne zaznamenáva cez 1,5 milióna výjazdov
- Toronto vlastní vynikajúcu telekomunikačnú infraštruktúru v oblasti prístupu k linkám s pokročilými technológiami. Mesto sa nachádza v zóne v jednotnou sadzbou volania a využíva najväčší optický kábel v Severnej Amerike.

(City of Toronto, 2012)

Infraštruktúra je v súčasnosti obohatená o najmodernejšie vlaky metra, tzv. Toronto rocket, ktoré zodpovedajú sa masovú prepravu v metrách. Výhoda najmä spočíva v 90 sekundových intervaloch príchodu vlakov, ktoré dokážu efektívne prepravovať cestujúcich. Zavedenie vlakov Toronto rocket, je súčasťou modernizácie dopravy a mesto ich vymenilo naraz, za staré vlaky. Súčasťou rekonštrukcie je aj najväčšia stanica metra Union Subway Station, ktorá slúži denne cez 250 000 cestujúcim. Jedná sa tak o najvyťaženejšie dopravné zariadenie Kanady. Rekonštrukciou sa má zabrániť preľudňovaniu a zlepšiť sa tak cirkulácia cestujúcich. Jedná sa o projekt spadajúci pod Waterfront Toronto. Celú rekonštrukciu má na starosti Toronto Transit Commission, rovnako tak aj plánovanie a dizajn. Dôležitým faktorom z hľadiska kreatívneho dopadu má Spadina Subway Extension, ktorá má 8.6 km.

Jedná sa o systém metra skrz hranice municipality, medzi mestami Toronto a York. Významné je najmä cestovné prepojenie do University of York, čím sa študenti môžu efektívne prepravovať do centra kreativity.

(Toronto Transit Commission, 2012)

Charakteristickou črtou Toronta je hlavne diverzita, ktorou mesto disponuje. Ju v prvom rade rozdielna štruktúra obyvateľstva a preto sa mesto radí medzi jedno z najviac multikulturálnych miest na svete. Dôvodom pre dobre životné podmienky je najmä fakt, že Toronto je jedným z najbezpečnejších metropolitných území Severnej Ameriky. Kultúrnu mnohostrannosť podporuje fakt, že na území sa vyskytuje cez 140 jazykov a rôznych dialektov. Skoro 30% obyvateľov mesta rozpráva doma iným ako anglickým, alebo francúzskym jazykom. V roku 2006 sa Toronto stalo domovom pre 8% kanadského obyvateľstva, 30% nedávnych prisťahovalcov a 20% všetkých imigrantov. Medzi sledovaným obdobím 2001 a 2006, sa Kanada rozrástla o 1 109 980 medzinárodných imigrantov, čo znamenalo okolo ¼ celkových imigrantov krajiny. Štatistika dokazuje, že polovica celkového obyvateľstva Toronta, sa narodila mimo Kanady. Medzi najviditeľnejšie menšinové skupiny patria:

- Južní Ázijci 12,0%, z celkového obyvateľstva (298 372)
- Číňania 11,4% (283 075)
- Afro – Američania 8,4% (208 555)
- Filipínci 4,1% (102 555)
- Latinskí – Američania 2,6% (64 860).

(Statistics Canada, 2012)

Dôležitým faktorom územného plánovania a regenerácie je celková zamestnanosť, ktorou mesto Toronto disponuje. Celkový priebeh ekonomického zdravia monitoruje Mestská plánovacia divízia, ktorá vydáva ročnú správu o obchode. Z výročných správ ďalej vyplývajú určité rozhodnutia pre tvorbu politiky. Mesto vyvinulo Profil zamestnanosti okrskov, ktorý slúži na zachovanie stability zamestnanosti územia. Ďalším cieľom je podporiť konkurenčnú pozíciu územia v širšom regionálnom kontexte. Územie Toronto disponuje rôznymi sférami od výrobných, skladovacích, až po exkluzívne komerčné parky a neekonomické objekty. Úlohou je zabezpečiť diverzitu ekonomických dôvodov v rade, nie len stabilné prostredie pre investície, ale aj výhodné lokality pre rôznorodé zamestnania a medziregionálne zamestnanecké klastre. Mesto sa tak pre lepšiu štatistickú organizáciu delí medzi 17 zamestnaneckých okrskov a ostatok mesta.

(Employment District Profile, 2010)

3.1.2 Ekonomická štruktúra

Podľa KPMG Competitive Alternatives (2010, 44) Toronto disponuje o 6,5% menšími nákladmi na obchod, ako priemer miest Spojených Štátov Amerických. Práve preto sa stalo kanadským finančným centrom, ktoré figuruje na 3. priečke najvýznamnejších centier Severnej Ameriky. Z ekonomického hľadiska:

- zamestnáva viac ako 200 000 ľudí vo finančnom sektore
- disponuje šiestim najvýznamnejším organizáciám pôsobiacich v poisťovníctve, ktorých majetok presahuje 250 miliard dolárov
- zabezpečuje fungovanie 5 najväčších Kanadských bánk a 50 medzinárodných bánk.
- obsahuje najväčšiu koncentráciu súkromných informačných a komunikačných technologických zariadení so sto a viac zamestnancami v Severnej Amerike
- disponuje 3. najväčšiu burzu v Severnej Amerike, ktorá je zároveň 7. najväčšia na svete
- zaznamenáva 11% celkového HDP Kanady
- ako centrum zabezpečuje 1/6 celkových zamestnaní v Kanade a to vo sfére služieb aj výroby
- 180 miliónov spotrebiteľov žije a pracuje v okolí Toronto, so vzdialenosťou do jedného dňa autom
- internetu a diaľkových liniek poskytuje 100% digitalizáciu, optickú technológiu, dynamické smerovanie a veľkokapacitný prístup k internetu

(City of Toronto, 2012)

Z hľadiska obchodu Toronto disponuje rôznymi stimulmi, ktoré zabezpečujú konkurencieschopnosť a atraktivitu územia pre nový rozvoj, ktorý zahŕňa rôzne finančné programy, ktoré podporujú výstavbu nových budov, alebo ich rozrastanie a stimulujú rast a rozvoj ekonomických sektorov s pridanou hodnotou akom ktoré zabezpečujú hospodársky rast. Programy, ktoré pôsobia na území provincie Toronto, sú zamerané na kľúčové odvetvia ako:

- výroba
- medicína
- životné prostredie
- informačné technológie
- kreatívny priemysel
- turizmus.

Pre provinciu Ontario sú charakteristické iniciatívy, ktoré vytvárajú dané prostredie atraktívne a konkurencieschopné z hľadiska globalizácie a svetového obchodu. Dôležitá je celková koncepcia, ktorá funguje na základe prepojenia súkromného sektora, spolu s verejným. V Toronte sa prikladá veľký dôraz na aktivity jednotlivých komún, ktoré reprezentujú jednotlivé susedstvá, ktoré disponujú veľmi kreatívnou pracovnou silou. Kreativita tak hrá veľmi dôležitú rolu v ekonomickom a sociálnom rozvoji globálneho mesta, ktoré tak láka a aktivizuje rôzne domáce aj zahraničné skupiny. V súčasnosti je prioritou využívať nové technológie a odstraňovať nepriaznivé dopady na životné prostredie. Financovanie býva spravidla zabezpečené na základe grantov a finančných stimulov. Medzi podporované oblasti fungujú na základe:

- IMIT (Imagination, manufacturing, innovation, technology) granty, ktoré sa zameriavajú na predstavivosť, výrobu, inovácie a technológiu – patria sem granty, ktoré sú schválené mestskou radou a podpora smeruje najmä na výstavbu nových budov, alebo ich rozrastanie vo vybraných sektoroch a lokalitách mesta. Časovo sú stanovené na obdobie 5 rokov.
- sanácia brownfields na základe daňovej výpomoci – podporuje investície do miest, ktoré sú preukázateľne prázdne, nedostatočne využívané, nebezpečné, alebo neproduktívne. Celková sanácia môže viesť k zvýšeniu majetkovej hodnoty. Mesto Toronto má právo zrušiť všetky, alebo časť daňového navýšenia a priamo ho pripísať na sanačnú pomoc v oblasti brownfield a pomáhajú tak vlastníkom kompenzovať vzniknuté náklady z regenerácie. Dané miesta musia spĺňať podmienky nemaloobchodného využitia. Z hľadiska sú spôsobilé výdavky, smerujúce na regeneráciu životného prostredia, štúdie životného prostredia, ekologické poistenie, demolačných prác, odstraňovanie trosiek.
- redukcie daní z podnikateľskej činnosti – dane z podnikateľskej činnosti sa výrazne prepadli za posledných 10 rokov a v súčasnosti sú zamrzené. Stratégia spočíva v obmedzení zvyšovaní daní obecných rozpočtov pre obchodné a priemyselné

vlastníctvo o maximálne jednu tretinu, ku zvýšeniu daní z obytných nehnuteľností. Primárna je snaha posunúť dane z komerčných a priemyselných nehnuteľností na obytné, ktoré zabezpečia vyrovnaný rozpočet. Vzdelávanie v oblasti obchodu bolo znížené z hľadiska daňového zaťaženia o 1.6%.

- stimulácie šetrenia energií – iniciatívy zamerané na budovanie lepších partnerských vzťahov medzi jednotlivými budovami. Program je zameraný na asistovanie organizáciám malého podnikania, až po veľké priemyselné komplexy a pomáha financovať audit energií, nahrádzať vybavenie plytvajúce energiami a podporu nových stavieb, ktoré spĺňajú nové kódy a štandardy. Hlavnou zložkou je inovatívny program, ktorý pomáha podnikom redukovat' náklady za energiu.

(City of Toronto, 2012)

3.1.3 Demografická štruktúra

Z demografického hľadiska Toronto disponuje širokým spektrom obyvateľstva, ktoré skoro z polovice tvoria imigranti. Mesto sa tak delí na:

- 44 revírov
- 4 obecné rady
- 140 sídlisk, alebo obvodov.

Práve preto hrá z tohto hľadiska dôležitú úlohu najmä spoločenský rozvoj, ktorý je zameraný na zlepšovanie životných podmienok v sídliskách. Medzi základné programy sociálnej sféry patrí program Spoločenský rozvoj, financie a administrácia, ktorý sa zameriava na:

- rozvoj a implementáciu sociálneho zaradenia a agenda bezpečia jednotlivých komunit v meste – hlavným úmyslom rozvoja a implementácie, je najmä zabezpečiť bezpečné životné podmienky v daných komunitách, ktoré spravidla charakterizujú určité susedstvá, ktoré sú rôznorodé z hľadiska kultúry a životných podmienok. Dôležité je uvedomiť si, že každá komunita je reprezentovaná rozdielnou skladbou národností a tak dochádza v určitých prípadoch ku konfrontácii z hľadiska vierovyznania, rasy a presvedčenia. Lokálna vláda a agentúry sa tak snažia o zmiernenie dopadov rôznorodosti komunit najmä tak, že vytvára určité aktivity, ktoré zapájajú rozdielne kultúry, čím sa dá zabezpečiť miernejší dopad na rozdielne životné presvedčenia. Dôležitým faktorom je zapájanie rôznych vekových kategórií. O bez-

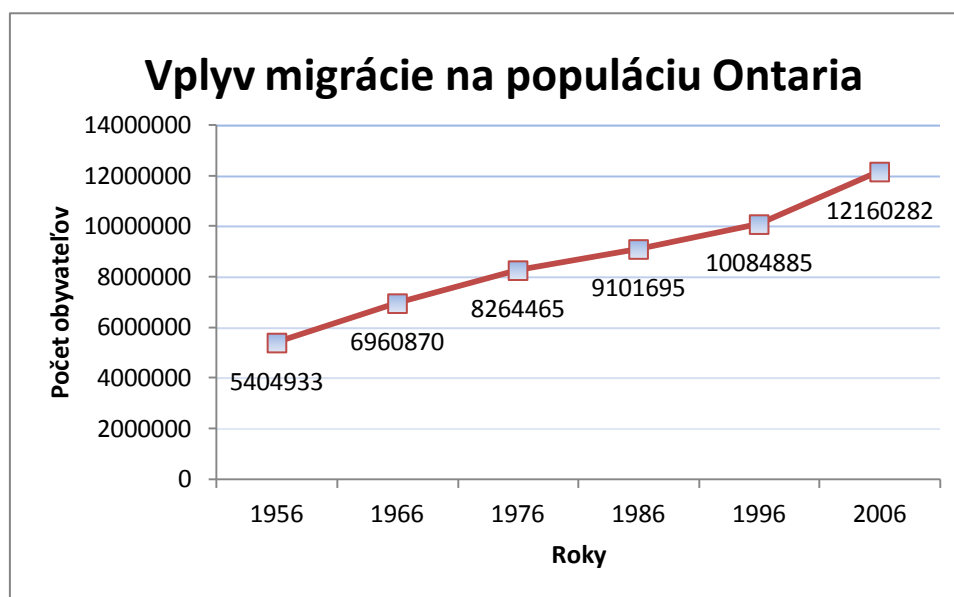
pečnosť v susedstvách a sídliskách sa starajú najmä lokálne komunitné hliadky, ktoré tvoria obyvatelia a starajú sa o bezproblémové fungovanie tak, že vykonávajú dobrovoľné hliadky, ktoré sú podporované policajnými zložkami.

- podpora bezpečných a silných susedstiev a spoločnosti – pre Toronto je charakteristická vysoká miera diverzity a kultúry, ktorá sa odráža v rôznorodosti susedstiev, tzv. neighbourhoods. Profily jednotlivých susedstiev boli vytvorené, aby pomohli vláde a lokálnym agentúram s ich miestnym plánovaním a to tým, že poskytujú spoločensko-ekonomické údaje v podstatných priestorových lokalitách.
- podpora komunitných zapojení – lokálna vláda a rôzne agentúry sa snažia aby sa jednotlivé komunity zapájali so spoločných aktivít, čím sa zabezpečí dôslednejšie prepojenie a budovanie vzájomných vzťahov na základe spoločenských akcií.
- pokročilé životné zázemie a príležitosti pre mladých – podpora aktivít a využívania voľného času zameraná na osobný rast mladých ľudí a primárnym cieľom je aktívacia činností mládeže, aby nedochádzalo k patologickým javom v spoločnosti mladých. Podpora mládeže je hlavne z hľadiska kultúrnych a športových aktivít, ktoré sú pre mládež atraktívne a dokážu tak osloviť väčšinu populácie.

(City of Toronto 2012)

Imigračná politika zohrávala dôležitú úlohu, pri formovaní demografickej štruktúry Kanady, ktorá má multikultúrnu skladbu. Richardson (2004, 2) definuje cieľ Kanady zlepšiť svoj ekonomický výhľad, na základe podpory prílivu ľudského kapitálu, ktorý je charakteristický najmä kvalifikovanými imigrantmi a zároveň podporovať miernu úroveň zlučovania rodín. Z hľadiska histórie bola Kanada štátom, kde imigrácia bola tradičným tvárovacím faktorom spoločnosti a kultúry. Pod kontrolou bol príliv imigrantov a prijaté politiky vyradovali záujemcov, ktorých etnický pôvod nebol európsky. Všetko sa však zmenilo v roku 1976, kedy zákon zrušil všetky etnické kritéria a Kanada sa stala destináciou pre imigrantov z celého sveta a tým ostala do dnes (Council of Foreign Relations, 2012). Ako uvádza Fiřtová (2007, 68), v rámci programov trvalého osídľovania imigračný zákon rozoznáva tri skupiny osôb, ktoré sú spôsobilé získať povolenie k trvalému pobytu v Kanade a tvoria tak ekonomickú triedu, rodinnú triedu a uprchlíci.

Obr. 1: Vplyv migrácie

(Statistics Canada, 2012)

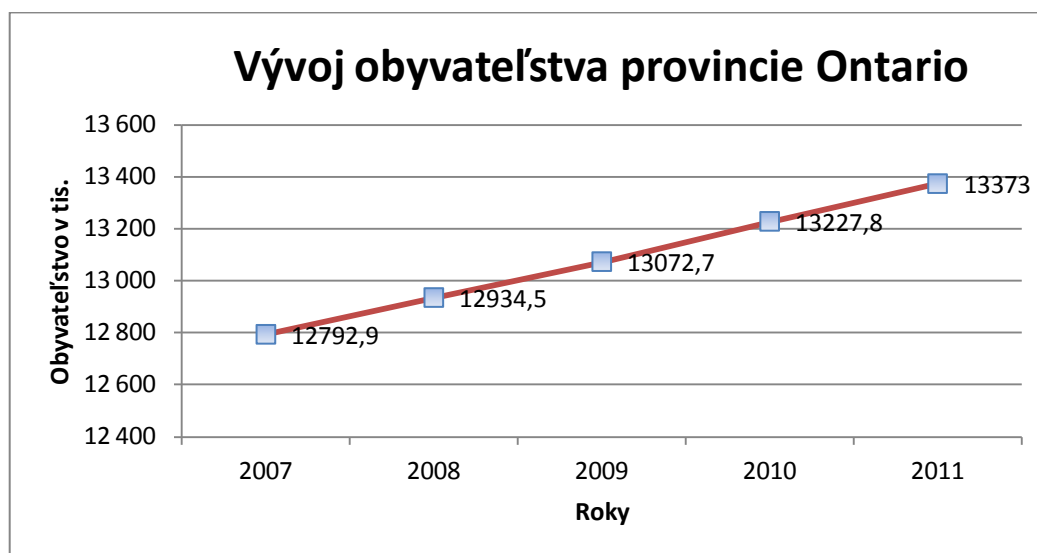
Kanada poskytla trvalé obývanie postavenie viac ako 200 000 imigrantom a uprchlíkom každý rok, v období posledných 10 rokov. Dôležité časti tvoria prisťahovalci z Pakistánu, Iránu, Anglicka a Spojených Štátov, ktorých dopĺňajú africké štáty. Kanada poskytuje imigrantom jazykový tréning a prístup k národnej zdravotnej starostlivosti a sociálnym programom. (Council on Foreign Relations, 2012). Imigračná politika Kanady, tak mala výrazný dopad na spoločenský a ekonomický vývoj Toronta. Výrazný prílev prisťahovalcov z celého sveta spôsobil kultúrnu mnohostrannosť. Jednotlivé susedstvá, tak mohli rozvíjať a prehľbovať svoju vlastnú kultúru. Dôležitým faktorom je celková spolupatričnosť a tolerantnosť jednotlivých skupín. V jednotlivých susedstvách dochádzalo ku stretu rôznych kultúr a generácií, čím sa zabezpečilo ich vzájomné prepojenie. Niektoré mestské časti disponovali len jednostrannou skladbou národnosti, ktorá však nejavila známky izolácie od celkovej spoločnosti. Toronto sa efektívne vyhlo nepriaznivým vplyvom rasizmu a xenofóbie.

Na základe partnerského a investičného programu komunit, fungujú zložky ako Program zamestnania mladých a Komunitná bezpečnosť, ktoré identifikujú a reagujú svojimi aktivitami na spoločenské potreby komunit, preberajú sociálne plánovanie a pravidelne analyzujú priebeh a zameriavajú sa na rozvoj spoločenských politických reakcií. Rovnako tak poskytujú finančnú a administratívnu podporu a vykonávajú technologickú a komunikačnú podporu programov v jednotlivých klastroch. Dôležitým faktorom demografie

je narastajúca populácia, keďže medzi rokmi 2006 a 2011 sa mesto rozrástlo o 111 779 obyvateľov, čo znamenalo nárast o 4,5%. Zaznamenaný bol tak 5 násobný nárast voči predchádzajúcemu 5 ročnému pozorovanému obdobiu. V súčasnosti tak v Toronte žije o 133 566 obyvateľov, ako pred desiatimi rokmi. Územie Toronta tak disponuje 18,1% celkovým obyvateľstvom Kanady. Celková populácia tak zodpovedá predpovedi, ktorá je zobrazená v pláne rastu. Predpoveď je nasmerovaná do roku 2031 a využíva ju najmä manažment zaoberajúci sa plánovaním a rastom. Plán predpovedal, že Toronto v roku 2011 dosiahne populáciu 2 760 000 obyvateľov a v skutočnosti to bolo 2 751 000, čo je veľmi blízko pôvodných odhadov. (2011 Census)

Výrazný nárast zaznamenalo aj osídľovanie súkromných bytových priestorov, ktoré narástlo z 979 330 v roku 2006, až po 1 047 877 v roku 2011, čo znamenalo významné dopady na územnú organizáciu a zabezpečenie fungovania lokálnych komunít. Siginifikantnejší nárast však zaznamenala oblasť Toronta, ktorá sa v sledovaných rokoch 2006 až 2011 rozrástla o 34% v oblasti obývaných bytoch. V predchádzajúcom období 2001 až 2006 zaznamenal nárast o 19,6%, čo znamená rastúcu tendenciu v oblasti osídľovania a migrácie obyvateľstva do územných lokalít Toronta. (2011 Census)

Obr. 2: Vývoj obyvateľstva

(Statistics Canada, 2012)

3.2 Toronto ako globálne mesto

V dnešnom prostredí, je veľmi dôležitým faktorom deliť sa medzi globálne mestá, pretože práve tento fakt spôsobuje hlavnú výhodu pre raste lokálneho hospodárstva. Toronto získalo status globálneho mesta práve preto, že sa radí medzi multikulúrne mestá. Faryadi (2007, 1) charakterizuje multikultúralizmus, ako rôznorodosť rozdielnych identít, ktoré nadväzujú na procesy globalizácie. Kultúrna diverzita Toronta zväčšuje potenciál globálneho mesta a má tendenciu prilákať globálny kapitál, turizmus a medzinárodné finančné inštitúcie a firmy. Pre Toronto je charakteristické, že zaisťuje udržateľnosť kultúrnej rozmanitosti imigrantov a tí tak majú možnosť vybudovať lokálne komunity na nových miestach. Z tohto pohľadu sa Toronto chápe aj ako kozmopolitné mesto, pretože rozdielne kultúrne skupiny imigrantov prinášajú úžitok celému prostrediu. Práve preto sa noví obyvatelia mesta dokážu cítiť ako domáci. Ostatné obrie mestá Severnej Ameriky, ktoré neumožňovali rôznym kultúrnym skupinám rozvíjať potrebné štruktúry a funkcie prispôbené ich kultúrnym potrebám a to viedlo k izolácii a vytváraniu neprirodzených mestských priestorov. Územné plánovanie a manažment Toronta, sa zameralo najmä na spolužitie a zdieľanie územia v daných susedstvách a zabezpečili tak kolektívny rozvoj ideálnej multikultúrnej spoločnosti. Dôležitým faktorom, ktorému Toronto čelilo bolo jeho postavenie a staranie sa o menšie, zraniteľné komunity, ktoré nemali až taký veľký dopad na celkovú spoločnosť. Práve podporovaním spolupráce a partnerstva, medzi jednotlivými susedstvami a ich komunitami bola zabezpečená starostlivosť aj o menšie skupiny, ktoré boli aktivizované na základe spoločných akcií. Toronto ťaží najmä zo silného a stabilného rastu populácie, ktorú sprevádza nízka miera vražedných útokov a prijateľných výdavkov na život.

V Toronte sú to práve etnické priestory, ktoré tvoria medzinárodné centrum pre medzinárodný tok ľudí, myšlienok, nápadov, kapitálu a turistov. Z politickej strany tak je tak mesto charakteristické kultúry a imigračnej politiky, ktoré ústia do hospodárskeho rozvoja najmä z dôvodu priťahovania vzdelanej a kvalifikovanej pracovnej sily. Celý koncept plynie z rozhodnutia obchodných riaditeľov privítať a integrovať imigrantov vo svojich štruktúrach. Ekonomicky tak Toronto pristúpilo k prestavbe celkovej perspektívy najlepšieho využitia svojich priestorov v celom regióne. V ekonomických otázkach hrá dôležitú rolu Obchodný Výbor Toronta, ktorý sa skladá z obchodných profesionálov, ktorý sa ovplyvňujú chod provincie Ontario a stará sa o zdieľanie vedomostí, sietí, obchodného rozvoja a budovania regiónu. Signifikantný je najmä fakt, že výbor napĺňa ekonomické, spoločenské a kultúrne požiadavky regiónu Toronto, na základe podpory silnej spolupráce

obchodu a vlády, skrz komunitných staviteľov. Obchodný výbor Toronto je hrá dôležitú rolu v posúvaní kvality života a globálnej konkurencieschopnosti najväčšieho kanadského územného centra.

(Toronto as a Global City, 1)

Na základe Scorecard of prosperity (2011 2), sa Toronto umiestnilo na druhom mieste za Barcelonou, ako svetový magnet ľudí. Pre obyvateľov mesta, sú tak príslušné charakteristiky a definície regiónu ako:

- diverzita
- filantropia
- udržateľnosť
- kreativita.

Práve spomínané faktory stoja za celkovou prestavbou kultúrnych inštitúcií, rast umeleckej scény a víťanie vysoko-kvalifikovaných ľudí z celého sveta. Celkový proces napĺňania nových cieľov by však nebol možný, keby kreativita a mobilita profesionálov nebola sprevádzaná primeraným hospodárstvom. V hospodárskom meradle však Toronto nad ostatnými globálnymi centrami nevyvíka. Región je poznačený najmä nedostatočným rastom v oblasti HDP a produktivity. Celková politika by sa mala zamerať na odstránenie vedľajších nasledujúcich faktorov, ktoré bránia celkovému rozvoju:

- dlhá doba dochádzania
- závislosť na automobiloch
- neschopnosť prilákať vážnejší objem rozvojového kapitálu

Toronto sa tak musí zamerať na hospodársky výkon rovnako, ako na obývatel'nosť. A práve preto by sa mal rozvoj uberať smerom k obchodným hodnotám, medzi ktoré patrí:

- inovácie
- partnerstvo
- predvídateľnosť

V kultúrnej oblasti mesto dominuje, preto sa musí v súčasnosti uberať smerom vytvárania nových pracovných miest, lákaním investícií a podporou súkromného sektora a to všetko vo svetovom meradle.

Podľa Scorecard of prosperity (2010, 2), sa v porovnaní s ostatnými globálnymi mestami Toronto vyskytuje v popredí, najmä z hľadiska pracovnej atraktivity a z ekonomického hľadiska je stále dostatočne dobré na to, aby držalo krok s ostatnými svetovými centrami. Disponuje hlavne bezpečným územným prostredím, relatívne dostupným bývaním, zvládnuteľnými životnými nákladmi a podobnými príjmovými charakteristikami. Toronto sa odlišuje od ostatných najmä:

- najväčšou proporciou obyvateľov narodených v zahraničí
- najvyššou mierou profesionálneho zamestnávania zo všetkých severoamerických metropol
- najvyššou mierou high-tech zamestnávania v Kanade
- najväčší trh zo všetkých miest Severnej Ameriky, s príchodom do jedného dňa jazdy.

Toronto však čelí ekonomickým výzvam rovnako, ako ostatné metropolitné oblasti Kanady. Jedným z hlavných výpadkov je v oblasti klastrov a ich schopnosti prilákať investičný kapitál a celkový problém sa prehĺbuje z hľadiska nízkeho rastu produktivity. V porovnaní s ostatnými globálnymi mestami ma nižší HDP. Výkonnosť ekonomiky tak trpí a to spôsobuje nedostatočné zavádzanie inovácií, ktoré dostávajú iné mestá do popredia. Z hľadiska ekonomickej domény robí Toronto pokroky, ktoré však nie sú dostatočné v porovnaní s ostatnými globálnymi mestami.

Problémovým faktorom z hospodárskeho hľadiska, je objektivita kapitálu. Patria sem základné ekonomické indikátory ako prilákanie kapitálu, produktivita, rozvojový kapitál a ceny za nájomné za kancelárske priestory. Kľúčovým determinantom ekonomickej prosperity je atraktivitu investovania kapitálu v metropolitnej oblasti, akou je Toronto. V tomto smere celková oblasť výrazne zaostáva za ostatnými svetovými centrami. Preto je to budúcnosti potrebné, aby sa vláda a tamojšie agentúry postarali o to, aby sa výraznejšie naštartoval hospodársky výkon, ktorý bude mať za následok väčšiu atraktivitu investovania do celej metropolitnej oblasti. Toronto disponuje kvalifikovanou pracovnou silou a v kombinácii s rastom hospodárskej prosperity sa zabezpečí výraznejší vplyv na zavádzanie inovácií.

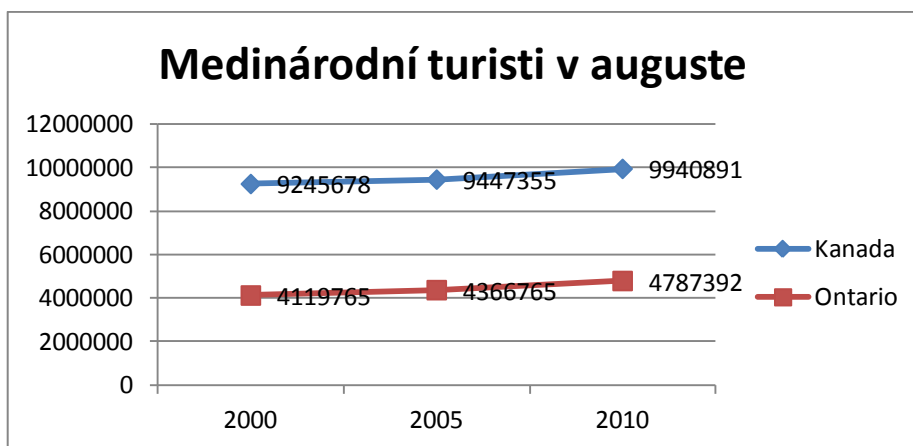
Podľa KPMG Competitive Alternatives (2010, 44), veľké spoločnosti preferujú umiestnenie v medzinárodných mestách. Medzinárodné mestá prešli globalizáciou a dispo-

nųjų priestormi a prostriedkami, ktoré sú výhodnejšie pre pozitívny hospodársky vývoj, ako mestá s menšou aglomeráciou. Medzi hlavné výhody patrí:

- prístup k väčšej a vysoko-kvalifikovanej pracovnej sile
- prístup k univerzitám a vysokým školám
- blízkosť ku klastrom, spotrebiteľom a dodávateľom
- prístup k hlavným prístavom a letiskám

V tomto smere obsadilo Toronto popredné priečky, zo všetkých väčších miest Severnej Ameriky a zaznamenalo hospodárske náklady pod priemerom USA. Práve z tohto dôvodu, by Toronto v budúcnosti mohlo ťažiť. Výhodné nákladové podmienky tvoria primárnu výhodu nad ostatnými centrami, čo spôsobuje určitú konkurenčnú výhodu nad ostatnými mestami. Z globálneho hľadiska celkové metropolitné územie preukázalo svoje silné stránky, čím sa bez pochyb radí medzi atraktívne miesta pre život, ktoré disponuje dobrým vzdelaním a kvalifikovanými prisťahovalcami, ktorí udržuujú vysokú mieru pracovnej atraktivity. Využívanie moderných high-tech technológií spolu s profesionálnymi pracovníkmi, ktorí majú požadované vzdelanie a tituly udržuujú Toronto vysoko konkurencieschopné. Veľkosť trhu je ďalší činiteľ, ktorý dokáže vytvárať priaznivé investičné príležitosti a udržať solídny rast produktivity. To všetko dopĺňa relatívne nízka miera podnikateľského daňového zaťaženia, ktoré s podpriemernými výdavkami za prenájom kancelárií a priestorov dotvára Torontu výhodné postavenie v celosvetovom meradle. Charakteristickým javom Toronta je značný počet turistov, ktorý prichádzajú do regiónu, za účelom návštevy celosvetovo známych verejných podujatí ako filmový a hudobný festival. Práve počas leta sa kumuluje najväčší počet turistov.

Obr. 3: Počet medzinárodných turistov v období festivalov

(Statistics Canada, 2012)

3.3 Vývoj a súčasný stav kreatívneho priemyslu Toronta

Kreatívny priemysel Toronto podliehal výraznej premene, ktorá pôsobila deindustrializáci, až po procesy globalizácie. Toronto však vycítilo príležitosť zamerať sa na kreatívny priemysel, ktorý v súčasnosti radí mesto na popredné priečky v tomto smere. Vývoj aj súčasný stav sú ovplyvnené najmä multikulturálnou sklatbou.

3.3.1 Vývoj kreatívneho priemyslu

Z hľadiska všeobecného vývoja kreatívneho priemyslu, treba prihliadať na nadväznosť na znalostnú ekonomiku, ktorá záležala na konkurencieschopnosti spoločností a ich schopnosti prilákať a udržať kreatívnych a inovatívnych ľudí. Rozlišovacím faktorom vo vývoji bola schopnosť miest súčasne poskytovať stimulačné kultúrne prostredie a podporu individuálnej kreativity. V Toronte bol dôraz kladený najmä na podporu tvorivosti jednotlivcov. Primárnym cieľom bolo v tomto prípade zabezpečiť vývojové prostredie pre tvorivosť to strany mesta, aj občanov. To, že sa Toronto stalo kreatívnym mestom bolo zapríčinené určitými danosťami, medzi ktoré patrí:

- kultúrne štandardy – ktoré smerujú k vynakladaniu finančných prostriedkov na umenie a zároveň pôsobia ako magnet pre talentovaných imigrantov, ktorí na jednej strane tvoria umelcov a rovnako aj publikum. Do istej miery boli spomínané štandardy ovplyvnené aj transformáciou spoločenských vzťahov, hodnôt a celkovému vonkajšiemu vzhľadu. Jednalo sa tak o určité vnútorne a vonkajšie činitele, ktoré spôsobovali využitie potenciálu, ktorým mesto disponovalo
- technologické inovácie – ktoré viedli ku vzniku nových priemyslov. Aj Toronto podliehalo industrializácii, hlavne v 19. st., kedy sa začala tvarovať celková podoba centra, ktoré tvorili priemyselné, komerčné, finančné a inštitucionálne budovy. Mesto bolo považované za ekonomický a kultúrny motor Kanady
- skríženie kultúrnej a technologickej kreativity – schopnosť prepojenia klasického a moderného umenia s novými informačnými technológiami a dizajnom, ktorými Toronto disponovalo. To videlo k dosahovaniu prospechu z oblasti globálnej komunikácie. Dôležitým faktorom, bolo využitie celkového potenciálu, ktorý bol charakterizovaný kombináciou rôznych oblastí ako umenie, kultúra, zábava, média, dizajn, vzdelanie a súkromné služby
- infraštruktúra – ktorá hrala dôležitú úlohu z hľadiska dopravnej dostupnosti, z ktorej Toronto v minulosti ťažilo na základe umiestnenia pri jazere Ontario a dostatoč-

nej železničnej siete, ktorá zabezpečovala prepravu dnu aj von z mesta. Celková doprava bola doplnená v roku 1937 aj o verejné letisko, ktoré zabezpečovalo prepravu a prísun prisťahovalcov zo zahraničia

- priority – ktoré sa zameriavali namiesto komerčného zisku skôr na oblasti spoločenského života ako sú redukcia využívania zdrojov, zamedzenie znečisťovania, podpora spoločenského prepojenia, efektívnejšia verejná doprava a väčšia kultúrna uvedomelosť.

3.3.2 Kreativita a riadenie

Proces kreativity zamestnáva viacerých hráčov, ktorý medzi sebou spolupracujú a tvoria tak určité spoločenstvo. V prípade Toronta sa jedná o zjednotenie šiestich lokálnych vlád, ktoré pôsobia v celej metropole. Práve to viedlo k lepšiemu riešeniu hlavných problémov ako predtým. Lokálne vlády však nefungujú samostatne, ale dopĺňajú ich súkromné a verejné agentúry, nevládne organizácie, občianske združenia a podnikateľské subjekty. Všetky fondy spravovala Ontario Arts Council, ktorá však nedostávala dostatočný objem peňazí, z ktorých by financovala nádejných umelcov. To sa však zmenilo v roku 1997, kedy vznikla tzv. nadácia Trillium, ktorá získavala financie z kasín, ktoré vlastnila vláda a peňažný objem sa vyšplhal na 100 miliónov dolárov. Dôležitým faktom je, že celá nadácia bola pod správou a kontrolou úradu premiéra provincie a práve premiér sa snažil presadiť hlavne na väčší dôraz:

- peňažnej podpory pre menšie komunity
- aktivity komunit, ako na jednotlivých umelcov
- krátkodobé financovanie, zamerané na podporu samostatnosti

(City of Toronto, 2012)

Efektívne pôsobilo aj spravovanie vzdelávacích fondov, ktoré fungovali pod záštitou provincie. Avšak, aj tu sa vyskytovali určité nedostatky. Hlavným problémom bolo obzvlášť komplikované financovanie mestských škôl, ktoré pôsobili v starých budovách a disponovali rôznorodým študentským zastúpením. Práve z hľadiska etnickej multikulturálnej skladby, bolo veľmi dôležité zabezpečiť primeraný vývoj pre všetky skupiny tak, aby nedošlo ku diskriminácii. Vláda provincie však v tomto smere zabezpečila primeraný vývoj, ktorý nepodliehal diskriminácii v žiadnom smere. Prepojenie komunit a dôraz na vzdelávanie mládeže v oblasti kultúry a umení prinieslo priaznivé výsledky. Práve fakt, že kva-

litná príprava na školách sa podieľa na príprave kvalifikovanej pracovnej sily, ktorú definuje kreativita a kultúrna mnohostrannosť, tvorí úspech kreatívneho priemyslu v celej metropolitnej oblasti.

Špecifický charakter majú aj verejno-súkromné partnerstvá, ktoré sa organizovali v rôznych oblastiach. Väčšina z veľkých kultúrnych budov bola financovaná práve na základe partnerstva. Hlavnou úlohou vlády bolo zabezpečiť plochu a súkromný sektor poskytol finančný objem na prestavbu. Dôležitým faktorom bolo, že najvýraznejší darca si tak mohol pomenovať budovu. Práve na základe toho sa podarilo zrekonštruovať koncertnú sálu, galériu, divadelné centrum a operu.

Spolupráca a partnerstvo spolu vytvára priaznivé podmienky pre vytváranie väčších plôch a pri regenerácii. V tomto spojení vznikla aj veľmi podstatná Agentúra pre regeneráciu pobrežia Toronta. Všetky úrovne vlády spolupracujú so súkromným sektorom a podieľajú sa tak na spolu-financovaní z oboch sektorov. Časť problému zameraného na podporu verejného sektora pre územný rozvoj, spočíval v tom, že kanadská vláda znížili pôsobnosť redukovala jeho právomoci z celkového hľadiska. Výhoda Toronta, je špecifická hlavne silou a zdravím susedstiev. V každom susedstve v minulosti dominovala určitá etnická skupina. To znamenalo, že vláda sa nemusela zaoberať prestavbou a revitalizáciou štruktúry susedstiev. Veľkou výhodou susedstiev obývaných imigrantmi spočívala najmä v:

- prítomnosti spoločensko-kultúrnych inštitúcií
- činnosti inštitúcií na podporu komunít
- kooperácii inštitúcií
- dobrovoľných aktivitách.

Vláda v tomto smere podporovala aj pohyb ľudí z oblastí periférie do vnútorných častí mesta, aby sa podporila funkcia špecifických verejných a komerčných inštitúcií. K pohybu obyvateľstva do vnútra mesta dochádzalo najmä z dôvodu socializácie medzi obyvateľmi a väčšej koncentrácii zábavy. Zdroj a príjmy do komunity sa tak stali silnejší vo vnútri mesta, ako v jeho suburbánnom území. Práve tvorcovia z komunít sa postarali o vytvorenie umenia, ulíc, budov a imidžu celého mesta. Práve tieto funkciu poskytujú vláde danú moc nad kultúrnymi inštitúciami a priemyslom, pretože poskytuje materiálne zázemie. Záverečný fakt, ktorý ovplyvnil formovanie kultúrnej politiky Toronta a jeho územného a ekonomického rozvoja prináleží vplyvu meniacej sa etnickej skladby spoločnej zeme a spoločných vecí. Práve z tohto hľadiska pramenili určité iniciatívy záchrany jednot-

livých budov. Dobrým príkladom bola záchrana starej mestskej radnice, ktorá prebehla v 60tych rokoch 20. st., keď populácia Toronto bola omnoho menej rôznorodá. To následne viedlo k záchrane a renovácii jednotlivých susedstiev, na základe presvedčenia mimo spomínaných častí, čiže všeobecného záujmu. Nasledovali renovácie ďalších inštitúcií, ktoré prebiehali pod záštitou rôznych skupín a združení mesta. Politika tak bola mierené na postupné zosilňovanie a rast aktivít a kampaní, ktoré viedli k ochrane prírodných oblastí a rezervácií. Práve to bol významný jav multikultúrnej spoločnosti, ktorú charakterizuje väčší záujem o verejné priestranstvá.

(City of Toronto, 2012)

3.3.3 Súčasný stav kreatívneho priemyslu

Vláda už koncom 20. st. zistila, že kultúra a s ňou spojený kreatívny priemysel má na území celej metropole veľmi výhodné podmienky a celkový sektor, je veľmi dynamicky sa rozvíjajúci. Bolo len otázkou času, kedy kreatívny priemysel odsunie ostatné odvetvia do úzadia. Kreatívny priemysel sa vyvíja znateľne rýchlejšie ako ostatné časti a tak je to aj v súčasnosti. Pre 21. st. je charakteristické obdobie kreativity a pre Toronto to platí dvojnásobne. Signifikantný je hlavne ekonomický dopad na celé metropolitné územie, pretože kreatívny priemysel je primárnym hnacím motorom celej oblasti a zabezpečuje kvalitné hospodárske zázemie. V súvislosti celého kreatívneho sektora hrá veľmi dôležitú úlohu vláda, ktorá tak musí investične podporovať celý chod a súčasne aj celkovú kultúrnu infraštruktúru. Toronto je v súčasnosti hlavným centrom kreatívneho priemyslu, ktorý sa za posledné roky významne rozrastá a rozširuje tak, už svoj globálny rozmer. V súčasnosti kreatívny sektor zamestnáva cez 100 000 ľudí, ktorí pôsobia v rôznych oblastiach produkcie výrobkov, až po segment priemyselných poskytovateľov služieb. Celkový koncept štruktúry mesta zahŕňa vzájomnú podporu kreatívnych priemyslov s ostatnými sektormi rozsiahleho hospodárstva Toronto, ktorý zahŕňa rôzne sféry, ktoré tvoria:

- financie
- veda
- informačné technológie
- potravinárstvo.

(Statistics Canada, 2012)

Práve globálny zábavný priemysel a mediálny trh má za následok vstup rôznych spoločností do vysoko-konkurenčného prostredia. Konkrétne sú to hlavne spoločnosti ako

Umbra, Roots, KBR Architects, Thomson Reuters a mnoho ďalších obchodníkov, ktorý sa presťahovali do regiónu a dosahujú tak vysokú mieru úspešnosti celého sektora. Celková štruktúra sektora kreatívneho priemyslu sa skladá z viacerých častí. Najdôležitejšiu časť tvorí jadro umenia a pracovníci kultúry, ktorý tvoria hlavnú časť a bez ich existencie a ne-pretržitej aktivity, by kreatívny priemysel nemohol existovať. Danú skupinu reprezentujú najmä:

- herci
- spisovatelia a autori
- vizuálny umelci
- kultúrne inštitúcie.

(City of Toronto, 2012)

Každá skupina má špecifické postavenie a disponuje určitou paletou umenia a zábavy, ktoré si navzájom konkurujú a vytvárajú tak priaznivé podmienky pre vývoj na celej úrovni. Umelcov tak dopĺňajú dané inštitúcie, ktoré zabezpečujú plynulý chod. Ďalšiu časť celkovej štruktúry tvorí produkčná sféra, ktorá zabezpečuje podmienky pre produkciu kultúrnych diel, ktoré produkujú daní umelci. Bez produkcie by nebol možný následný odbyt umeleckých diel a kreatívnych produktov a služieb. Nadväzuje na umeleckú činnosť.

Produkčná sféra pozostáva z:

- video produkcie
- hudobné štúdiá a vydavateľstvá
- komerčné divadlo
- interaktívne digitálne médiá
- vydavateľstvo kníh a časopisov
- vydavateľstvo novín
- vysielanie.

Ďalším elementom, ktorý dopĺňa sféru umelcov a produkciu, je širší kreatívny priemysel, ktorý je doplnený o určité inštitúcie a zložky, ktoré sa zameriavajú na podporu celkového outputu a vonkajšieho vzhľadu. Pôsobia tu elementy, ktoré sú odvodené od primárnych umeleckých odborov, medzi ktoré patria najmä:

- design
- grafika
- móda

- reklama.

Popri kreatívnom prostredí funguje aj podporná skupina odvetví, ktoré zlepšujú celkové fungovanie. Nachádzajú sa tu priemysly, ktoré významne pomáhajú fungovaniu a napĺňaniu cieľov kreatívneho sféry. Patria sem najmä:

- spotrebná elektronika
- informačné technológie
- vývoj software
- nahrávacie materiály
- mobilní operátori.

Toronto disponuje veľmi výhodným zázemím a dokáže si tak zabezpečiť pozíciou hlavného exportéra tovarov a služieb z kreatívnych sfér celkového sektora. Práve pre svoju multikultúrnu skladbu obyvateľstva, dokáže vytvárať trend vo sfére dizajnu, umenia, produkcie a iných kreatívnych produktov, ktoré budú mať celosvetový vplyv a dopad. Multikultúrna skladba spoločnosti dokáže v Toronte vytvárať špecifický trh celosvetového dopytu po produktoch a službách kreatívneho priemyslu. Pre súčasnosť je charakteristické najmä pôsobenie šiestich rôznych segmentov, ktoré figurujú na trhu a vytvárajú tak globálny dopad. Každý element celkovej štruktúry kreatívneho priemyslu v dnešnej podobe má špecifické postavenie, no spoločným faktorom je, že každý zamestnáva veľkú časť ľudí.

3.3.4 Design

Považuje sa za jeden z kľúčových ekonomických sektorov hospodárskej stratégie mesta. Toronto disponuje energickou komunitou dizajnu a drvivá väčšina dizajnérov tvorí jadro celého kreatívneho komplexu, ktorý bol vytvorený na základe vzdelávacích programov šitých na dizajn, spolu s priemyslom a profesionálnymi asociáciami, agentúrami, štúdiami, spolu s ostatnými príbuznými záujmovými a dobrovoľnými skupinami. Podľa Place of design (2006, 17) zamestnával o Toronto 61,9% všetkých dizajnérov provincie Ontario, čo znamenalo dominujúce postavenie z hľadiska zamestnávania v konkurenčných globálnych mestách. Celkovo sa tak jednalo o 28 000 dizajnérov, ktorý našli útočisko v kreatívnom priemysle. Toronto tak bez pochyb patrí ku kapitálu dizajnu v celej Kanade.

(City of Toronto, 2012)

V roku 1991 vznikla organizácia s názvom Design Exchange, ktorá sa stala kanadským centrom a múzeom, s úlohou povýšiť hodnotu dizajnu. Jedná sa o medzinárodne známu, neziskovú vzdelávaciu organizáciu, viazanú podporou chápania dizajnu a jeho ne-

nahraditeľnej role v hospodárskom vývoji a kultúrnej sile. Zabezpečuje prepojenie medzi rôznymi činiteľmi ako dizajnérmi, učiteľmi, obchodníkmi a širokej verejnosti, na základe rôznych programov, exhibícií a workshopov. Medzi hlavné úlohy patrí:

- získať medzinárodné uznanie, ako centrum dokonalosti kanadského dizajnu.
- vytvoriť kanadskú značku na národnej a medzinárodnej úrovni.
- poskytovať lokálne, provinčné a národné programy a služby.
- fungovať hospodárne a efektívne so stabilným finančným zázemím.

Organizácie zastrešuje určité akcie a exhibície, ktoré sú určené pre širokú verejnosť, formou verejných prehliadok, prenájmov múzea, týždňom dizajnu a podobnými akciami. Špecifickú funkciu majú najmä semináre a konferencie, ktoré organizácia uskutočňuje, rovnako tak workshopy a prezentácie.

(Design Exchange, 2012)

3.3.5 Komerčné divadlo

V Toronte sa nachádza tretia najväčšia divadelná scéna vo svete, hneď po Londýne a New Yorku. Charakteristickým faktom divadelnej scény, je najmä pôsobenie 123 neziskových hereckých skupín, ktoré pôsobia v rôznych komunitách a reprezentujú rôzne kultúry a ich prvky. Väčšina divadiel v Ontáriu je neziskových, avšak podstatná časť je závislá na komerčných príjmoch z predaja vstupného. Mesto vlastní rozsiahly rad občianskych divadiel, ktoré zabezpečujú pravidelné možnosti prenájmu pre rôznych producentov v kultúrnej oblasti. Medzi hlavné divadelné scény s rôznorodým počtom sedadiel a lôží patria:

- Toronto Center for the Arts (1 727)
- Weston Recital Hall (1 036)
- Studio Theatre (200)
- Bluma Appel Theatre (876)
- Jane Mallett Theatre (496)
- Sony Center for the Performing Arts (3 167)
- Queen Elizabeth Theatre (1 370).

(City of Toronto, 2012)

Sortiment, ktorý majú producenti a prednášajúci k dispozícii je bezkonkurenčný. Mesto sa tak snaží zabezpečovať a neustále zlepšovať dostupnosť využiteľných hál a priestorov so sedadlami tak, aby sa uspokojil obrovský dopyt v neustále progresívne rozvíjajú-

com sa odvetví. Primárnym cieľom je zlepšovať podmienky pre umenie tak, aby kultúrne organizácie a umelci mali možnosť získať finančne nenáročné kvalitné priestory, v ktorých môžu bezproblémovo hrať, prednášať, učiť a predávať svoje produkty. Dôležitú súčasť divadelnej scény v metropolitnej oblasti zastáva Theatre Ontario, ktorá plní charakteristickú charitatívnu, neziskovú, profesionálnu, komunitnú a vzdelávaciu funkciu pre umelcov. Medzi hlavné úlohy tohto subjektu patrí poskytovanie programov, služieb a zdrojov pre umelcov. Rovnako tak vyvíja a podporuje divadelnú prax na území celej provincie a to najmä tak, že poskytuje potrebné zdroje, vytvára jednotlivé siete a poskytuje odbornú prípravu a vzdelávanie a obhajobu. Zameriava sa na organizáciu a zabezpečovanie kurzov a workshopov, ktoré poskytujú štart pre hercov, umelcov a podpora mládežníckeho divadelného umenia. Popri organizovaní akcií, organizácia poskytuje zdroje, pre lepšie fungovanie divadelnej scény v Ontariu. Medzi najpodstatnejšie poskytované zdroje patria:

- zabezpečovanie výpisu plánovaných produkcií – kde si záujemca môže prezrieť register všetkých pripravovaných produkcií a miesto, čas ich konania
- konkurzy – pre umelcov, ktorý tak majú možnosť uchádzať sa o výkon určitých funkcií v pripravovaných produkciách
- tréningové príležitosti – pre zdokonalenie zručností a znalostí ohľadom herectva a divadelného umenia
- nástenku príbuzných príležitostí – poskytuje možnosti pre umelcov na obohatenie ich schopností a zručností
- fondy – na financovanie a podporu vzdelávania, tréningov a zabezpečenie potrebných náležitostí plánovaných produkcií
- publikácie – o dostupných predstaveniach, divadlách a umelcoch, ktoré prinášajú novinky zo sveta divadelnej scény, pre potenciálnych záujemcov a návštevníkov.
- informácie ohľadom autorského práva – doplňujúce právne informácie, ktoré zabezpečujú potrebné vedomosti o autorskom práve, jeho využívaní a dodržiavaní v divadelnej sfére
- pomaturitné divadelné školenia – pre zdokonalenie hereckých schopností študovaných umelcov, ale aj amatérov
- potrebné nástroje pre vyučovanie na stredných školách – základné pomôcky a vyučovacie potreby, hlavne pre školy s umeleckým zameraním, ale aj pre všeobecne zamerané, čím sa zabezpečuje plynulý, bezproblémový vzdelávací proces v oblasti umenia

- zoznam divadelných organizácií – ktorý obsahuje všetky neziskové aj komerčné organizácie, ktoré pôsobia na území provincie Ontario.

(Theatre Ontario, 2012)

3.3.6 Hudba

V hudobnom priemysle na území celej provincie dominuje najmä Symfonický Orchester Toronto, a dopĺňa ho nemenej dôležitá Spoločnosť Kanadskej Opery. Spomínané dve organizácie zabezpečujú energický priebeh odvetvia živej hudby, na celej hudobnej scéne. Dôležité je uvedomiť si, že hudobný priemysel na území metropolitnom území Toronto, je jedným z najkoncentrovanejších v rámci celej Severnej Ameriky. Poskytuje tak veľkú časť zamestnania v celom regióne, ako iné mestá. Kanada tak disponuje väčším podielom hudobnej aktivity na obyvateľa ako Spojené Štáty, hlavne v oblastiach nahrávacích spoločností, štúdií a licencií. Hudobný priemysel sprevádzajú rôzne podujatia, z ktorých najznámejším je Severovýchodný Hudobný Festival a Konferencia (NXNE), ktorý sa stal najvýznamnejším hudobným festivalom v Kanade. Dôležitý je najmä z dôvodu poskytovania výnimočnej príležitosti pre prezentovanie sa novovzniknutým kapelám bez zmluvy a režisérovi filmov s hudobnou témou. Príležitosť majú aj inovácie v oblasti digitalizácie umenia, ktoré tak búrajú prekážky medzi technológiou a umením. Jedinečný projekt, ktorý poskytuje odrazový mostík pre najlepších v novej vlne hudby. Festival má 18 ročnú tradíciu a poskytuje stretnutie umelcov, priemyslu a hlavne fanúšikov. Miesto konania je Toronto, ale dopad festivalu je globálny. Medzi hlavné záujmy podujatia patrí:

- poskytovať priestor pre najlepšiu novú hudbu, v ktorom fanúšikovia môžu odchytiť nové hviezdy
- premietat' najzaujímavejšie filmy s hudobnou témou
- preskúma a rozvinúť spoločné zázemie pre kreatívne priemysly a interaktívnym svetom
- prezentovať Toronto vo svetovom význame a prilákať turistov z celého sveta, na základe obrovských vonkajších koncertov, ktoré sú bezplatné.

(NXNE, 2012)

Popri hudobnom festivale významne v hudobnom priemysle pôsobí aj Toronto Musicians Association, ktorá bola založená v roku 1887 a funguje ako profesionálna asociácia

pre muzikantov. V súčasnosti ju reprezentuje cez 3 500 členov, ktorý sa angažujú v rôznych hudobných smeroch. Aktivity asociácie sú zamerané najmä na rozvoj hudobného talentu a zručností, poskytuje príležitosť všetkým hudobníkom pracovať v dôstojných podmienkach. Z členstva v asociácii plynú významné výhody:

- Právna ochrana, pomoc a poradenstvo
- Prístup k pracovným vízam do USA
- Poistenie hudobných nástrojov
- Marketingové poradenstvo a styk s verejnosťou
- Kontakty v hudobnom priemysle.

(Toronto Musicians, 2012)

3.3.7 Film a televízia

Torontský filmový a televízny sektor, je umiestnený na 3. priečke zo širokej konkurencie celej Severnej Ameriky a dokopy tak zamestnáva viac ako 32 000 ľudí. Vysoko rozvinutá infraštruktúra Toronta poskytuje štátne umelecké zariadenia a služby, ktoré sa zameriava od pred-produkcie, až po post-produkciu, čím zabezpečujú nadpriemerné podmienky pre filmárov a ich štáby. Toronto disponuje najväčším účelovým zvukovým ateliérom v Severnej Ameriky, ktorý vlastní Pinewood Studios. Svetovo známe sa stalo aj servisným zázemím a laboratóriami pre post-produkciu. V regióne Toronta pôsobia spoločnosti zaoberajúce sa špeciálnymi a vizuálnymi efektmi, ktoré obdržali svetové ocenenia v ich obore. Lokalizovanie animátorských spoločností v regióne, má za následok hlavne poháňanie rozvoja vzdelávacej infraštruktúry v Toronte. Veľkú výhodu poskytujú aj medzinárodne vybavené budovy, ktoré poskytujú inovatívne riešenia pre náročné snímky.

Dôležitým faktorom filmového a televízneho sektora, je najmä Torontský Medzinárodný Filmový Festival, ktorý je popredný verejný filmový festival na svete, ktorý každoročne premietne viac ako 300 filmov z viac ako 60 krajín sveta. Prvý ročník prebehol v roku 1976, ako kolekcia filmov z ostatných festivalov. Následne tak získal pozornosť médií, distribútorov, producentov a hlavne spotrebiteľov. Podstatná je najmä pôsobnosť festivalu, ktorá spája výnimočnú diverzitu lokálnych, národných a medzinárodných filmov, pre štruktúrne rozdielne publikum. Celkové podujatie naberá na prestíži hlavne, pre ocenenia, ktoré putujú režisérom a hercom rôznych filmových žánrov. Sami diváci dokonca môžu rozhodnúť o udelení ocenenia pre určitý film.

(TIFF, 2012)

Úrad filmov a televízie Toronta vytvára priaznivé podmienky pre filmovanie, pod jednou strechou. Samotný úrad podporuje a pracuje s mestskými filmami, televíziou, komerčným produkčným priemyslom, poskytuje informácie celému priemyslu, médiám a verejnosti. Poskytuje aj priemyselné štandardy, ktoré pozostávajú z online systému povolení a žiadostí, ktoré výrazne urýchľujú a uľahčujú prácu.

Špecifický článok tvorí Filmový Výbor Primátora, ktorí spolupracuje s priemyslom, posilňuje a koordinuje marketing. Výrazne sa podieľa na rozvoji celkovej infraštruktúry a jej potrebách. Podieľa sa na tvorbe stratégií týkajúcich kanadskej produkcie a vládnej podpory pre filmový priemysel, na základe finančných dotácií a grantov. Práve tento článok spôsobuje konkurenčnú výhodu pre film a televíziu v regióne Toronta. Ministerstvo kultúry založilo Agentúru pre Podporu Masmediálneho Rozvoja Ontaria, ktorá uľahčuje rozvoj príležitostí pre kultúrny a masmediálny priemysel. Patrí sem film, televízia, interaktívne média, vydavateľstvá časopisov a celý hudobný priemysel.

(City of Toronto, 2012)

3.3.8 Móda

Móda má v kreatívnom priemysle veľmi dôležité postavenie z hľadiska celkového hospodárstva Toronta. Celá provincia poskytuje domov, pre viac ako 500 výrobcov oblečenia. Módny priemysel má významné postavenie, najmä pre výhodné podmienky, ktoré sprostredkováva Torontský Módny Inkubátor (TFI), ktorý sa radí medzi prvé inkubátory svojho druhu na celom svete. Už od počiatku bol považovaný za centrom podpory módného dizajnu v Toronte. Módny inkubátor funguje na báze neziskovej organizácie, ktorá sa zameriava na podporu a starostlivosť menších podnikateľských partnerov. Celkový inkubátor má podstatnú rolu v rozvoji a podpore celej kanadskej módnej komunity a to najmä tak, že pomáha v rozvoji obchodu kreatívnym partnerom, na základe profesionálnych zručností a skúseností, ktoré potrebujú k prosperovaniu a prežitiu. Medzi zabezpečené aktivity patria najmä:

- marketing
- predaj
- obchodné plánovanie
- export a finančné toky

- strategické programovanie
- súkromné konzultácie so skúsenými radcami
- vzdelávacie semináre.

(Toronto Fashion Incubator, 2012)

Podpora módného priemyslu nefunguje len na základe pomoci na základe vzdelávacích aktivít a profesionálneho poradenstva, ale rovnako aj na báze materiálnej podpory a poskytovania výhod, pre úspešný štart, alebo zlepšenie infraštruktúry podnikania. Celkové prostredie je tak vysoko atraktívne a zabezpečuje významné prepojenie módného priemyslu, ktoré zabezpečuje potrebné väzby a partnerstvá, ktoré smerujú k výraznému rozvoju. Módný priemysel v Toronte, tak preberá jedinečnú podobu, ktorá funguje ako príklad aj pre iné globálne centrá. Špecifická forma pomoci spočíva najmä v:

- poskytovaní spoločných pracovných priestorov
- poskytovaní exkluzívnej reklamy a predajných príležitostí
- možnosti využitia vnútorných dizajnových štúdií
- možnosti využívania hodnotných predajov a marketingových zdrojov
- príležitosti využívania dobrovoľných programov, na základe stáží.

Incubátor dokáže identifikovať rozdielne potreby, ktoré sa vyskytujú v módnjej sfére, na základe požiadaviek na rôznych úrovniach celkového podnikania. Preto poskytuje dve možnosti členstva, ktoré spočívajú vo vnútornom partnerstve a vonkajšom. Pre vonkajšie partnerstvo je charakteristické najmä pre módných návrhárov, klenotníkov a doplnkových dizajnérov, ktorý vytvárajú dôležité kontakty, počas vývoja podnikateľských schopností. Všetci vonkajší členovia, sú oprávnení využívať zdrojové centrum, priestory pre mítingy a expertných radcov, s ktorými komunikácia prebieha v súkromí. Celoročný členský program, je rovnako tak skvelá príležitosť pre začínajúcich návrhárov, malých podnikateľov a študentov, ktorý tak môžu získať interné informácie a majú možnosť bližšie nahliadnuť do módného priemyslu v Toronte a nazbierať tak potrebné kontakty.

(Toronto Fashion Incubator, 2012)

3.4 Kreatívne okrsky Toronta

Kreatívny priemysel Toronta má podstatné zastúpenie najmä v určitých oblastiach, ktoré prešli významnou regeneráciou. Tieto susedstvá prešli významnými zmenami, ktoré pri-

niesli určitú atraktivitu, ktorá celkovej kreatívnej sfére priniesla podstatný stimul. Toronto bolo z hľadiska histórie veľmi významné industriálne mesto, ktoré prosperovalo. S príchodom hospodárskej krízy sa však celková suverenita mesta naštřbila, keďže priemysel utrpel výrazný prepád a to spôsobilo prehlbovanie nezamestnanosti a stým spojenou rastúcou chudobou. Práve tento alarmujúci fakt viedol k tomu, aby vláda príslušne zareagovala a vydala potrebné opatrenia. V tomto smere sa primárne zameriavala na podporu kreatívneho priemyslu, na základe regenerácie a sanácie opustených budov a priestorov. Práve tieto priestory znamenali výhodné podmienky pre rôzne sféry kreatívneho priemyslu hneď, ako boli vystavené určitej prestavbe a regenerácii.

Toronto disponuje rôznymi susedstvami, ktoré sú charakteristické určitou skladbou a špecifickou kultúrou. Multikultúrna skladba mesta odráža rôzne komunity, ktoré disponujú veľkou dávkou kreativity, ktorá v mnohých prípadoch ostáva nevyužitá. Práve preto sa lokálna vláda snaží zamerať na iniciatívy a rôzne formy podpory spomínaných komunit. Sanáciou a regeneráciou postihnutých území a budov sa mesto podieľalo na tvorbe priaznivých podmienok pre kreatívne prostredie a jedincov, ktorý v ňom existujú. Z hľadiska regenerácie a vnútornej prestavby opusteného územia a budov, sa zmenili susedstvá Liberty Village a Little Portugal. Práve tieto dve susedstvá disponujú kreatívnym priemyslom a sídli v nich rôzne umelecké a kreatívne zamerania, ktoré predstavujú primárnu formu územnej regenerácie. Dôležité je uvedomiť si, že oboje susedstvá sa nachádzajú v centre Toronta v tzv. downtown, ktoré bolo priemyselne postihnuté. No v súčasnosti sú to primárne centrá kreatívneho priemyslu, ktoré vo svojich oboroch predstavujú príklad pre ostatné globálne mestá vo svete.

(City of Toronto, 2012)

Z hľadiska regenerácie sa v oblastiach susedstiev zameriavala územná politika na staré opustené budovy, ktoré časom chátrali a predstavovali nepriaznivé dopady na život v Toronte a presnejšie v jeho centre. V tomto smere sa je špecifický najmä Destillery District, ktorý disponoval poškodenými a schátranými budovami v centre mesta.

3.4.1 Liberty Village

Miesto, kde Liberty Village momentálne sídli, je juhozápadná časť Toronta, v rozmedzí susedstva South Parkdale. Výhodná je najmä vzdialenosť 20 minút od centra, kde sa nachádza obchodná oblasť. Dôležité uvedomiť si, že danú oblasť hlavnej ulice King Street a Dufferin street. Severoamerické mestá z hľadiska štruktúry disponujú ulicami, z ktorých

hlavné sú vždy King a Queen street. Naskrz susedstva vedie železničná trať, ktorá ju rozdeľuje na dve časti, menovite severnú a južnú. Táto oblasť tvorila pozemok jedného z najstarších európskych osídlení v rámci oblasti celého Toronta. Progresívna kolonizácia na tomto území vypukla príchodom Francúzov, presnejšie začiatkom 17. st. Obchod sa začal rozvíjať v oblasti veľkých jazier, medzi ktoré patrilo Ontario. Dôležité obdobie bolo práve v roku 1750, kedy si Francúzi založili pevnosť s názvom Toronto, aby tak zamedzili prerážaniu Britských vojsk. Briti však získali väčšiu časť územia a pomenovali ho York. V roku 1834 sa mesto York premenovalo na súčasné mesto Toronto, a celková municipalita sa rozrástla o ďalšie územie, aj o súčasnú plochu Dufferin. V roku 1850 sa v meste a jeho okolí rozrástli železnice a práve jej trate delili územie na rôzne okrsky. Liberty Village bolo v 19. st. hlavným dejiskom industrializácie a spoločnosti sa uchýľovali do tejto oblasti práve vďaka železničnej rozvetvenosti. Mnohé závody ťažkého strojárstva a podniky vyrábajúce elektrické spotrebiče, mali prevádzky práve na území medzi dnešnými King a Dufferin street.

(Liberty Village, 2007)

Oblúbenosť priestorov, pre priemyselne zamerané podniky spôsobila, že na danom území neustále pribúdali nové organizácie. To videlo k určitej forme prehusteniu a vyst'ahovania neatraktívnych inštitúcií, ako centrálna väznica a pod. Začiatkom 20. st. sa tak celá oblasť považovala za kľbko industriálneho zamerania, s bezkonkurenčným železničným prístupom a stabilným pracovným trhom. S príchodom 2. sv. sa vo väčšine fabrikách s ťažkým strojárstvom začali vyrábať zbrane a vojenský materiál. Práve to spôsobilo obrovské zásahy do životného prostredia, ktoré z tohto hľadiska nesmierne trpelo. Vláda tak následne musela urobiť určité kroky, aby sa zabránilo prehlbovaniu tohto dopadu a postupne sa tak závody ťažkého strojárstva presúvali do sub-urbánnych častí mesta. Väčšina zo závodov tak ukončila svoju pôsobnosť a posledné uzatvárania nastali koncom 20. st., čím došlo k vyprázdňovaniu budov, ktoré postupne vzývali prázdnotou.

Vyprázdňovanie budov a premiestňovanie priemyslu do sub-urbánnych častí viedlo k rozvoju umeleckej činnosti. Opustené budovy na rozmedzí King a Dufferin územia, sa už od roku 1970 začala uberať smerom podpory umeleckej komunity. Budovy, v ktorých figurovali industriálne firmy, predstavovali prázdne haly, ktoré boli vo veľmi zlom stave. Pre ošarpané budovy s poškodeným vzhľadom, bola charakteristická finančná nenáročnosť priestorov, ktoré sa dali výhodne využiť ako umelecké štúdiá pre jednotlivcov aj skupiny.

Wieditz (2007, 3) uvádza, že počiatku sa však nedali využívať všetky budovy, len tie, ktoré na to mali príslušné podmienky z hľadiska bezpečnosti. Jednalo sa tak viac menej o opustené územie, ktorý vyzývalo prázdnotou. Medzi jediné využívané budovy patrili:

- 9 Hanna
- Továreň na koberce
- 53 Fraser.

Prvá spomínaná budova fungovala ako továreň na výrobu vojenského materiálu a neskôr ako sklad. Po opustení, sa však začala obohacovať o ľudí, ktorí si nemohli dovoliť vlastné obchody a ateliéry. Nemohli však využívať priestory v centre budovy a umiestnili sa v okrajových častiach. Väčšinou sa tak jednalo o veľmi malé miestnosti s jedným oknom. Aj napriek tomu pôsobili atraktívne pre umelcov, najmä z dôvodov finančne veľmi dostupného nájmu, ktorý bol znesiteľný pre väčšinu začínajúcich. Umelci, ktorí tu pôsobili sa tak mohli viac venovať umeniu, ako zarábaniu peňazí na pokrytie ich bežných výdavkov, medzi ktoré patril aj nájom. Väčšina ľudí, ktorí tu pôsobili využívali priestory pre život, museli si však nainštalovať kuchyňu a sociálne zariadenie. Dôležitý faktor, ktorý zohrával dôležitú úlohu pri lokalizácii umelcov do vyprázdnenej budovy bol, že samotní umelci oceňovali rozdielnosť a nekonvenčnosť oblasti, v ktorej pôsobili. Umelci, ktorí pôsobili v týchto priestoroch, si vytvorili špeciálnu komunitu, ktorá disponovala obrovskou atraktivitou pre ďalších potenciálnych obyvateľov. Práve nekonvenčnosť územia, ktorú spôsobovala atmosféra starých ošarpaných budov, dokázala prilákať nových uchádzačov.

Z dlhodobé hľadiska sa územie nemenilo, až kým neprišli prvé idey súkromného sektora na odkúpenie pozemkov s postupnou regeneráciou. Postupne tak dochádzalo k skupovaniu nehnuteľností, pretože výhodná lokalita v centre Toronta predpovedala veľký záujem do budúcnosti. Od vyst'ahovania sa okrem umelcov takmer nikto nezameriaval o dané územie, pretože opustené a poškodené budovy odradzovali akýkoľvek záujem verejnosti. Osídľovania opustenej oblasti rôznymi umelcami a remeselníkmi, však postupne začali lákať aj súkromný a verejný sektor. Umelci, ktorí pôsobili na tomto území si postupne začali zakladať lokálne umelecké organizácie. Ako uvádza Wieditz (2007, 4) , medzi najvýznamnejšie patrili:

- Parkdale Village Organization of Collective Arts – ktorá združuje umelcov rôznych zameraní. Dôležitá funkcia spočíva v zastrešovaní ich pôsobnosti a riešenie sťahov s verejnosťou.

- Toronto Arts Organization – ktorá podporuje a rozvíja umeleckú tvorbu na území Liberty Village, ktorá disponuje umeleckou rôznorodosťou a stará sa o prepojenie rôznych umeleckých smerov na základe organizovania rozličných verejných akcií.
- Parkdale Business Association – zastupuje lokálne požiadavky hospodárskeho rozvoja územia a podporuje spoluprácu medzi verejným a súkromným sektorom. Výrazne tak prispieva k tvorbe kreatívneho, konkurenčného a bezpečného prostredia, ktoré samozrejme láka kupujúcich, stravníkov, turistov a celkovo nový obchod.

Podstatné je, že manažment funguje na princípe dobrovoľnej činnosti, takže nedochádza k stretu záujmov. Na celkový chod však dozerá mestská rada. Zástupcovia asociácie pripravujú rozpočet a mestské zastupiteľstvo ho schvaľuje. Rozpočet spočíva zo všetkých poplatkov z využívania komerčných a priemyselných nehnuteľností v susedstve.

(City of Toronto, 2012)

Umelci pôsobiaci v Liberty Village susedstve, tak začali za pomoci organizácií vytvárať kolektívne exhibície a na základe spolupráce vytvorili prehliadky a festivaly, ktoré získali určitú tradíciu a opakovane sa organizujú. Celková oblasť zastrešovala jednotlivé významné festivaly v Toronte, hlavne umeleckého charakteru, ktoré boli doplnené o remeselné kúsky a návštevníci si mohli slobodne poprezeráť umelecké lofy. Zukin (1989, 1) charakterizuje loft, ako pomerne veľký, všeobecne otvorený priestor na každom poschodí vo viacposchodovej priemyselnej budovy, alebo skladu. Tieto akcie sa postarali o podporu, až za možné hranice a prilákali ďalšie vlny aktívnych umelcov a partnerov v oblasti nehnuteľností, čo následne viedlo celkovej regenerácii. Samotné mesto sa začalo po boku majiteľov nehnuteľností, realitných agentov, začalo viac zaujímať o celkové prostredie, čo viedlo k investičnej stimulácii v celom prostredí. Okrem umelcov a historických budov, sa priestory rozšírili o prichádzajúce spoločnosti, ktoré zamestnávali do päť zamestnancov a boli im poskytnuté lacné kancelárske priestory. Liberty Village tak okrem umelcov začalo disponovať aj malými komerčnými firmami. Nový príslušníci disponovali solventnejším zázemím a existencia bola komerčnejšia ako ostatné prvky lokálnej komunity. V tomto smere sa Liberty Village rozšírila najmä o počítačové a finančné služby, fotografov, programátorov, grafických dizajnérov, zvukových inžinierov, manažérskych konzultantov, dizajnérov interiéru, plánovačov a architektov. Koncom 20. st. sa tak oblasť stala epicentrom nového masmediálneho a výpočtového priemyslu. Dôvodom bola hlavne deregulácia využívania celkového priestoru, ktorú malo na svedomí mesto. Podporilo tak rozšírenie atraktivitu územia, ktorú spozorovali aj realitní makléri. V tomto období sa ve-

denie mesta rozhodlo zahájiť určitú politiku recyklovania opustených tovární a skladov, pre celkom nové využitie, na základe celoplošnej deregulácie využitia priestranstiev. Práve tento krok spôsobil šok na trhu s nehnuteľnosťami, pretože mesto Toronto svojimi zásahmi podporila rast hodnoty realít.

(Liberty Village, 2007)

Nové menšie podniky s menšími príjmami tak boli vyst'ahované, aby mohli majitelia nehnuteľností zrenovovať ich budovy. Deregulácia viedla k zvýšeniu tlaku na celkovú reštrukturalizáciu priemyselných oblastí a osoby zodpovedné za plánovanie, sa tak zamerali na konverziu starých priemyselných budov, na celkom nové administratívne a obývatel'né priestory. Vedenie mesta sa začalo zameriavať na podporu výpočtovej techniky v oblasti susedstva a podporilo demonopolizáciu telekomunikácií, ktorá viedla k podpore partnerov v dostupnosti vysoko-rýchlostného internetu. Práve to bol primárny stimul, ktorý viedol k celkovej podpore lokálnych majiteľov v rozvoji nového masmediálneho podnikania na území Liberty Village.

Následne sa tak o celú lokalitu začali zaujímať nové IT spoločnosti, ale aj zabehnuté svetové korporácie ako Sony BMG a Adobe. Bol to práve rok 1994, kedy celková lokalita prebrala trhový názov Liberty Village, čím si zabezpečila celosvetový záujem. V Toronte prebehla transformácia riadenia, ktorá viedla k s'ahovaniu právomocí na úrovni celej municipality dostalo mesto do určitých problémov v oblasti financií a vedenie mesta tak videlo možnosť v podpore prostredníctvom partnerstva súkromného a verejného sektora. Majitelia nehnuteľností v Liberty Village, tak boli schopní zabezpečiť ďalšiu vlnu revitalizácie prostredia. Súkromní majitelia mali možnosť využiť mestský hospodársky rozvojový kapitálový rozpočet, ktorý poskytoval stopercentný fond pre špecifickú infraštruktúru a vylepšenie ulíc. Spolupráca Obchodnej Asociácie Liberty Village a Výboru pre Hospodársky Rozvoj Toronta viedla k spracovaniu programu na regeneráciu infraštruktúry a ulíc v oblasti Liberty Village, ktorý obsahoval kapitálový plán v hodnote 6 miliónov dolárov.

Postupne sa tak formovali nové inštitúcie ako Nové Masmediálne Centrum Liberty Village, ktoré zastupovalo Toronto v oblasti podpory nových masmediálnych a informačných technológií v rámci celého klastru. Charakteristickým znakom je partnerstvo, medzi súkromným sektorom, neziskovými organizáciami a vládou, ktorú zastupuje Ministerstvo energií v oblasti celého Ontaria. Financovanie celého chodu je zabezpečené z hľadiska využívania Technologického Interaktívneho Fondu Nových Médií. Program

mesta v znižovaní daňového zaťaženia pre podnikateľov, viedla k rastu hospodárskej činnosti v oblasti. Dane spravovala BIA, ale vyberalo ich mesto. Práve Podnikateľsko-rozvojová Asociácia bola základnou rozvojovou iniciatívou mesta, na podporu festivalov, špeciálnych akcií, zlepšovania fasád budov a to všetko na základe príslušných grantov.

Celá oblasť Liberty Village disponovala premenou loft a kondomínia. Starchild (2001, 5) charakterizoval kondomínium, ako celok, ktorý môže mať obytnú, komerčnú, alebo skombinovanú funkciu budovy, ktorá má individuálne vlastníctvo a viac-jednotkovú štruktúru. Obyvatelia kondomínia Hannah 9, boli vystáňovaní začiatkom roku 2000 a fasáda budovy bola postupne obnažená, až po jej kosťu a následne prestavaná na potenciálnu IT budovu. Mesto Toronto sa zameralo na regeneráciu formou výstavby nových obytných budov v susedstve a postupne vybudovali 10 000 obývatel'ných jednotiek. Staré loft-y a kondomínia, ktoré slúžili ako sklady, sú postupne konvertované do obytných a pracovných priestorov.

Príloha 1 mapa Liberty Village

3.4.2 Little Portugal

Ako názov napovedá, jedná sa o Portugalských imigrantov, ktorí začali prenikať do Toronta, začiatkom 50 rokov 20. st. V súčasnosti Toronto disponuje najväčšou koncentráciou Portugalských prisťahovalcov, to všetkých kanadských miest. Pre susedstvo Little Portugal, je charakteristické, že poskytuje domov viac ako 12 000 Portugalcov. Poloha susedstva je uprená do centra mesta, tzv. downtown, na západe Toronta. Práve v tejto lokalite, si imigranti dokázali vytvoriť kompletnú komunitu, ktorá sa radí medzi najviditeľnejšie, zo všetkých etnických susedstiev v celom provincii Toronto. Signifikantný dopad komunity znamenal vytvorenie najväčšieho počtu sociálnych, kultúrnych, komerčných a nábožen-ských inštitúcií. Zaujímavým faktom je, že v druhej polovici 20. st. začali Portugalci nahrádzať Talianskych obyvateľov. Práve preto sa Little Portugal, alebo aj Malé Portugalsko radí medzi najprogresívnejšie meniace sa susedstvo v Toronte.

Ako Texiera (2007, 1) uvádza, celková zmena susedstva, sa charakterizuje najmä nasledujúcimi trendmi, ktoré spôsobujú zmenu ekonomickej a sociálnej infraštruktúry susedstva, ktorú spôsobujú faktory ako:

- pohyb mnohých členov etnickej skupiny z centra mesta, do sub-urbánnych oblastí

- prítomnosť osôb zaoberajúcich sa územným rozvojom a ich tendencia k regenerácii starých budov
- signifikantný prílev portugalsky hovoriacich imigrantov a utečencov

Do úvahy treba brať dopad, že v danom susedstve figurujú aj skupiny ľudí, ktoré nemajú portugalský pôvod a ani neovládajú reč. Takže celkovú zmenu štrukturálnej zmeny susedstva, majú na svedomí aj iné skupiny obyvateľstva. Väčšina ľudí, ktorí opúšťajú spomínané susedstvo, tak robí na základe zlepšenie svojich podmienok bývania. V tomto prípade sa jedná najmä o procesy gentrifikácie, ktorá spôsobuje opúšťanie obývacích priestorov v centre mesta, smerom do periférnych oblastí. Celkový pohyb obyvateľstva, je spôsobený najmä vysokým daňovým zaťažením bývania. Dane z nehnuteľností predstavujú výdavky, ktoré si väčšina obyvateľov susedstva v blízkosti centra nemôže dovoliť. Opustené priestory a budovy, tak fungujú ako magnet pre investorov, ktorí sú ochotní zaplatiť za priestory, aby sa priblížili do centra Toronta. Veľkou devízou oblasti Little Portugal, je veľmi výhodné blízke postavenie k centrálnemu podnikateľskému okrsku Toronta.

(City of Toronto, 2012)

Dôvod, prečo sa investori uberajú spomínaným smerom, sú hlavne budovy 20. st., ktoré sú vo veľmi zachovanom stave a disponujú potrebnými priestormi. Problémovým faktorom je však nevôľa určitých skupín opustiť dané prostredie. Jedná sa najmä o mladé generácie portugalských imigrantov, ktoré často majú rečové problémy, pretože ovládajú len svoj rodný jazyk. Ďalšou skupinou, ktorá odoláva procesom gentrifikácie, sú majitelia nehnuteľností, ktorí dané priestory odkúpili v minulosti za finančne nenáročné obnosy a postupne ich vlastnými rukami prerobili. Vo väčšine takýchto prípadov sa v domoch narodili aj deti a žijú v nich celé rodiny. Spomínané skupiny tak opúšťajú prostredie len, keď ich prinúti starnutie a zdravie. Vysoké prenájomy, spôsobené daňovým zaťažením, tak predstavuje problém, pre prichádzajúcich imigrantov a obyvateľom s nízkymi príjmami.

Pokiaľ, by sme zohľadnili prácu Texiera (2007 5), Ďalšia časť, ktorá je postihnutá vytlačáním zo susedstva je obchod, ktorý je v rukách portugalských prisťahovalcov. Nepláti to však pre všetky subjekty, niektorým podnikom sa dodnes darí a okupujú prostredie. Spôsobené je to najmä tým, že väčšina budov, v ktorých pôsobia, sú v ich vlastníctve. Trvalý trend však potvrdzuje, že značná časť portugalských podnikateľských subjektov po-

stupne opúšťa dané teritórium. Medzi ostatné faktory, ktoré majú za následok priemiestňovanie a štrukturálne zmeny prostredia patrí:

- postupné premiestňovanie podnikov smerom k obyvateľom do periférií
- neochota mladších generácií v rozbehnutých podnikoch, alebo aj nezáujem
- komerčná gentrifikácia
- prílev iných menšinových skupín, ktoré postupne vytláčajú portugalské obyvateľstvo.

Príloha 2 mapa Little Portugal

V súčasnosti prebieha v oblasti určitý nesúlad komunity, keďže väčšina prístupujúcich obyvateľov spôsobuje nahrádzanie portugalskej kultúry, inými formami, čím je zapríčinené postupné vytlačanie. Nesúlad pôvodných a prichádzajúcich obyvateľov spôsobuje sociálne vylučovanie a vytvára spoločenskú priepasť. Gentrifikácia spôsobuje do istej miery prepojenie viacerých kultúr. Komunita, ktorá bola tvorená rýdzo portugalsky hovoriacimi obyvateľmi, sa tak postupne pretvára a momentálne disponuje etnickou diverzitou, ktorá tak mení územie jedného jazyka na lingvistickú rôznorodosť.

Celkové prostredie však potrebuje revitalizáciu a postupné investície. Little Portugal tak potrebuje prichádzajúce vlny obyvateľov a podnikateľov, aby tak zmenili viacfarebné a pulzujúce prostredie. Nové subjekty, ktoré pôsobia v prostredí disponujú potrebným finančným kapitálom a vedia, ako postupne premeniť prostredie na atraktívne. Urbanistický profesionáli vedia ako spôsobiť zmeny v okolí, pretože majú potrebné vedomosti a styky. Postupne sa tak zabezpečuje sociálne prepojenie viacerých kultúr v okolí. Práve to bude mať v budúcnosti vplyv na následné osídľovanie a postupné zmeny v podnikateľskej sfére v oblasti Little Portugal. Výrazný dopad na kreatívny priemysel v Toronto sú najmä rôzne verejné akcie, ktoré majú pozitívny dopad na celú spoločnosť a v neposlednom rade vyzdvihujú kreativitu susedstva. Medzi najznámejšie patrí Portugal Week Celebration, tretí najväčšia slávnosť s programom v celom Ontariu. Jedná sa o spojenie zábavy, jedla a ľudí, ktorí sa tak spoločne podieľajú na najtrvalejšej kultúrnej slávnosti. Ľudia z celej provincie sa tak schádzajú a dokazujú, že spoločné prepojenie kultúr vedie ku skvalitneniu života celého obyvateľstva.

(Little Portugal, 2012)

3.4.3 Distillery District

Pre Distillery District bolo charakteristické industriálne zriadenie, ktoré sa datuje až do roku 1832, kedy celkové územie zahájilo svoju pôsobnosť. Jedná sa o historický monument, ktorý v priemyselnej ére charakterizoval Viktoriánsku éru. Samotný liehovar v minulosti zohrával dôležitú rolu v celkovej úlohe hospodárskeho vývoja a rastu Kanady. Charakteristická bola produkcia whisky a liehovín, ktoré sa exportovali aj do zahraničia. Celkový priemysel veľmi prosperoval. Problém však nastal počas prohibície a prvej svetovej vojny, kedy bola výrazne našttrbená celková pôsobnosť liehovaru. Následne tak liehovar zaznamenal výrazný pokles v príjmoch a postupne klesala celková produkcia. Na predchádzajúci úspech sa už však nedalo nadviazať a liehovar len prežíval až do roku 1980, kedy nadobro ukončil svoju pôsobnosť.

(Distillery District, 2012)

Dôležitým medzníkom sa stal rok 1990, kedy prišlo znovuzrodenie oblasti, 158 rokov po zahájení pôsobnosti. V 90tich rokoch sa však celá oblasť začala uberať celkom iným smerom. V komplexe liehovaru sa rozbehol filmový priemysel, ktorý rozprúdil druhý život v celej oblasti. Práve v tomto období sa filmový priemysel dosahoval po Hollywood-e najväčšiu filmársku lokalitu.

V roku decembri 2001 liehovar odkúpil Cityscape Hildin, ktorý s partnerom Dundee Realty Corporation prevzali ambiciózny plán prestavby a regenerácie vyše 40 budov a plánovali ich prerobiť na atraktívnu pešiu zónu. Pešia zóna, ktorá mala byť zameraná čisto na umenie, kultúru a zábavný priemysel. Prestavba trvala zhruba dva roky a práve rok 2003 znamenal novú éru pre liehovar a jeho oblasť. Distillery District sa časom stal centrom kultúry a zábavy, ktorý zohráva významnú úlohu v celkovej zamestnanosti a lákaním turistov do tejto lokality. Jedná sa o najkreatívnejší okrsk celého Toronta. Cieľom bolo vytvoriť priestor, ktorý bude schopný inšpirovať umelcov, remeselníkov, partnerov a obchodníkov. V Gooderham & Worts destillery prebehla regenerácia 47 priemyselných budov, ktoré dnes zastrešujú kreatívny priemysel.

(Distillery District)

Celkový okrskok a jeho regenerácia je dokonalým príkladom regenerácie brownfields, ktorá slúži ako ideálny príklad, pre celkové prestavby podobných postihnutých území. Práve veľmi výhodná pozícia a dostupnosť k centru predurčili sanáciu celého okrsku, na veľmi atraktívny projekt, ktorý bude mať globálny dopad z hľadiska kreatívnej ekonomiky. Dôle-

žitým faktorom pri regenerácii prostredia, ktorá bola spustená od roku 2001, bolo ponechať charakteristický vzhľad budov a ich fasád tak, aby sa ľudia dokázali stotožniť s celkovým prostredím. Prestavba susedstva nadobro zmenila celkový vzhľad a funkčnosť územia. Čisto priemyselné zameranie z hľadiska minulosti, bolo štrukturálne prestavené na súčasné kreatívne zameranie, ktoré je charakterizované najmä na zábavu a bohatú kultúru, ktorou Toronto disponuje. K regenerácii sa muselo postupovať opatrne, pretože Distillery District je významným národným historickým miestom, ktoré podlieha kontrole. Cieľom bolo vytvoriť susedstvo, ktoré bude priateľské pre všetkých návštevníkov.

Signifikantný je najmä integračný dopad medzi rôznymi sférami kreatívnych myšlienok a činností, ktoré sú vzájomne poprepájané a významne sa ovplyvňujú. Celé prostredie je charakteristické najmä tým, že sa sem nedokázali prebojovať celosvetovo známe reštauračné reťazce, ktoré by spôsobili podobnosť k akémukoľvek miestu. Obchody, galérie a reštauračné zariadenia majú originálnu podobu, čím tvoria svojrázny výstup, ktorý je charakteristický pre okrsok ako celok. V rámci priestorového využitia, sa vo väčšine regenerovaných budovách, prenajímajú vyššie poschodia ateliéry pre umelcov a ich kreatívneho zamerania. Distillery district je najprogresívnejšie vyvíjajúci sa okrsok Toronto, v rámci kreatívneho priemyslu. Signifikantný dopad na spoločnosť má najmä jeho štrukturálna rôznorodosť v rámci využitia kreativity a uplatnených ideí. Celková regenerácia kondomínií a loft priestorov priniesla veľkú možnosť využitia priestorov na zavedenie nového ekonomického smeru. Primárnou funkciou celého okrsku je zabezpečiť kultúrne vyžitie pre širokú masu ľudí. Popri kultúre disponuje prostredie aj širokým spektrom akcií zábavného priemyslu, ktoré sú schopné prilákať turistov z celého sveta. Dôležité je uvedomiť si, že väčšina z verejných akcií, ktoré sa odohrávajú na území okrsku sú úplne bezplatné, čím si okrsok vybudoval veľmi pozitívne renomé. Filmový priemysel v okrsku dokonca hostil produkcie filmov z amerického Hollywoodu. Práve to v minulosti prinieslo určité využitie priestoru a budov, ktoré boli kedysi slabo vybavené. Počas regenerácie boli do starých budov namontované a zavedené rôzne vybavenie, ktoré boli špeciálne zamerané na vytvorenie funkčného prostredia pre umenie a zábavný priemysel. Zrekonštruované budovy nemajú obytný charakter, mesto sa však v súčasnosti zameriava na vytvorenie bytových priestorov pre obyvateľov, v blízkosti ku Distillery District.

Celkový postup regenerácie prostredia sa odvíjal od základného dokumentu pomenovaného Ontario Heritage Act, ktorý upravoval všetky potrebné postupy a aktivity. Celý okrsok patrí do národného dedičstva a práve preto bola potreba postupovať veľmi opatrne,

aby nedošlo k znehodnoteniu. Politika, ktorá upravovala postupy a spôsoby regenerácie okrsku, bola spracovaná v Official Plan. Plan podrobne opisoval podrobné zmiešané využitie územia, ktoré malo byť zamerané na kombináciu kreatívnych oblastí, medzi ktorými figurovali najmä komerčné, zábavné, umelecké aktivity. Celková politika bola podporená aj zo strany parlamentu a to presne King-Parliament Secondary Plan, ktorý podrobne určoval a popisoval, jednotlivé funkčné využitia budov, ich lokalizáciu a navádzal na spôsob, akým mala byť prestavba smerovaná. Ďalšou funkciou plánu bolo bližšie poukázať na dôraz pri rekonštrukcii existujúcich historických budov, ktoré si mali ponechať špecifickú podobu a celkový tvar. Plán rozdelil celé územie na tri rôzne rozdielne označené využitia. V konečnom dôsledku spracovaný plán odrážal celkový imidž a predstavu, ako má daný okrsok v budúcnosti vyzeráť. Celý okrsok bol naplánovaný ako komplexná pešia zóna, ktorá dokáže poskytnúť služby a zábavu kreatívneho prostredia. Posledným dokumentom, ktorý upravoval postupy a pravidlá, pri regenerácii územia bol Planning Act. Ten podrobnejšie stanovil základné pravidlá a plány využitia plôch.

(Distillery District, 2012)

Pozoruhodná štruktúra okrsku je veľmi priateľská voči chodcom a bicyklistom. Celé priestory sú navrhnuté tak, že nepripúšťajú väčšie vozidlá a doprava je smerovaná mimo územia. Prístup majú iba zásobujúce vozidlá, aj to len v obmedzenom čase, aby nebola narušená pešia zóna. V celých priestoroch sú zakotvené značky, ktoré označujú jednotlivé chodníky. Pre celé územie sú charakteristické dobové chodníky, ktoré sú obohatené o účelné lavičky, ktoré dotvárajú atmosféru. Distillery District disponuje širokým spektrom služieb, ktoré sú k dispozícii v rámci menšieho okrsku. V rámci kreatívneho zamerania okrsok zastrešuje:

- umelecké štúdiá – ktoré sú multikulturálne zamerané na rôzne smery, ktoré sú charakteristické pre medzinárodnú skladbu umelcov, ktorou okrsok disponuje
- kancelárie – ktorú sú zastúpené najmä partnerské organizácie, poštové a masmediálne služby, ktoré zastrešujú pôsobnosť celého okrsku
- kaviarne – kaviarne, ktoré sú obohatené o špecifické interiéry, ktoré bývajú často obohatené o rôzne umelecké diela umelcov, ktorý pôsobia v Distillery District
- reštaurácie a bary – ktoré fungujú na originálnom princípe, bez reťazových stravovacích zariadení

- vzdelávacie inštitúcie – sú zastúpené najmä vzdelávacou inštitúciou Distillery District zameranou na výchovu na úrovni škôlky. Rovnako tak aj základná umelecká škola, ktorá pripravuje mladých nádejných umelcov
- obchody – v ktorých sa predávajú jedinečné prvky kreatívneho priemyslu od rôznych štúdií, až po interiérové doplnky, ktoré charakterizujú kreatívne myšlienky v praxi
- galérie – ktoré hostia diela umelcov z rôznych kútov sveta, ktorí pôsobia na území kreatívneho okrsku Distillery District, pre ktorý je charakteristická multikultúrna skladba umeleckej tvorby
- divadlá – ktoré sa zameriavajú na rôzne hrané produkcie lokálnych umelcov a skladateľov. Lokálne divadlá disponujú nadštandardnou skladbou umeleckej tvorby od divadelných hier, muzikálov, tanečných predstavení a koncertov.

(Distillery District, 2012)

Celkový okrsk a jeho regenerácia je dokonalým príkladom regenerácie brownfields, ktorá slúži ako ideálny príklad, pre celkové prestavby podobných postihnutých území. Práve veľmi výhodná pozícia a dostupnosť k centru predurčili sanáciu celého okrsku, na veľmi atraktívny projekt, ktorý bude mať globálny dopad z hľadiska kreatívnej ekonomiky. Dôležitým faktorom pri regenerácii prostredia, ktorá bola spustená od roku 2001, bolo ponechať charakteristický vzhľad budov a ich fasád tak, aby sa ľudia dokázali stotožniť s celkovým prostredím. Prestavba susedstva nadobro zmenila celkový vzhľad a funkčnosť územia. Čisto priemyselné zameranie z hľadiska minulosti, bolo štrukturálne prestavené na súčasné kreatívne zameranie, ktoré je charakterizované najmä na zábavu a bohatú kultúru, ktorou Toronto disponuje. K regenerácii sa muselo postupovať opatrne, pretože Distillery District je významným národným historickým miestom, ktoré podlieha kontrole. Cieľom bolo vytvoriť susedstvo, ktoré bude priateľské pre všetkých návštevníkov.

Signifikantný je najmä integračný dopad medzi rôznymi sférami kreatívnych myšlienok a činností, ktoré sú vzájomne poprepájané a významne sa ovplyvňujú. Celé prostredie je charakteristické najmä tým, že sa sem nedokázali prebojovať celosvetovo známe reštauračné reťazce, ktoré by spôsobili podobnosť k akémukoľvek miestu. Obchody, galérie a reštauračné zariadenia majú originálnu podobu, čím tvoria svojrázny výstup, ktorý je charakteristický pre okrsk ako celok. V rámci priestorového využitia, sa vo väčšine regenerovaných budovách, prenajímajú vyššie poschodia ateliéry pre umelcov a ich kreatívne-

ho zamerania. Distillery district je najprogressívnejšie vyvíjajúci sa okrskok Toronto, v rámci kreatívneho priemyslu. Signifikantný dopad na spoločnosť má najmä jeho štruktúrna rôznorodosť v rámci využitia kreativity a uplatnených ideí. Celková regenerácia kondomínií a loftov priniesla veľkú možnosť využitia priestorov na zavedenie nového ekonomického smeru. Primárnou funkciou celého okrsku je zabezpečiť kultúrne vyžitie pre širokú masu ľudí. Popri kultúre disponuje prostredie aj širokým spektrom akcií zábavného priemyslu, ktoré sú schopné prilákať turistov z celého sveta. Dôležité je uvedomiť si, že väčšina z verejných akcií, ktoré sa odohrávajú na území okrsku sú úplne bezplatné, čím si okrskok vybudoval veľmi pozitívne renomé. Filmový priemysel v okrsku dokonca hostil produkcie filmov z amerického Hollywoodu. Práve to v minulosti prinieslo určité využitie priestoru a budov, ktoré boli kedysi slabo vybavené. Počas regenerácie boli do starých budov namontované a zavedené rôzne vybavenie, ktoré boli špeciálne zamerané na vytvorenie funkčného prostredia pre umenie a zábavný priemysel. Zrekonštruované budovy nemajú obytný charakter, mesto sa však v súčasnosti zameriava na vytvorenie bytových priestorov pre obyvateľov, v blízkosti ku Distillery District.

Celkový postup regenerácie prostredia sa odvíjal od základného dokumentu pomenovaného Ontario Heritage Act, ktorý upravoval všetky potrebné postupy a aktivity. Celý okrskok patrí do národného dedičstva a práve preto bola potreba postupovať veľmi opatrne, aby nedošlo k znehodnoteniu. Politika, ktorá upravovala postupy a spôsoby regenerácie okrsku, bola spracovaná v Oficiálnom Pláne. Plán podrobne opisoval podrobné zmiešané využitie územia, ktoré malo byť zamerané na kombináciu kreatívnych oblastí, medzi ktorými figurovali najmä komerčné, zábavné, umelecké aktivity.

(Distillery District, 2012)

Príloha 3 mapa Distillery District

Dôležitý dopad pre spoločnosť má pozoruhodná štruktúra okrsku, ktorá je veľmi priateľská voči chodcom a bicyklistom. Celé priestory sú navrhnuté tak, že nepripúšťajú väčšie vozidlá a doprava je smerovaná mimo územia. Prístup majú iba zásobujúce vozidlá, aj to len v obmedzenom čase, aby nebola narušená pešia zóna. V celých priestoroch sú zakotvené značky, ktoré označujú jednotlivé chodníky. Pre celé územie sú charakteristické dobové chodníky, ktoré sú obohatené o účelné lavičky, ktoré dotvárajú atmosféru. Pre kreatívnu triedu je dôležité najmä to, že Distillery district poskytuje výhodné podmienky pre relax a naberanie inšpirácie. V 21. st. je dôležité, aby sa ľudia mali, kde zregenerovať. Celý

okrsok disponuje potrebnou zeleňou, lavičkami a oddychovými zónami. Ľudia tak môžu spájať výhodné s užitočným, keďže okrsok disponuje širokým spektrom poskytovaných služieb, ktorý poskytuje aj priestory pre relax. Výrazne tak prispieva k zvyšovaniu kvality života a poskytuje kultúrne zázemie Toronta.

Súčasťou regenerácie a kreatívneho priemyslu Toronta je aj oblasť West Don Lands, ktorá susedí s Distillery District. Z historického hľadiska sa jednalo o oblasť, v ktorej boli sklady a jedno z najväčších zariadení na spracovanie bravčového mäsa. De-industrializácia sa koncom 70. Rokov 20. storočí postarala o opustenie priestorov. Celkový priestor tak vyzýval prázdnotou až do roku 1992, kedy prišli prvé plány o revitalizáciu. Tie však boli neúspešné a až následne začiatkom 21. storočia prešla celá oblasť pod celkový program Waterfront Toronto. Cieľom programu, je vytvoriť 6 000 nových bytových jednotiek. Prestavba sa zameriava aj na rozšírenie integrácie s dopravným systémom Toronta. Súčasťou sanácie West Don Lands, je aj vytvorenie Don River Park, čo bude verejná zeleň o rozlohe 23 akrov. Zámer je, vytvoriť príjemné podmienky pre relax a aktívny oddych v spojení s peším Distillery District a vytvoriť tak vhodné podmienky pre chodcov, cyklistov a korčuliarov. Murphy (1954, 189) definoval Central Business District, ktorý predstavuje srdce mesta, kde sa nachádza najväčšia koncentrácia kancelárií, obchodov, ktoré reprezentujú najvyššie budovy a drahé nájmy. V prípade West Don Lands, je zaujímavé najmä prepojenie s CBD, ktoré tvorí iba 15 minút chôdze. Celkovo sa tak jedná o vytvorenie nového susedstva a komunity, ktorá je zameraná na ľudí, rodiny s deťmi, environmentálne stabilná a navrhnutá pre príjemné žitie. Hlavne spomínaný park má výrazný dopad na kreatívnu sféru. Charakterizuje ho rozmanitá verejná zeleň a lokalita popri rieke Don River, ktorá disponuje mnohými lavičkami a priestormi, pre oddych v spoločnosti. Kreatívna trieda potrebuje vhodné podmienky na oddych a regeneráciu a práve park bude výrazne prispievať k zlepšeniu fungovania kreatívneho priemyslu. Rovnako tak krátka vzdialenosť od kreatívneho Distillery Districtu predpovedá cirkuláciu kreativity v oboch územiach.

(Waterfront Toronto, 2012)

3.5 Stratégie a metódy podpory kreatívneho priemyslu

Vo všeobecnosti, by kreatívny priemysel a územná regenerácia nemohli fungovať, keby neboli podložené určitými stratégiami a metódami podpory. Inak to nie je ani v prípade

Toronta. Vedenie mesta a lokálne inštitúcie už dávno vytušili, že ak má kreatívna ekonomika prosperovať, musí byť dokonale prepracovaná a neustále podporovaná. Celková regenerácia, je podložená na dôvernom partnerstve verejného a súkromného partnerstva. Práve v prípade Toronta, je kladený rázny dôraz na partnerské vzťahy. Cieľom každej stratégie je zabezpečiť súčasné potreby kreatívnej ekonomiky, podporiť jej budúci rast, zdôrazniť vplyv kreatívnej výhody a vytvoriť hospodárske a sociálne príležitosti.

Stratégie a metódy podpory rozvoja kreatívneho priemyslu sú spracované v plánovacích dokumentoch. Práve tie musia byť vyvinuté tak, aby sa zamerali na kreatívnu silu Toronta a vyzdvihnúť tak mnoho výhod v oblasti kreativity, ktorými mesto disponuje. Dôležité je zamerať sa na presadenie potenciálu celého systému budúcej prosperity. Nevyhnutnou súčasťou sú výzvy, ktorým Toronto čelí a, v tomto prípade je potrebné zamerať sa na zdlanie prekážok tak, aby bol vývoj komplexný a najmä stabilný. Popri prekážkach, ktoré sa vyskytujú v oblasti rozvoja kreatívnej sféry vystupujú aj existujúce príležitosti, na ktoré by mali byť dôkladne rozobrané. Pretože práve správnym rozpoznaním príležitostí, sa naskytuje možnosť posilnenia Toronta, ako globálneho mesta s obrovským kreatívnym potenciálom. Celý mestský región zastáva popredné postavenie v rámci rozvinutosti a dopadu kreatívnej ekonomiky, ale rovnako aj Toronto, si môže brať príklad od iných kreatívnych miest, ktoré môžu ísť v určitom smere príkladom.

Pri tvorbe stratégií a plánov rozvoja kreatívnej ekonomiky, sa v Toronte museli zamerať na rôzne cieľové skupiny. Patria sem charakteristické články, ktoré sú zodpovedné za budúcu prosperitu kreatívneho prostredia. Najdôležitejšie elementy, ktoré ovplyvňujú budúci obraz, sa skladajú z ľudí, podnikov, priestoru a ich vzájomné prepojenie. Toronto disponuje kreativitou v rôznych oblastiach od ľudí, pracovnej sily, priemyslu, až po aktivity, ktoré sú do celého procesu zapojené. Ak chce mesto, aby sa celková kreatívna sféra vyvíjala správnym smerom, musí sa strategicky zamerať na všetky spomínané skupiny.

(Toronto Strategies for a Creative City, 2006)

3.5.1 Ľudské zdroje

Toronto disponuje rozsiahlou a rôznorodou škálou kreatívneho talentu a ideí, avšak väčšia časť ostáva stále nevyužitá. Práve preto sa stratégia a plánovanie musí uberať smerom podpory ľudí a ich kreativity, aby dosahovali potrebnú mieru ekonomických a sociálnych výhod, ktoré kreatívne mestá poskytujú. V celom kreatívnom priemysle provincie pôsobí mnoho kreatívnych ľudí, ktorí si zarábajú na živobytie ich talentom a aktivitami, ktoré in-

špirujú celkové okolie. Stratégia zameraná na podporu ľudí a ich začleňovania do kreatívnej sféry musí byť cielené, na dosiahnutie potrebných podmienok a zázemia celého konceptu. Plánovanie fungovania kreatívnej sféry, zameraného na mládež v tomto smere, by malo byť výraznejšie zamerané na podporu vysoko-kvalitného vzdelávania a výcviku kreatívnych aktivít, pre celú mládež Toronta, hlavne bez rozdielu, kde žijú. Prístupy, ktoré zabezpečujú prepojenie mládeže a kreatívnej sféry sú rôzne. Patrí sem:

- podpora vzdelávania

ktorá by mala byť zameraná najmä na vizuálne umenie, divadlo, hudba, tanec a masmédiá. Celkové vzdelávanie v oblasti kreatívnych programov, tohto zamerania by mali postupne dopĺňať rozvojový koncept, ktorý je zameraný na verejné investície do rôznych kultúrnych inštitúcií. Zaručiť, by sa tak mali aj investície do širokej škály kreatívnej kapacity, ktorá sa tak v budúcnosti môže bezproblémovo rozrastať o nádejných umelcov a pracovníkov. Preniknutie kreatívneho priemyslu ku mládeži a do škôl, môže byť zabezpečené na základe poskytovania verejným prehliadok exkurziám, ktoré vykonávajú školy. Mládež by tak získala bezplatný prístup do najdôležitejších umeleckých inštitúcií Toronta a zabezpečilo by sa celkové prepojenie potenciálnej mladej kreatívnej sily s priemyslom

- financovanie umenia a kreativity v oblasti vzdelávania

ktoré by sa malo uberať smerom podpory hlavne verejných škôl, ktorá v konečnom dôsledku zvýši atraktivitu mesta, pre potenciálnej vzdelanej kreatívnej pracovnej sily a ich rodín. Treba zabezpečiť, aby prebiehalo územne rovnomerné a stabilné financovanie, pretože práve to poskytne potrebné východiská pre vzdelávanie a prípadné úspechy vzdelávania mládeže. Mládeži sa musia poskytnúť také podmienky, ktoré si zaslúžia. Samotné granty, by mali byť zamerané na vytvorenie, zlepšenie a rozšírenie umeleckého vzdelávania pre študentov. Dôležitú úlohu v celkom koncepte hrá vláda, ktorá musí pôsobiť ako stimulátor celkovej podpory, pre vstup súkromných partnerov do financovania školský programov zameraných na umenie. Vláda musí zabezpečiť potrebné programovanie v oblasti umenia

- reštrukturalizácia komunít na kreatívne oblasti

keďže Toronto disponuje veľkou škálou kultúrnej rozmanitosti. Veľký počet centier jednotlivých komunít, predurčuje mesto k výhodnému postaveniu, z hľadiska kompletnej transformácie na kreatívne uzly jednotlivých susedstiev. Práve tieto centrá dokážu prepojiť kultúru a kreativitu všetkých skupín. Rozvojové programy s ekonomickými a sociálnymi zameraniami, tak dokážu zabezpečiť lepšiu finančnú pomoc. Existencia daných organizácií a ich znalosť danej lokality spôsobuje, že špecifické potreby celého susedstva, sa dokážu

efektívne zabezpečiť. Zjednoduší sa tak podpora s rozvoj talentu v oblasti hudby, tanca, fotografovania, módy a divadla, hlavne medzi mládežou, ale aj ostatnými vekovými kategóriami. Efektívne sa tak zabráni prípadnej prehlbujúcej sa chudobe, slabému vzdelávaniu a celkovej trestnej činnosti. Do popredia tak vystupuje aj sociálny faktor. Vláda a podniky tak formujú určité programy, zatiaľ čo lokálne organizácie a neziskové inštitúcie fungujú na princípe určitého inkubátora, ktorý sa zameriava na lokálne prepojenie s obyvateľmi. Dôležité je uvedomiť si, že niektoré susedstvá sú ekonomicky a sociálne znevýhodnené a práve transformácia lokálnych centier na kreatívne uzly, dokáže efektívne zabezpečiť zlepšenie celkového konceptu a životných podmienok obyvateľov.

3.5.2 Podnikateľská sféra

Vláda často nedokáže zabezpečiť potrebné finančné prostriedky na rozvoj kreatívneho priemyslu a na dostatočné zabezpečenie životných podmienok. Práve v tomto prípade hrajú veľkú úlohu podniky, ktoré zabezpečujú hospodársky úžitok kreatívnych podnikov na základe celkovej komercializácie. Podniky, by sa tak mali v oblasti plánovania svojich stratégií v kontexte kreatívneho mesta, zamerať práve na kreatívny talent a myšlienky, ktoré v Toronte pôsobia, ako primárny hnací motor kreatívneho priemyslu a celkového hospodárstva globálneho centra. Toronto sa radí medzi mestá s najväčším objemom zamestnancov v kreatívnom priemysle. Práve na základe kreatívnych myšlienok a ideí, je tento sektor veľmi dynamicky rozvíjajúci sa, hlavne z hľadiska posledných 10 rokov. Toronto disponuje kreatívnymi sektormi, ktoré reprezentujú film a televízia, hudba, dizajn, móda, nakladateľstvo a hrané umenie. Kreatívne podniky sa výrazne rozširujú na území celého Toronta. Práve preto do popredia vystupujú potrebné aktivity podpory a propagácie kreatívneho priemyslu ako regionálnej priority. Podniky sa tak musia zamerať na jednotlivé výzvy, ktoré prinášajú komercializáciu kreatívny talent a jeho prepojenie s jednotlivými partnermi. Dôležitá súčasť, na ktorú sa musí programovanie zamerať je podpora rastu a rozvoja nových investícií do podnikania, na základe tvorby inkubátorov a klastrov. Kreatívny priemysel nenasleduje klasické podnikateľské modely, pretože má určitú tieseň z hľadiska investičného kapitálu. Práve preto je potrebné zamerať sa na podporu a vývoj kreatívnych klastrov, podobne ako je to u TFI, ktorý poskytuje finančne dostupnú pracovnú silu a programy, ktoré zabezpečujú podnikateľský rozvoj, ktorý napomáha v rámci tvorby úspešného partnerstva. Klastre zabezpečujú efektívne prepojenie súkromného a verejného sektora, spolu s určitými lokálnymi inštitúciami, ktoré majú za následok zlepšovanie podmienok fungovania kreatívneho priemyslu. V rámci plánovania celej stratégie je dôležité

zamerat' sa na elimináciu nedostatku rizikového kapitálu, hlavne čo sa týka hraného ume-
nia. Práve tento element kreatívneho prostredia potrebuje výraznú programovú pomoc, aby
dokázal prežiť a vyvíjať sa. Toronto sa musí zamerat' na udržanie si úspešnej a vzdelanej
kreatívnej pracovnej sily, keďže v hre sú aj iné kreatívne centrá.

Patrí sem na príklad Berlín, Londýn a New York. Konkurencia je značná a práve
preto je dôležité udržať si kreatívne aktivity a myšlienky. Nie je jednoduché udržať si ta-
lent a podniky v danej lokalite a práve preto spočíva programovanie v kombinácii lákania
potenciálnych elementov a vytvorenia výhodných podmienok, pre rozvoj kreatívneho kon-
ceptu. Úspešný a neustále rozvíjajúci sektor musí byť medzinárodne uznávaný, slávny
a strategicky podporovaný. Je dôležité aby si udržal svoju reputáciu, ktorá má za následok
prísun kreatívnej pracovnej sily z celého sveta. Výzvou celého kreatívneho priemyslu je
neustále objavovať nové poznatky a zavádzať nové trendy, najmä z hľadiska:

- manažmentu
- marketingu
- riešenia jednotlivých problémov
- využívania designu.

Dôležitý prístup, ktorý zabezpečuje pokrok kreativity a zavádzania inovácií, je
podpora vzájomného prepojenia rôznymi priemyslami. Vývoj jednotlivých centier a ich
schopnosti premiestnenia do rozdielnych organizácií, medzi odlišné ale príbuzné sektory,
podporuje rast kreatívneho prístupu. Podpora prenikania jednotlivých procesov, myšlienok
a produktov zabezpečuje výraznejšie spätné väzby, ktoré tak dokážu prepojiť viacero sek-
torov. Dosiahne sa tak napr. prepojenie rozdielnych sektorov s podporou životného pro-
stredia, čím dôjde ku kreatívnemu zmýšľaniu firiem.

Úloha podnikov má aj výrazný hospodársky dopad na celú krajinu, pretože vytvá-
rať mnoho pracovných miest, ktoré produkujú bohatstvo, čím sa výrazne ovplyvňujú so-
ciálne a ekonomické podmienky obyvateľstva. Toronto tak môže vyťažiť mnoho úžitkov,
na základe kreatívneho partnerstva s jednotlivými podnikmi. Podľa Strategies for a Creati-
ve City (2006, 21) v tomto smere je potrebné zamerat' svoje aktivity smerom na:

- zlepšenie prístupnosti ku kreatívnemu rizikovému kapitálu

ktorý odstráni spory v zmýšľaní tradičných investorov o rizikách spojených so začínajúci-
mi kreatívnymi podnikmi. V celom Toronte je výrazný nedostatok rizikového kapitálu,
práve preto je nevyhnutné pristúpiť k podpore tvorby a prístupu k tejto veličine. V tomto

smere je dôležité zamerať sa na tvorbu fondov, ktoré dokážu efektívne zabezpečiť potreby dynamicky rozvíjajúceho sa prostredia. Nevyhnutná je podpora nových začínajúcim partnerov a podnikov, aby sa dosiahlo naplnenie ich potenciálu

- poskytovanie špecializovanej partnerskej podpory a rozvoja pre schopnosti kreatívneho priemyslu

Toronto musí v tomto prípade riešiť špeciálne potreby a plne využívať potenciál kreatívnych podnikov na základe rozšírenia existujúcich malých podnikov a ich partnerských programov, zameraných na špecializovanú podporu kreatívneho priemyslu. Rozšíriť podporu iniciatív, ktoré slúžia na efektívne zabezpečenie kreatívnych priemyslov. Poskytnúť inkubačný priestor a s ním spojené prepracované služby, šité na stavby kreatívnych priemyslov. Vytvoriť hnacie motory pre rozvoj predaja, prispôsobenie investícií a podnikania, na podporu kreatívneho sektoru

- vytvorenie medzinárodného centra dizajnu

na základe ktorého, by bolo celosvetovo uznávané a atraktívne. Toronto disponuje silným jadrom, ktoré tvorí dizajn. Práve toto pole odzrkadľuje silnú stránku regiónu, od ktorej sa odvíja aj celé hospodárstvo. Dizajn má potenciál má výraznú šancu prispieť k regionálnej produktivite. Z hľadiska strategického plánovania v tomto smere, je dôležité zamerať sa na propagáciu miestneho dizajnu na lokálnej aj medzinárodnej úrovni. Rovnako tak podporiť hodnotu dizajnu do rôznych kľúčových priemyslov. Následne sa mesto musí zamerať na podporu vzdelávacích profesií týkajúcich sa dizajnu, na rôznych školách. Nevyhnutné je zamerať sa na zavádzanie inovácií v celom priemysle a následne komercializovať príslušné stratégie výskumu a vývoja do praxe. V rámci podpory je dôležité daňovo zvýhodniť služby zaoberajúce sa dizajnom. V rámci programov zameraných na podporu dizajnu, by mali vystupovať odborníci a profesionáli, ktorí by mali plniť úlohu konzultantov, ktorý sú nevyhnutní v akomkoľvek podnikateľskom inkubátore.

- vybudovanie prepojenia kreatívnych sektorov

na základe združovania rôznych kreatívnych smerov, ktoré fungujú na rôznych úrovniach. Toronto disponuje centrom, ktoré prepája vedy, preto sa strategicky musí zamerať na vybudovanie podobnej inštitúcie aj v kreatívnom priemysle. Kreatívne centrum dokáže výrazne podporiť kooperáciu medzi základnými elementmi kreatívneho prostredia a dokáže zabezpečiť výmenu skúseností a zavádzanie potrebných inovácií do celého procesu. Dôležitá je samozrejme aj mimo-sektorová spolupráca s rôznymi zameraniami. Práve na základe kooperácie pod jednou strechou dochádza k správne rozvoju a výmene myšlienok.

Toronto podporuje vznik podobných organizácií, medzi prvú sa radí MaRS. Jedná sa o inštitúciu, ktorá združuje lekárske a príbuzné vedy.

(Medical and Related Sciences, 2012)

3.5.3 Priestorové usporiadanie

Kreativita si vyžaduje potrebný priestor na inkubáciu, rozrastanie, inováciu, účasť a zlučovanie. Kreativne prostredie Toronta obsahuje mnoho inštitúcií, od malých uzatvorených, až po veľké vonkajšie inštitúcie. Dôležitou súčasťou je ja príroda, ktorá obklopuje celé prostredie. V rámci strategického plánovania, je však dôležité, aby mesto dokázalo poskytnúť finančne dostupné priestory na život a prácu, čím sa zabezpečí potrebný prísun a udržanie kreatívnej sily. Začínajúci umelci totižto nedisponujú potrebným kapitálom na efektívne zabezpečenie svojich potrieb. Umelci najlepšie tvoria, ak pôsobia v prostredí, ktoré je dostatočne kreatívne a dokáže ich inšpirovať k potrebnej práci. Čím väčšia je koncentrácia umelcov a kreatívnych ľudí na jednom mieste, tým lepšie výsledky prináša celková práca.

- Toronto Artscape Organisation - je zodpovedná za fungovanie kreatívnych budov jednotlivých komunit a zaoberá sa špecifickými projektmi rozvoja územia. Práve susedstvá ako Distillery District a Liberty Village sú unikátnym príkladom, akým by sa kreatívne mesto malo uberať. Toronto tak strategicky premieňa staré opustené priemyselné budovy, na mix práce a bývania pre umeleckú tvorbu, grafiku, štúdiá, galérie a hrané predstavenia.

(Toronto Art Scape, 2012)

- Property Group – je organizácia, zaoberajúca sa rozvojom mestského územia, na základe regenerácie a obnovy historických miest a budov, s dôrazom na ich využitie v komerčnej sfére. Ideálnym príkladom je budova 401 Richmond, ktorá poskytuje priestory pre malé podniky, rôznych typov.

(Urbanspace, 2012)

Pre podmienky Toronta je dôležité pristupovať k využívaniu prírodných oblastí tak, aby nebol zapríčinený nepriaznivý vplyv na celé prostredie. Dôležité je zapracovať parky, chodníky, pobrežie a podobné rezervácie, pre chodcov, bicyklistov, turistov. Pretože, práve vonkajší priestor a príroda dokážu vyjadriť pravú kreativitu mesta. V rámci prístupov podpory kreatívneho priemyslu je dôležité zamerať sa aj na ochranu pamiatok, ktoré sa v Toronte vyskytujú. Verejné pamiatky tvoria atraktívne prostredie, pre umiestnenie kreatívnych aktivít. V tomto smere sa Toronto ubera správny smerom v oblasti Distillery Dis-

trict, kde sa vykonala kompletná prestavba, ale základná dominantná tvár budov ostala nezmenená. V súčasnosti sa jedná o kompletne zrekonštruované národné historické miesto, ktoré láka mnoho turistov, ale aj lokálnych obyvateľov. Mesto by si tak malo udržať svoju originálnu pravú tvár na základe regenerácie lokálnych dominantných budov, spolu s novými budovami, z ktorých vyžaruje dizajnérska dominancia.

Toronto musí pri plánovaní brať do úvahy celkový priestor, nutnosť ochrany a posilnenia vlastností ako životná úroveň, historické budovy a architektonické projekty. Z hľadiska stratégie, je dôležité zamerať sa na fakt, že práve prírodný priestor, ktorý dokáže významne prejaviť kreativitu mesta. Významným cieľom je udržať si stanovený dizajn a rozvíjať ho naďalej v celom meste tak, že sa bude brať do úvahy hneď pri programovaní a plánovaní rôznych projektov. Pozdvihne sa tak celková úroveň pre život v meste a pozitívny imidž mesta. Systém územného plánovania tak musí byť dokonalejšie prepracovaný, aby odrážal potrebné činitele.

V súčasnosti prebieha významná regenerácia a prestavba nábrežia, tzv. waterfront. Waterfront je v súčasnosti najväčšou výzvou v rámci územia, ale rovnako tak projekt s najväčším potenciálom. Kultúra a kreativita hrá značnú úlohu pri celkovej revitalizácii pobrežnej oblasti. Celý projekt je zameraný najmä na obnovu rôznych elementov, medzi ktoré patrí infraštruktúra, obnova a prestavba historických budov, vývoj nových pracovných a životných priestorov pre kreatívnu sféru. Pre podporenie danej komunity sa posilnia vzťahy s Distillery District. Projekt znamená model pre novodobú územnú regeneráciu, vedenú kreativitou a kultúrou, ktorú charakterizuje dizajn, kreatívny prístup a ľudia.

V rámci celého konceptu kreatívneho priestoru, ktorým mesto disponuje, sa Toronto musí podľa *Strategies for a Creative City* (2006, 26) zameriavať na viaceré oblasti:

- systematické poskytovanie dostupného a stabilného miesta pre kreativitu zabezpečené adekvátnou a stabilnou ponukou cenovo prijateľných priestorov pre kreatívny sektor. V tomto smere hrá dôležitú úlohu aj organizácia Artscape, ktorá sa zameriava na rozvoj a zveľaďovanie kreatívneho prostredia a regenerácie územia. Úspešná kooperácia prináša nové možnosti, ktoré prinášajú partneri do celého procesu, na základe potrebných investícií. Systematický prístup v tomto smere by sa mal uberať tvorbou finančných nástrojov a spôsobov financovania rozvojových iniciatív. Dôležité je udržať kreatívnych ľudí v epicentre deja, aby sa nemuseli sťahovať mimo, pretože práve to naštrbuje celkový koncept.

- systematickú podporu designu

ktorý je hnacím motorom celého kreatívneho priemyslu v Toronte. Dôležité je najmä podporovať a propagovať dôležitosť dizajnu vo verejných projektoch, ako aj vo verejnej a súkromnej sfére. Celý priebeh dizajnu v meste má na starosti Kontrolná komisia podpory dizajnu, ktorá sa stará o priaznivý priebeh zavádzania dizajnu do spoločnosti. Nutná je podpora všetkých operácií a aktivít, do ktorých sa komisia zapája. Toronto tak získa lepšie životné podmienky a inšpiráciu pre fungovanie mestského priestoru.

(Toronto Housing, 2012)

3.5.4 Vzájomné prepojenie

Nevyhnutnou súčasťou fungovania kreatívneho priemyslu je prístup vzájomného prepojenia jednotlivých sektorov a partnerov, ktorý spolu tvoria jedinečné prostredie s výhodnými podmienkami, ktoré spôsobujú globálnu výhodu. Strategické prístupy Toronta sú jednoznačne zamerané na podporu celkovej infraštruktúry, ktorá podporuje celkový koncept ekologického hospodárenia kreatívneho prostredia. Kreatívny priemysel je ekologicky zameraný a jeho dopady na životné prostredie pôsobia neškodne. Toronto sa zameriava na vytvorenie ekosystému, v ktorom sa rozvíja talent, prekvitajú kreatívne podniky a kde existuje určitá rovnováha medzi jednotlivými elementmi ako kultúra, sociálna stránka a rozvoj hospodárstva. V meste pôsobí mnoho kreatívnych pracovníkov, ktorí pracujú v kreatívnych podnikoch, ktoré sú medzi sebou prepojené, ale chýba im určitá kreatívna infraštruktúra, ktorá by ich spájala dokopy. Nutné je vytvoriť tak určitú sieť medzi jednotlivými sektormi, rôznymi umeniami a podporujúcimi organizáciami. Z hľadiska multikultúrnej skladby je dôležité zabezpečiť programy na prepojenie jednotlivých susedstiev. Toronto disponuje viacerými organizáciami zameranými na podporu rozvoja ako Artscape, Toronto Fashion Incubator, ktorých úlohou je strategicky rozvíjať kreatívne prostredie. Práve v tomto smere je potrebné zabezpečiť prepojenie medzi jednotlivými organizáciami, ktoré by tak pružnejšie reagovali na dané výzvy. Strategické plánovanie sa musí uberať smerom odstraňovania jednotlivých druhov izolácie, najmä na základe iniciatív, ktoré vedú k zavádzaniu vzájomného prepojenia. Z pohľadu Toronta sa ot dá zabezpečiť na základe spolupráce medzi ľuďmi a jednotlivými organizáciami formou jednotlivých projektov zameraných na dôležité životné zdroje. Jedná sa tak o odstraňovanie zbytočnej byrokracie, ktoré obmedzujú kreatívny priebeh. Nevyhnutná je prepracovaná infraštruktúra na dvoch úrovniach. Primárna úroveň prepája celé mesto a sekundárna jednotlivé susedstvá navzájom. Ako uvádza *Strategies for a Creative City* (2006, 29) podporované skupiny sú rôzne zamerané.

- Vyvinúť novú funkčnú infraštruktúru zameranú na podporu a prepojenie kreativity – hlavne na základe spolupráce medzi jednotlivými partnermi kreatívnej sféry, ktorý spoločne vytvárajú koordinovaný mechanizmus zameraný na rozvoj a mobilizovanie kreatívnej stratégie celého regiónu. Preto je nevyhnutné rozhábať verejný a súkromný sektor, spoločne so súkromnými podnikmi a neziskovými organizáciami, aby sa zabezpečila potrebná efektivita. Nová prepracovaná infraštruktúra by posilnila využitie kreatívneho potenciálu Toronta. Rozvoj a podpora stratégie ktorá sa zameriava na kultúrne aktivity a kreatívne prostredia, je kľúčovým elementom zdravého hospodárstva a sociálneho začlenenia. Vzájomné prepojenie na základe infraštruktúry vyzdvihuje prostredie s zvyšujúcou sa mierou kreativity a inovácií
- Zabezpečiť trvalé a hlavne stabilné financovanie kreatívnych projektov – ktoré nie je možné bez potrebných finančných zdrojov.

Jedine na základe efektívnej finančnej bázy, je možné rozvíjať kreatívny sektor. Celkový proces je možný len, na základe cielenej činnosti ľudí, podnikov a priestoru. Toronto v tomto smere musí vybudovať funkčný systém, ktorý bude podporovať kreatívny talent a potenciál, ktorým región disponuje. Preto je treba zamerať sa na plánovanie vlády na všetkých úrovniach. Samotná vláda však nestačí na dostatočné financovanie daných projektov a nevyhnutná je cieleňá kampaň, zameraná na súkromný sektor.

3.6 Prístupy urbánnej regenerácie Toronta

Kreatívne mesto si vyžaduje prístupy regenerácie, ktoré podporujú celkovú stratégiu, zameranú na veľkú škálu cieľov v transformácií jednotlivých postihnutých susedstiev a nie len centra. Nesmierne dôležité z hľadiska urbanistiky, je zamerať sa na regeneráciu vnútorných častí mesta, na základe reinvestície. Pretože mnoho susedstiev chátra, z hľadiska zanedbania a prehlbuje sa tak chudoba a kriminalita, ktoré zhoršujú životné podmienky obyvateľov. Významným prístupom, ktorý postupne rieši problém zamestnanosti a zhoršovania životných podmienok je, vtaiahnuť postihnuté oblasti do kreatívneho konceptu a zabezpečiť tak priaznivý vývoj oblastí. Toronto disponuje mnohými organizáciami v jednotlivých susedstvách a práve tie sa dokážu postarať o potrebné odporúčania na jednotlivé nástroje a politiky, ktoré sa môžu efektívne implementovať a postarať sa o kompletnú spoločenskú stratégiu regenerácie postihnutých oblastí.

Dôležité je uvedomiť si, že väčšina zo susedstiev, boli postavené začiatkom 20. st., takže sa výrazne líšia od celkovej územnej formy. V minulosti bola dominantná automobilová doprava a priemyselné budovy. Práve preto sa v súčasnosti začínajú niektoré susedstvá vyprázdňovať, pretože ľudia sa sťahujú do centra, alebo do suburbánnych častí mesta. Za následok to má polarizácia príjmu jednotlivých skupín. Územné plánovanie sa tak sústreďí primárne na podporu susedstiev, ktoré sú mimo jadra kreativity, pretože primárne ciele a zapojenie mestských častí do kreatívneho procesu, sa sústreďujú najmä na centrum a okolité časti, ktoré majú výraznejšiu infraštruktúru a disponujú významnou polohou. Problémom je nedostatok iniciatív, ktoré by podporovali rozvíjanie ostatných susedstiev, ktoré rovnako disponujú kreatívnym potenciálom. Nutnosť však spočíva vo vypracovaní funkčnej infraštruktúry, ktorá by dané prostredie vtiahla do kreatívneho jadra Toronta.

Z hľadiska urbánnej regenerácie v Toronte je dôležité zamerať sa na viacero cieľov, ktoré vedú k prepojeniu kreatívnej stratégie mesta a jednotlivých mestských častí. Ako uvádza Noble (2009, 29), medzi najvýznamnejšie ciele územnej regenerácie v Toronte, sú zamerané na:

- efektívne opätovné použitie priestorov

cielené pozmenenie využívania určitých priestorov, ktoré sú nevyužité a opustené, aby sa tak hlavne zlepšil celkový charakter susedstva. Jedná sa o zmenu priestoru, ktorý bol ignorovaný a neprispôsobený na ekonomicky hodnotný priestor s kreatívnym potenciálom. Práve takéto priestory prinášajú príležitosti pre vyjadrenie umelcov jednotlivých komunít. Regenerácia, ktorá ma podobu zmeny využívania pre účely komunity a ich umelcov má aj výrazný prínos pre životné prostredie. Hlavná výhoda spočíva v tom, že nie je potrebné investovať do výstavby nových priestorov, čím sa redukuje dopad na životné prostredie

- podporu podnikov

najmä podnikov kreatívneho priemyslu ako dizajn a móda, ale rovnako tak podniky zamerané na gastronómiu, pretože práve tie sú v daných lokalitách veľmi podstatné. Práve tieto organizácie odrážajú lokálny charakter a poskytujú uspokojovanie potrieb jednotlivých komunít. S podporou komunít, tak menšie podniky dokážu konkurovať aj väčším, čím zabezpečujú vytváranie nových pracovných pozícií pre komunitu

- lokálny hospodársky cyklus

ktorý znamená výraznú podporu a úžitky, ktoré plynú pre ostatné prítomné organizácie v danej lokalite. Z hľadiska turistov to znamená napr. Návštevu divadla a následne reštauračného zariadenia, čím sa podporuje kultúra aj gastronómia. Možnosť podpory iných od-

vetví tak naberá v tomto prípade dôrazný charakter. Rodiny s deťmi tak môžu tráviť čas vo svojom okolí a môžu tak využiť všetky možné služby

- podporu sociálnych služieb

zameranú na poskytovanie sociálnych služieb, priamo k postihnutým skupinám ako sú mládež, noví imigranti a seniari. V tomto smere je podstatné zamerať sa na vzdelávanie, tréning a činnosti zameraných na sebarealizáciu a sebavyjadrenia. Dôležité je zamerať sa na odstraňovanie izolácie jednotlivých skupín a postupné začleňovanie do spoločnosti. Celý koncept funguje na základe vytvorenia prepojenia medzi jednotlivými učiteľmi a sociálnymi skupinami v rámci jednotlivých komunit. Tieto programy výrazne pomáhajú potláčať kriminalitu v postihnutých oblastiach a dokážu posilňovať vzťahy medzi jednotlivými etnickými skupinami

- lokálne zameranie

mnoho začínajúcich umelcov štartuje svoju kariéru práve v lokálnych centrách určitej komunity, ktoré často fungujú ako odrazoví mostík pre výraznejší posun v kariére umelcov. Výzvou v tomto smere je práve podpora lokálnych centier, ktoré sa zaoberajú rozvíjaním talentov. Práve podpora najnižšej úrovne, lokálnej pôsobí priaznivo na profesijný vývoj

- rozvoj prepojenia komunit

ktorý funguje na princípe plánovania väzieb medzi jednotlivými komunitami, na základe posilňovania vzájomnej infraštruktúry a podporovania určitej nadväznosti z hľadiska kreatívneho priemyslu. Každá komunita disponuje určitou kultúrnou skladbou, ktorá spôsobuje pozitívne vplyvy, keď dochádza k vzájomnému prepojeniu jednotlivých komunit

- poskytovanie finančne nenáročného priestoru

pre kreatívne prostredie, hlavne pre jedincov, ktorí tak môžu urobiť výrazný krok k naplneniu svojho potenciálu, keďže dostávajú príležitosť menších nákladov na realizáciu svojich ideí a myšlienok

- renováciu starých obytných zón

zameraných na obnovu finančne nenáročných obytných priestorov v jednotlivých susedstvách, pre ktoré je charakteristická nízka hustota obývania. Toronto má na celom území mnoho podobných budov, ktoré majú dostatočný priestor, ktorý však potrebuje určitú rehabilitáciu

- verejnú dopravu

ktorá má v rámci celého regiónu nesmierne dôležitú úlohu. Väčšina organizácií sa totižto spolieha na efektívny priebeh verejnej dopravy. Klienti, zamestnanci aj študenti denne cestujú

rôznymi spôsobmi, keďže je to ich jediná možnosť. Potrebný je komplexný systém dopravy, ktorý je vzájomne prepojený a zosúladený. Veľmi dôležitú funkciu má najmä metro, ktoré je schopné prepracovať ľudí skrz celé metropolitné územie. Nesmierne dôležité je najmä prepojenie centra, downtown s okolitými časťami, suburbánnymi lokalitami. V centre funguje prepracovaný tranzitný systém, ktorý sa však musí zamerať na vypracovanie lepšej infraštruktúry s odľahlejšími susedstvami

- vzdelávanie a univerzity

ktoré hrajú dôležitú funkciu v celom procese priebehu kreatívneho prostredia. Do popredia vystupuje otázka vývoja individuálneho talentu, pre ktorý musia byť ideálne podmienky v rámci vzdelávania. Príprava práceschopného obyvateľstva v kreatívnom smere, musí byť prispôbená na dané podmienky. Toronto je najmä dizajnérsky zamerané, rovnako tak aj módne a umelecky. Jednotlivé susedstvá disponujú individuálnymi vzdelávacími inštitúciami, ktoré musia byť podporované tak, aby dokázali poskytnúť adekvátne vzdelanie a podmienky pre rozvoj mládeže. Toronto disponuje mnohými univerzitami a vysokými školami, ktoré produkujú mladé nádejné talenty s obrovským tvorivým potenciálom. Medzi hlavné patrí University of Toronto a Ontario College of Art and Design. Z hľadiska územného rozvoja, je však dôležité zamerať sa na podporu škôl v jednotlivých susedstvách a ich komunitách. Pretože práve tie dokážu rozvíjať talent mládeže s kultúrnou mnohostrannosťou

- klastre a inkubátory

sú nevyhnutným elementom podpory kreatívneho sektora a Toronto disponuje vhodnými podmienkami, pre ich podporu. Kreatívne klastre v jadre mesta fungujú veľmi priaznivo, výzva však spočíva v zapojení suburbánnych častí mesta do klastrovej koncepcie. V tomto smere, je tak nesmierne dôležité zamerať sa na odstraňovanie hraníc, medzi jednotlivými komunitami, ktoré susedia, ale nekooperujú medzi sebou. Ideálnym príkladom je módnny okrsok Toronto, ktorý funguje dokonale, na základe spolupráce komunit a ich inštitúcií

- financovanie

je najdôležitejšou súčasťou územného rozvoja a preto je nevyhnutné riešiť túto otázku z pohľadu plánovania a celkovej stratégie. Pretože mnoho iniciatív na rozvoj komunit v Toronte nedosahuje dostatočný objem finančných prostriedkov na rozvoj. Je nevyhnutné zamerať sa na súkromný sektor a priviesť ho k tomu, aby stabilne podporoval.

Oblasti podpory, by mali byť namierené na iniciatívy hlavne pre mládež, ktorá si vyžaduje sústavnú pozornosť. Najmä skúsenejšie organizácie pôsobia na rôznych úrov-

niach ako odborníci na získavanie financií z viacerých zdrojov a programov. Kreatívny potenciál mesta pôsobí ako primárny faktor komplexného plánovania stratégie urbánneho rozvoja územia Toronto. Celkové zameranie tak smeruje na podporu kreatívnych klastrov v centre mesta, čím sa podporí postavenie z hľadiska regionálnej ekonomickej konkurencieschopnosti. Mnohé iniciatívy sú tak smerované na podporu rozvoja daných susedstiev, ktoré zabezpečia vyššie postavenie Toronto v globálnom meradle. Silné zameranie programov plánovania podporuje kreatívnu stratégiu mesta na vnútorné oblasti. V rámci plánovania územného rozvoja hrajú dôležitú úlohu jednotlivé organizácie, ktoré sa podieľajú na implementácii jednotlivých programov. Celkový proces by však nebol možný, keby sa do hry nezapájal aj súkromný sektor.

Dôležité je uvedomiť si, že Toronto sa primárne zameriava najmä na podporu kultúrneho rozvoja jednotlivých komunit a nie na postavenie v medzinárodnej konkurencieschopnosti. A práve z toho pohľadu rozvoj kreatívneho úsilia prináša vlastné hodnoty, ktoré prispievajú oblastiam, ktoré tvoria sociálne, ekonomické a kultúrne rozmery. Celá stratégia, tak funguje na základe spoluúčasti jednotlivcov, asociácií a inštitúcií, ktoré pôsobia v daných komunitách. Rozvoj zdrojov ako individuálny talent a organizované financovanie, pôsobí ako kľúčový faktor akejkoľvek stratégie. Dôležité je však zabezpečiť prepojenie medzi jednotlivými rozptýlenými organizáciami, ktoré medzi sebou, musia nutne nadviazať spoluprácu. Programy, ktoré bežia v susedstvách, by sa mali stabilne podporovať, na rozdiel od toho, aby vznikali nové. Dá sa tak efektívnejšie zabezpečiť naplnenie potrieb a priorít, ktoré sa dané susedstvá snažia zabezpečiť.

4 APLIKÁCIA SKÚSENOSTÍ V ROZVOJI KREATÍVNEHO PRIEMYSLU NA MESTE ZLÍNE

Z hľadiska rozvoja kreatívneho priemyslu a územnej regenerácie v meste Zlíne, je dôležité uvedomiť si výraznú podobnosť celkovej štruktúry a postavenia budov Baťovho areálu so štruktúrou, ktorou disponovalo Toronto v oblasti Liberty Village. Na základe toho je zrejmé, že Tomáš Baťa sa inšpiroval práve skladbou, ktorú mal možnosť spoznať, počas svojho pôsobenia v Detroiti a neskôr počas pôsobenia u Forda. Celý areál, v ktorom sa nachádzajú priemyselné budovy, je predurčený k tomu, aby sa podrobil efektívnej urbánnej regenerácii a pomohol tak k rozvoju kreatívneho priemyslu v Zlíne, presne tak, ako to prebehlo v Toronte. Aby bol však celkový proces na toľko úspešný, ako tomu bolo v provincii Ontario, je nutné aby efektívne kooperoval verejný sektor spolu so súkromným tak, aby bolo vytvorené potrebné zázemie pre kompletnú regeneráciu. Dôležité je aj zapojenie jednotlivých neziskových organizácií a dobrovoľných akčných skupín.

Ako uvádza Integrovaný plán rozvoja mesta Zlín (2008, 22), jedná sa o štatutárne krajské mesto, ktoré je prirodzeným priemyslovým, podnikateľským a kultúrnym centrom svojho regiónu Východnej Moravy. V súčasnej dobe disponuje správny obvod obce Zlín 98 924 obyvateľmi, ktorí tvoria 17 % obyvateľstva Zlínskeho kraja. Celková rozloha mesta tvorí 118,55 km² z ktorých lesná pôda zaberá 39,9 %. Tento fakt, sa radí medzi mäkký lokalizačný faktor, ktorý je spôsobený reliéfom, ktorý tvorí pahorkatina. Je teda zjavné, že Zlín má veľmi výhodné prírodné podmienky, ktoré sú nevyhnutné k rozvoju kreatívneho priemyslu. Pri urbánnej regenerácii, je potrebné prihliadať aj na fakt udržiavania vhodných environmentálnych vlastností danej lokality a presne tak, by to malo prebiehať aj v meste Zlíne. Z hľadiska prestavby je dôležité uvedomiť si silné a slabé stránky celkového projektu.

(ČSÚ, 2012)

V rámci regenerácie a rozvoja kreatívneho priemyslu zahájilo mesto potrebné kroky najmä v prípade Integrovaného plánu rozvoja mesta Zlína a jeho Spoločensko-kultúrneho a vzdelávacieho centra. Jedná sa o novú budovu v centre mesta, ktorá predstavuje prepojenie kultúry a spoločnosti spolu so vzdelávacími funkciami. Súčasťou projektu bolo vybudovanie Kongresového centra Zlín, ktoré funguje ako multifunkčný komplex situovaný v centre mesta. Pozostáva z dvoch samostatných funkčných celkov Kongresového centra Zlín a Univerzitného centra v Zlíne. V druhom prípade vystupuje Univerzita Tomáše Bati ako

investor. V tomto smere bola v roku 2003 nadviazaná prínosná spolupráca medzi mestom a univerzitou. Výsledkom je vytvorenie infraštruktúry, ktorá bude zastrešovať rôzne kultúrne a spoločenské akcie, ktoré výrazne prispievajú k rozvoji kreatívneho priemyslu v Zlíne, pretože priestory zastrešujú pôsobenie zlínskej Filharmonie Bohuslava Martinů.

(Kongresové Centrum Zlín, 2012)

Dôležité je v tomto smere zabezpečiť, aby sa v okolí vybudovali podmienky pre návštevníkov centra a to pešiu zónu, ktorá bude pôsobiť ako ideálny priestor pre relax, doplnený o okolitú zeleň. Podobne ako v Toronte, pri spoločensko-kultúrnych inštitúciách sú zabezpečené priestory na relaxáciu, čím sa zväčší cirkulácia návštevníkov danej inštitúcie. Nevyhnutnou podmienkou kreatívneho prostredia, je tak oddychová zóna, ktorá by mala byť obohatená o služby, ktoré efektívne prispievajú k fungovaniu celého komplexu. Radí sa medzi nich najmä reštauračné zariadenia a kaviarne, ktoré pôsobia ako doplnok celkového kreatívneho procesu. Komplexné služby dokážu prispieť k hospodárskemu vývoju. Dôležité je vytvoriť priestory aj pre cyklistov a korčuliarov, ktorí by tak mali zjednodušený prístup do danej oblasti. Nevyhnutná je samozrejme aj cestná infraštruktúra, ktorá však musí pôsobiť tak, aby neobmedzovala pešiu zónu, podobne, ako je to v prípade Distillery District.

Medzi ďalšie úspešné aktivity revitalizácie patrí príklad rekonštrukcia budovy č. 23, ktorú má na svedomí Univerzita Tomáše Bati a Zlínsky kraj. Práve tieto dva subjekty hrajú významnú rolu pri rozvoji a podpore inovačného podnikania v celom kraji. Medzi hlavné úlohy Zlínskeho kraja patrí zodpovednosť za rozvoj regiónu, zatiaľ čo univerzita dôsledne pripravuje ľudské zdroje a vedie výskum. Práve spolupracou oboch inštitúcií dochádza k uplatňovaniu a naplňovaniu stanovených cieľov celej spoločnosti.

(Technologické Inovačné Centrum, 2012)

V tomto prípade sa jedná o veľmi úspešnú regeneráciu priemyselnej budovy č. 23, ktorá bola súčasťou priemyselného areálu. Daný projekt sa tak postaral o sanáciu územia a prispel k vybudovaniu potrebnej podnikateľskej infraštruktúry, podobne ako tomu bolo v oblasti Liberty Village v Toronte. Jedná sa o efektívne prepojenie verejného a súkromného sektory na základe partnerstva. Veľmi prínosné je prepojenie s Univerzitou Tomáše Bati, ktorá disponuje kvalitným výskumným zázemím. Jedná sa o organizáciu, ktorú poskytuje funkcie podnikateľského inkubátoru a vedecko-technického parku. Možné je tak efektívne

zabezpečiť podmienky, pre vznik klastrov. V Toronte, na tomto princípe funguje najmä okrsok Liberty Village. Podstatné je poskytovať finančne nenáročné priestory na podnikanie a rovnako tak vhodné podmienky na rozvoj. V tomto prípade je výraznou výzvou uplatniť podobné projekty v areály, čím sa skvalitní celková infraštruktúra. Dôležitým faktorom bolo udržanie stanoveného dizajnu, ktorý by mal byť identický pre celý areál. V oblasti Liberty Village fungujú vedecko-technické parky, ktoré dopĺňajú kreatívny image lokality. Výzvou pre mesto Zlín je zabezpečiť fungovanie príbuzných inštitúcií, podobne ako je tomu v Toronte. V prípade Zlína bol vytvorený Vedeckotechnický park, ktorý pôsobí v oblasti vedy, technológie a inovačného podnikania, potrebné je však zabezpečiť plynulé fungovanie danej organizácie a celkový marketing. Dôležitá je najmä propagácia a schopnosť prilákať kreativitu, presne tak ako je tomu v Toronte. Je nutné vytvoriť určitý komplexný dizajn, ktorým sa bude regenerácia celého areálu uberať.

4.1 Regenerácia budov č. 14 a 15

Medzi súčasné prioritné výzvy mesta Zlína a urbánnej regenerácie Baťovho areálu, je najmä prestavba budov č. 14 a 15. V súčasnosti Zlínsky kraj funguje ako zriaďovateľ troch kultúrnych inštitúcií, ktoré sú v rámci kreatívneho priemyslu nesmierne dôležité. Jedná sa o príspevkové organizácie, konkrétne:

- Krajská knižnica Františka Bartoše
- Krajská galéria výtvarného umenia v Zlíne
- Múzeum Juhovýchodnej Moravy v Zlíne

(Baťův Institut, 2012)

Všetky tri inštitúcie pôsobia v priemyselnom parku, pre ktoré je nevyhnutná dôsledná regenerácia. Práve z hľadiska poškodenia budov, je nemožné, aby boli efektívne zabezpečené kultúrne služby zákazníkom. Dané inštitúcie nefungujú len ako súčasť kreatívneho priemyslu, ale výrazne zasahujú aj do cestovného ruchu regiónu. Výzvou je zrekonštruovať dané priestory tak, aby bol dodržaný stanovený image mesta. V Toronte je ideálnym príkladom Distillery District, kde funguje komplexné kultúrne centrum, ktoré združuje rôzne druhy kreatívneho umenia ako maliarov, divadelníkov, dizajnérov a hercov. Jedná sa tak o prepojenie rôznych smerov, ktoré tak dokážu efektívne prilákať návštevníkov.

Z hľadiska zabezpečenia kreativity danej oblasti je potrebné zamerať sa na aktivity, ktoré budú prínosné v oblasti:

- Kreativita v oblasti kultúry s využitím daného dedičstva – knižnica, galéria aj múzeum sú inštitúcie, ktoré zastrešujú budovy, ktoré bola v minulosti pôsobili plnili funkciu školy, Pamätníku Tomáše Bati a dokonca aj vrátnice bývalej továrne. Celkový areál bol vybudovaný, podľa predstáv Tomáše Bati. Práve ten sa na základe svojho pobytu v Toronte nechal inšpirovať celkovou skladbou. V tomto smere je potrebné zamerať sa najmä na kreatívne využitie dedičstva, ktorým areál disponuje. Rovnako ako tomu bolo v Distillery District, budovy prešli významnou rekonštrukciou a zmenila sa ich vnútorná štruktúra, no navonok bol zachovaný pôvodný image, tvar a zafarbenie.
- Vnútornej rekonštrukcie a celkovej premeny – potrebná je vnútorná rekonštrukcia priestorov, ktoré v dnešnej dobe nedokážu efektívne zabezpečiť poskytovanie služieb návštevníkom. Momentálne sa jedná o nepriaznivý stav. Vnútornej rekonštrukcia musí byť zameraná na efektívne využitie vnútorných priestorov, ktoré nutné pripraviť na príznačné vytáženie. V daných priestoroch budú prebiehať rôzne akcie pre návštevníkov v obmedzených priestoroch a práve preto je nutné kompletne využiť daný priestor
- Kreativného image – pre mesto Zlín je špecifická jeho architektonická skladba, ktorá je dominantná a charakteristická. V tomto smere sa jedná o silnú stránku regiónu, ktorý môže ťažiť práve z toho, že je všeobecne rozpoznateľný. Daná štruktúra a farba, ktorou disponujú dominantné budovy, je veľmi prínosná a práve preto je dôležité, aby sa daný image udržal aj v budúcej regenerácii
- Vzájomného prepojenia – veľmi prínosné by bolo vytvorenie vzájomného prepojenia medzi jednotlivými inštitúciami. Knižnica, galéria a múzeum disponujú značným potenciálom spoločného prepojenia, ktoré by vyústilo do komplexnej služby, ktorá by bola výhodná aj pre inštitúcie a návštevníkov. Prepojenie viacerých druhov umenia zabezpečí výraznejšiu cirkuláciu návštevníkov. Komplexná služba by tak mohla zahŕňať výstavy umeleckých maliarskych diel, ktoré by mohli byť doplnené o návštevu expozícií múzea, ktorá bude sprevádzanou odbornou prezentáciou v priestoroch knižnice. Prepojením jednotlivých inštitúcií a organizovaním spoločných akcií sa výrazne prispeje k rozvoju kreatívneho

priemyslu v danej oblasti

- Spolupráca s UTB – všetky tri spomínané inštitúcie majú vhodné podmienky, pre spoluprácu s Univerzitou Tomáše Bati, ktorá disponuje Fakultou multimediálnych komunikácií, kde sa vychovávajú mladí nádejní pracovníci kreatívneho priemyslu. Na fakulte pôsobia obory, ktoré sa zaoberajú marketingom, grafickým dizajnom, priemyslovým dizajnom a filmovej tvorbe. Práve tieto obory dokážu zabezpečiť rozvoj kreatívneho priemyslu celého areálu. Potrebné je zamerať sa najmä na marketing a propagáciu práce a schopností študentov, ktorý tak sa môžu podieľať na rozvoji a uplatňovaní kreativity. Univerzita je hodnovernou kvalitnou vzdelávacou inštitúciou, ktorá dokáže poskytnúť dostatočné zázemie na prípravu potenciálnych kreatívnych pracovníkov. Študenti FMK, sa zapájajú do rôznych súťaží, no výsledky nie sú dostatočne propagované a uplatňované v praxi. V rámci Toronto fungujú regionálne médiá, ktoré pravidelne propagujú práce študentov fakulty umení York Univerzity. V Zlíne sa tak javí príležitosť vytvoriť podobné médium, ktoré bude fungovať ako propagačný materiál, pre študentov. Ich úspechy si tak bude môcť všimnúť aj podnikateľská sféra
- Vytvorenia zóny pre oddych a relaxáciu – v rámci kreatívneho priemyslu je nevyhnutné okrem regenerácie budov a objektov zabezpečiť aj verejnú zeleň, ktorá veľmi priaznivo pôsobí na fungovanie komplexnej kreatívnej sféry. Kreatívni pracovníci vyhľadávajú priestory, kde je možné oddýchnuť si a zrelaxovať. A práve v tomto prípade parky a priestranstvá s verejnou zeleňou zabezpečujú uspokojovanie daných potrieb. Verejná zeleň, ktorá je obohatená o lavičky a verejné posedenia, dokážu zabezpečiť výraznejšiu cirkuláciu návštevníkov, pretože sa v nich zdržujú aj rodiny s deťmi a dôchodcovia, ktorí priamo vyhľadávajú dané priestory. Vytvorenie pešej zóny, ktorá bude obohatená o cesty pre cyklistov prispieva k celkovej infraštruktúre lokality. Zlín si tak môže brať príklad práve z Don River Parku, ktorý sa nachádza v oblasti West Don Lands
- Komplexného systému služieb – Presne ako v Distillery District, výzvou je vybudovať komplexný systém. Jedná sa tak o systém, ktorý nie je zameraný len na kreatívny priemysel ale rovnako aj služby, ktoré ho efektívne dopĺňajú, ako trendové reštaurácie, kaviarne a v neposlednom rade aj bary. Pretože práve gastronómia dokáže pritaiahnuť návštevníkov. Pre mladých sú prítiažlivé najmä kaviarne a bary, ktoré rovnako dokážu propagovať rôzne umelecké diela, hlavne ak

sa jedná o alternatívne umenie. V dnešnej dobe sa stali kaviarne a ich wifi pripojenie samozrejmosťou pôsobenia mladšej generácie. Bary dokážu poskytovať priestory pre rôzne hudobné koncerty a filmové podujatia, ktoré rovnako lákajú návštevníkov rôznych vekových kategórií

- Propagácie – je nevyhnutná súčasť zabezpečovania cirkulácie návštevníkov, pretože každá oblasť potrebuje mediálnu reklamu, aby sa dostala do povedomia ľudí. V dnešnej dobe majú obrovskú silu sociálne siete, ktoré dokážu veľmi efektívne propagovať takmer čokoľvek, na základe zdieľania. Práve mladšia generácia dokáže zabezpečiť danú reklamu, vo veľmi krátkom čase. Z hľadiska umiestnenia, by bola veľmi prínosná kooperácia s Informačným Centrom, ktoré sa nachádza v tzv. Zlínskom mrakodrape. Práve táto inštitúcia by dokázala efektívne propagovať kreatívny okrsok Zlína, pretože informuje turistov v piatich rôznych jazykoch. Zahraniční turisti, by tak nemali problém pohybovať sa v rámci areálu a prepracovanej infraštruktúry, medzi danými inštitúciami
- Infraštruktúry – ktorá musí spĺňať podmienky prepojenia medzi areálom a centrom mesta. Rovnako tak musí disponovať aj potrebnými parkovacími miestami tak, aby neboli narušené zóny verejnej zelene, ktorá je určená na relax. V rámci kreatívneho okrsku by bolo výhodné, keby funguje dopravný systém, ktorý je šetrný voči prírode, najlepšie na základe elektrického zariadenia. Rovnako tak podpora bicyklovou prepravou v celom areály. Hlavne mladí sympatizujú z rôznymi netradičnými formami, ktoré sú jednak efektívne, ale najmä úsporné voči prostrediu. Jedná sa tak o korčule, kolobežky, segway a podobné formy, na ktoré by mohli byť zriadené požičovne.

4.2 Regenerácia Baťovho areálu

V dnešnej dobe je výzvou vypracovať fungujúci systém, ktorý by zastrešoval kreatívny priemysel. Bývalý priemyselný areál, má na to priaznivé predpoklady. Problém však spočíva v nevyriadených majetkových vzťahov s bývalou továrňou, ktorý výrazne brzdí celý proces. Avšak, po vyjasnení spomínaných problémov by areál mohol prejsť kompletnou prestavbou, podobne ako tomu bolo v Distillery District. V súčasnosti je potrebné upriamiť aktivity na podporu kreatívneho prostredia. V Toronte to bolo jednoduchšie na základe multikultúrnej skladby, ktorá bola podmienená migračnou politikou. V prípade Zlína, by sa

celkový proces mal točiť okolo mladých ľudí. Signifikantný prínos v celom regióne má najmä Univerzita Tomáše Bati. Práve tá produkuje kvalitné vzdelanie v rôznych odvetviach. Fakulta multimediálnych komunikácií predstavuje potrebné zázemie, pre vzdelávanie mladých v oblasti kreatívneho priemyslu. Prístupné sú obory príbuzné kreatívnemu priemyslu. Podobne ako v Toronte, kde dôležitú úlohu zohráva najmä York University a University of Toronto. V prípade Zlína, je potrebné nadviazať spoluprácu medzi jednotlivými študijnými programami a ich prepojenie s podnikateľskou sférou.

V rámci vývoja kreatívneho priemyslu je potrebné zabezpečiť fungovanie nie len umenia, ale aj zábavného priemyslu. Pretože aj ten výrazne prispieva k celkovej cirkulácii návštevníkov. Z hľadiska zábavy je potrebné zariadiť:

- Festivaly

práve tie v súčasnosti predstavujú nový fenomén, kde sa stretávajú viaceré generácie, ktoré spoločne vychutnávajú dané predstavenia. Jedná sa tak najmä o hudobné a filmové festivaly, ktoré dokážu prilákať medzinárodnú návštevnosť. V Toronte každoročne prebiehajú festivaly, ktoré sú celosvetovo známe, ako Toronto Film Festival a Northrast Festivals and Conference, ktoré každoročne lákajú divákov z celého sveta. Výzvou pre Zlín, je v tomto smere zorganizovať podobnú akciu, keďže v minulosti mesto pôsobilo ako významné filmové štúdio. Spoluprácou mesta s FMK a súkromným sektorom, by sa dal zorganizovať podobný festival, ktorý by bol zameraný na filmovú a animovanú tvorbu. Práve to by prilákalo mladých do regiónu.

- Verejné podujatia

sú veľmi dôležitou zložkou kreatívneho prostredia. V Toronte fungujú verejné podujatia s rôznou tematikou z hľadiska multikultúrnej skladby. V Zlíne tomu však nemusí byť inak a osobne si myslím, že spojením kultúry, tradície a nových pohľadov, je možné zabezpečiť spoločenské akcie, ktoré oslovia masu ľudí. Mesto Zlín disponuje hudobnou scénou rôznych žánrov, ktoré by efektívne pôsobili na základe prepojenia. Takýto program obohatený o videoprodukcii, by oslovil značné publikum. Výzvou je však navrhnuť v tomto smere priaznivé umiestnenie, ktoré by dokázalo pokryť spomínané akcie a hlavne zabezpečiť ich pravidelné opakovanie. Baťov areál v súčasnosti disponuje spoločenskými priestormi, ktoré by boli schopné zastrešiť danú akciu.

- Reštaurácie a kaviarne

tvoria nevyhnutnú súčasť fungovania kreatívneho prostredia. Umenie má predpoklady prilákať návštevníkov a práve tí vyhľadávajú verejné priestory, kde sa poskytujú

stravovacie služby. V dnešnej dobe predstavujú reštaurácie aj kaviarne miesta, kde sa ľudia stretávajú za účelom relaxu a sociálnej interakcie. Práve sociálna interakcia má za následok zvyšujúci trend využívania verejných priestorov. V Zlíne existuje široká paleta zariadení, ktoré poskytujú spomínané služby. Výzvou však je, aby sa premiestnili smerom do kreatívneho centra tak, aby boli schopné prilákať aj záujemcov o umenie a kultúrne vyžitie. Rovnako tak aj kreatívna triedy vyhľadáva miesto na oddych a načerpanie nových ideí a myšlienok. V podmienkach Toronta v tomto smere funguje najmä Distillery District, ktorý disponuje atraktívnymi reštauráciami, barmi a kaviarňami, ktoré sú zapojené do kreatívneho diania. Zlín, by sa mal zamerať podobným smerom a v dnešnej dobe už Baťovom areály funguje podobný verejný priestor s názvom Blok 12.

Blok 12, je jedinečný priestor, ktorý bol zrekonštruovaný, zo starých priestorov v Baťovom areály. V dnešnej dobe funguje ako kaviareň, ktorá prináša zážitok, pre bežné kultúrne posedenie. Veľmi výhodne je postavenie vedľa zlínskeho mrakodrapu. Kaviareň si vydáva aj vlastný časopis, kde sú zahrnuté plánované spoločenské akcie a rôzne zľavy s tým spojené.

(Blok 12, 2012)

Podobné originálne prevedenie, by malo byť realizované aj pri ostatných verejných zariadeniach. Dané verejné priestory, ktoré v dnešnej dobe združujú návštevníkov rôznych generácií, predstavujú ideálne miesto, pre realizovanie uplatnenia umenia. V podobných priestoroch sa dajú organizovať prehliadky umeleckých prác ako sú maľby a fotografie. V súčasnosti je veľmi populárne organizovať aj hudobné koncerty a festivaly. Signifikantný dopad na fungovanie spoločenských priestorov, má dnes aj alternatívne umenie, ktoré združuje mnohé skupiny, aby navštevovali dané priestory.

4.3 FMK a jej uplatnenie v kreatívnej sfére

Fakulta masmediálnych komunikácií predstavuje priaznivý vplyv na vývoj kreatívneho priemyslu v Zlíne. Potrebné je však zabezpečiť lepší marketing, ktorý by dostal fakultu do väčšieho povedomia nie len okolia, ale najmä kreatívnej sféry. Študenti fakulty sú úspešnými umelcami a dizajnérmí, ktorých diela sa len ťažko dostávajú ku bežným užívateľom. V dnešnej dobe je nevyhnutný kreatívny marketing, ktorý je schopný osloviť väčšie

skupiny. V súčasnosti je to najmä formou internetu a sociálnych sietí. Cieľom je zabezpečiť uľahčenie prístupu diel a prác študentov FMK k verejnosti a podnikateľskej sfére.

V tomto smere by som navrhoval:

- internetovú stránku – ktorá by sa pravidelne venovala dielam študentov a uvádzala by úspechy, ktoré študenti získali v rôznych súťažiach, v ktorých boli zapojení. Webová stránka by pravidelne uvádzala aj rozhovory so študentmi, ktorí sa zapájajú do kreatívneho procesu a formou internetu, by si tak mohli vytvoriť online profily, na ktorých by mohli prezentovať svoje výtvary. Dôležitú rolu má aj verejné fórum, do ktorého by mohli užívatelia prispievať a diskutovať o rôznych témach, čím by sa podporila inšpirácia a kreativita.
- workshopy – so zameraním na spoluprácu osôb v oblasti kreatívnej sféry a dizajnu, ktoré sú v súčasnosti veľmi obľúbené. Zabezpečuje sa tak jednoduchšie prenikanie kreatívnych činností k verejnosti, na základe tímovej spolupráce študentov a pedagógov. Rôzne pohľady tak vedú k obohateniu celkového výstupu. Hlavnou náplňou je objavenie a vývoj kreatívneho potenciálu jedincov, ktorým študenti FMK disponujú.
- vernisáže – ktoré fungujú ako verejné prístupné výstavy diel študentov, ktoré by boli doplnené o hudobnú a hereckú zložku. V rámci kreatívneho areálu by bola veľmi príznačná spolupráca s ateliérmi a verejnými priestormi, poprípade reštauračnými a kaviareňskými zariadeniami, ako je Blok 12. Práve na základe prepojenia umenia a moderných trendov, je možné prilákať rôzne vekové skupiny návštevníkov.

ZÁVĚR

Cieľom tejto diplomovej práce bola analýza vývoja kreatívneho priemyslu v Toronte a prístupov urbánnej regenerácie, ktoré viedli k formovaniu globálneho mesta. V projektovej časti som vypracoval návrhy, ktoré je možné uskutočniť v podmienkach Zlína a jeho kreatívneho prostredia. Spomínané návrhy sa zaoberajú problematikou rozvoja kreatívneho priemyslu a možnosťami urbánnej regenerácii regiónu.

Analytická časť ukázala, že Toronto prešlo no základe deindustrializácie, post-fordizmu a globalizácie významnou štrukturálnou premenou, ktorá viedla k formovaniu kreatívneho priemyslu, ktorý je v dnešnej dobe jedinečný, z hľadiska globálneho mesta. Toronto však disponuje multikultúrnou skladbou, ktorá je v podmienkach Zlína nezastúpená. Z hľadiska záverov analýzy vývoja a podpory kreatívneho priemyslu v Toronte, je možné uplatniť skúsenosti aj v Zlíne. Dôležité je však zabezpečiť primeranú spoluprácu verejného a súkromného sektora na princípoch partnerstva.

Pre návrhovú časť rozvoja kreatívneho priemyslu v Zlíne, boli kľúčové – analýza fyzickej, funkčnej a sociálne-ekonomickej charakteristiky Toronta a jeho pozície v systéme globálnych miest, analýza a vyhodnotenie stratégií a metód podpory rozvoja kreatívneho priemyslu, kultúrnych okrskov a urbánnej regenerácie a charakteristika vývoja a súčasného stavu kreatívneho priemyslu v Toronte. Podľa daných analýz bola možná aplikácia skúseností rozvoja kreatívneho priemyslu prostredníctvom kultúrnych okrskov pri urbánnej regenerácii.

V projektovej časti bola navrhnutá regenerácia budov č. 14 a 15, ktoré poskytujú priestory pre Krajskú knižnicu Františka Bartoše, Krajskú galériu výtvarného umenia v Zlíne a Múzeum Juhovýchodnej Moravy v Zlíne. Práve tieto dve spomínané budovy, by mohli zabezpečiť rozvoj kreatívneho priemyslu v Baťovom areály. Návrh sa zamerail na možné prepojenie spomínaných inštitúcií, ktoré by v prípade vybudovania verejnej zelene, pre oddych a sprístupnenia reštauračných a kaviarenských služieb, fungoval, ako komplexný systém kreatívneho priemyslu, na základe príkladu z Distillery District, ktorý funguje v Toronte. Dôležité v tomto smere je upraviť plánovacie aktivity tak, aby si celkový areál udržal pôvodný image. Navrhnutá bola rovnako infraštruktúra, ktorá by bola schopná organizovať verejné akcie, ako filmové a hudobné festivaly.

V závere boli navrhnuté prístupy FMK a jej preniknutie do kreatívnej sféry, spolu s verejnými službami, ktoré by dokázali pritiahnúť návštevníkov. Preukázaných bolo via-

cero spôsobov, ktoré by mali viesť k lepšiemu preniknutiu študentov a ich kreatívnych myšlienok k verejnosti a súkromnému sektoru.

V prípade, ak sa mesto Zlín zameria, na podporu kreatívneho priemyslu v regióne, zvýši sa tak atraktivita a prísun zahraničných turistov, ktorí vyhľadávajú umenie a kreativitu. Mesto by si tak ponechalo svoj charakteristický image a medzinárodne by sa zviditeľnilo. Podporil by sa tak celkový turistický ruch a povedomie o turistických atrakciách. Osobne si myslím, že mesto Zlín má predpoklady, ktoré ho predurčujú na plnenie funkcií kreatívneho mesta, podobne ako je tomu v Toronte.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] ALTENA, Bert, 2002. *De-industrialization: social, cultural, and political aspects*. Press Syndicate: Cambridge. ISBN 0-521-53216-7.
- [2] AMIN, Ash, 1994. *Post-Fordism: a reader*. Oxford: Blackwell Publishers. ISBN 0-631-18856-8.
- [3] ARAYA, Daniel a Micheal A. PETERS, 2010. *Education in the creative economy: knowledge and learning in the age of innovation*. New York: Peter Lang. ISBN 978-1-4331-0745-0.
- [4] BECK, Ulrich, 2000. *What is globalization?* Cambridge: Polity Press. ISBN 0-7456-2126-0.
- [5] BLACKMAN, Tim. *Urban policy in practice*. New York: Routledge, 1995. ISBN 0-415-09299-X.
- [6] COLETTE, Henry, 2007. *Entrepreneurship in the creative industry: an international perspective*. Cheltenham: Edward Elgar. ISBN 978-1-84542-610-1.
- [7] COWIE, Jefferson a Joseph HEATHCOTT, 2003. *Beyond the ruins: the meaning of deindustrialization*. Ithaca: Cornell University. ISBN 0-8014-8871-0.
- [8] CLARK, David, 2003. *Urban world/global city*. New York: Routledge. ISBN 0-415-32098-4.
- [9] FLORIDA, Richard, 2002. *Rise of the creative class: and how it's transforming work, leisure, community, & everyday life*. New York: Basic Books. ISBN 0465024777.
- [10] FLORIDA, Richard, 2005. *Cities and the creative class*. New York: Routledge. ISBN 0-415-94887-8.
- [11] GROOT, 2000. Henri. *Growth, unemployment, and deindustrialization*. Cheltenham: Edward Elgar. ISBN 1-84064-263-7.
- [12] HORITA, Masahide a Hideki KOIZUMI, 2009. *Innovations in collaborative urban regeneration*. Tokyo: Springer, ISBN 978-4-431-99263-9.
- [13] KOCH, Max, 2006 *Roads to post-Fordism: labour markets and social structures in Europe*. Hampshire: Ashgate Publishing. ISBN 0-7546-4308-5.

- [14] KLOUDOVÁ, Jitka, 2010. *Kreativní ekonomika: vybrané ekonomické, právní, masmediální a informatizační aspekty*. Bratislava: Eurokódex. ISBN 978-80-89447-20-6.
- [15] MCCARTHY, John, 2007. *Partnership, collaborative planning and urban regeneration*. Hampshire: Ashgate Publishing. ISBN 978-0-7546-1375-6.
- [16] MUNDELIUS, Marco, 2008. *The reliance of Berlin's creative industries on milieu*. Saabrücken: VDM Verlag dr. Mueller. ISBN 978-3836482356.
- [17] O'CONNOR, Justin a Lily KONG, 2009. *Creative economies, creative cities: Asian-European perspectives*. Dordrecht: Springer. ISBN 978-1-4020-9948-9.
- [18] ROBERTS, Peter a Hugh SYKES, 2000. *Urban regeneration: a handbook*. London: Sage Publications. ISBN 978-0761967163.
- [19] RUNCO, Mark, 2007 *Creativity: theories and themes*. Burlington: Elvise Academic Press. ISBN 0-12-602400-6.
- [20] SANTAGATA, Walter, 2010. *The culture factory: creativity and the production of culture*. Heidelberg: Springer-Verlag, ISBN 978-3-642-13357-2.
- [21] SASSEN, Saskia, 2001. *The global city: New York, London, Tokyo*. Princeton: Princeton University. ISBN 0-691-07063-6.
- [22] SCHOLTE, Jan Aart, 2005 *Globalization: a critical introduction*. Hampshire: Palgrave MacMillan. ISBN 0-333-97702-5.
- [23] STARCHILD, Adam. *How to develop and manage a successful condominium*. New York: Books for business, 2001. ISBN 0-89499-056-X.
- [23] TEIPELKE, Renard, 2010 *Richard Florida's concept of the creative class: Berlin's strengths and weaknesses to attract creative people*. Norderstedt: GRIN Verlag. ISBN 978-3-640-54057.
- [24] WEISBERG, Robert, 2006. *Creativity: Understanding innovation in problem solving, science, invention, and the arts*. New Jersey: Wiley & Sons. ISBN 0-471-73999-5.
- [25] ZUKIN, Sharon, 1989. *Loft living: culture and capital in urban change*. New Jersey: Rutgers University. ISBN 0-8135-1389-8.

Elektronické zdroje

- [26] 2011 CENSUS. Index. *Statcan.gc.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/index-eng.cfm>
- [27] BAŤŮV INSTITUT. O projektu. *14-15.cz* [online] ©2012 [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://14-15.cz/>
- [28] BLOK 12. O Bloku. *Blok12.cz* [online] ©2012 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.blok12.cz/#!/o-bloku-12>
- [29] COUNCIL OF FOREIGN RELATIONS, Immigration policy. *Cfr.org* [online]. 2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z: www.Cfr.org/canada/canadas-immigration-policy/p11047
- [30] CITY OF TORONTO. Facts, economy, demography, infrastructure. *Toronto.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: http://www.toronto.ca/toronto_facts/index.htm
- [31] ČSÚ. Veřejná databáze. *Czso.cz* [online] ©2012 [cit.2012-03-16]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/vdbvo/uvod.jsp>
- [32] DESIGN EXCHANGE. About. *Dx.org* [online] ©2012 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: http://www.dx.org/index.cfm?pagepath=ABOUT_US&id=22243
- [33] DISTILLERY DISTRICT. About, history, events. *Thedistillerydistrict.com* [online] ©2012 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.thedistillerydistrict.com/about.php>
- [34] EMPLOYMENT DISTRICT PROFILE. *Toronto.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.toronto.ca/demographics/pdf/employment-districts-profile-2010.pdf>
- [35] FARYADI, Shahrzad, 2007. *Urban representation of multiculturalism in a global city: Toronto's Iranian community* [online]. [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://www.globalautonomy.ca/global1/servlet/Xml2pdf?fn=RA_Faryadi_GlobalCity
- [36] FÍRTOVÁ, Magdalena. *Tvorba aktivní imigrační politiky: případová studie Kanady*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, 2007. PhD. Thesis, sv. 170. Dostupné z: http://mfirtova.cz/blog/wp-content/uploads/2008/04/magdalena_disertace_v14_071028.pdf

- [37] IMAGINE TORONTO. *Utoronto.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z:
http://www.utoronto.ca/progris/web_files/creativecities/ccpdfdoc/CC%20Strategy%20Report%20Single%20pp.pdf
- [38] INVEST TORONTO, Creative industries. *Investtoronto.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://investtoronto.ca/Business-Toronto/Key-Business-Sectors/Creative-Industries.aspx>
- [39] INTEGROVANÝ PLÁN ROZVOJA MESTA ZLÍN. Původní znění. *Zlin.eu* [online] ©2008 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.zlin.eu/page/91898.dokument-iprm-v-puvodnim-zneni/>
- [40] KONGRESOVÉ CETRUM ZLÍN. Základní informace. *Kc-zlin.cz* [online] ©2012 [cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.kc-zlin.cz/page/1671.zakladni-informace-kongresove-centrum-zlin/>
- [41] KPMG COMPETITIVE ALTERNATIVES 2010. *Greatertoronto.org* [online] ©2012 [cit. 2012-03-01]. Dostupné z: <http://www.greatertoronto.org/wp-content/uploads/2012/02/KPMG-competitive-alternatives-2010.pdf>
- [42] LITTLE PORTUGAL. Past events. *Littleportugal.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-03-10]. Dostupné z: <http://littleportugal.ca/past-events>
- [43] MARKUSEN, Ann. Urban development and the politics of a creative class: evidence from the study of artists. *Environment and planning* [online]. 2006, č. 38 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: http://www.community-wealth.org/_pdfs/articles-publications/anchors/paper-markusen.pdf
- [44] MEDICAL AND RELATED SCIENCES. About MaRS. *Marsdd.com* [online] ©2012 [cit. 2012-03-20]. Dostupné z: <http://www.marsdd.com/aboutmars/>
- [45] MILES, Simon. Creativity, culture and urban development. *Creativity, culture and urban development* [online]. 2005, č. 3 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: www.nsl.ethz.ch/index.php/de/content/download/1185/7190/file
- [46] MURPHY, Raymond. Delimiting the CBD. *Economic geography* [online]. 1954, č. 30 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/discover/10.2307/141867?uid=3739024&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21100693807851>

- [47] NOBLE, Michael, 2009. *Lovely spaces in unknown places: creative city building in Toronto's inner suburbs* [online]. Toronto [cit. 2012-03-29]. ISBN 978-0-7727-1474-9. Dostupné z:
<http://www.urbancentre.utoronto.ca/pdfs/publications/RP217NobleMarch2009.pdf>. Research paper. University of Toronto.
- [48] NXNE. Information. *Nxne.com* [online] ©2012 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z:
<http://nxne.com/information>
- [49] Phil Wood. In: *Worldnews* [online]. [cit. 2012-03-14]. Dostupné z:
http://wn.com/Phil_Wood_explains_the_5_stages_of_the_Cycle_of_Creativity
- [50] PECK, Jamie. Struggling with the creative class. *Urban and regional research* [online]. 2005, vol. 29 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z:
<http://www.brynmawr.edu/socialwork/GSSW/schram/peck.pdf>
- [51] RICHARDSON, Sue. *A comparison of Australian and Canadian immigration policies and labour market outcomes* [online]. Adelaide, 2004 [cit. 2012-03-30]. ISBN 0-642-26095-8. Dostupné z:
http://www.immi.gov.au/media/publications/pdf/comparison_immigration_policies.pdf. Report. Filders University.
- [52] ROWTHORN, Robert a Ramana RAMASWAMY, 1997. *Deindustrialization: causes and implications* [online], [cit. 2012-03-29]. ISBN 01593-9781452764412. Dostupné z:
<http://books.google.sk/books?id=bdPofY56ctkC&printsec=frontcover&hl=sk#v=onepage&q&f=false>
- [53] RUMPEL, Petr. Creative industries in spatial perspective in the old industrial Moravian-Silesian region. *Ekonomika + Management* [online], 2010, vol. 4 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: http://custom.kbbarko.cz/e+m/04_2010/03_rumpel.pdf
- [54] SCORECARD OF PROSPERITY. *Bot.com* [online] ©2012 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z:
http://bot.com/Content/NavigationMenu/Policy/Scorecard/Scorecard_on_Prosperty_2010_FINAL.pdf

- [55] SINGHAL, Shaleen a Stanley MCGREA, 2009. A framework for assessing regeneration, business strategies and urban competitiveness. *Local economy* [online], č. 24 [cit. 2012-03-29]. DOI: 10.1080/02690940902717147. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02690940902717147>
- [56] STATISTICS CANADA. Start. *Statcan.gc.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://www.statcan.gc.ca/start-debut-eng.html>
- [57] STERN, Mark . Cultivating "natural" cultural districts. *Creativity & change* [online]. 2007, s. 1-16 [cit. 2012-03-29]. Dostupné z: <http://www.trfund.com/resource/downloads/creativity/NaturalCulturalDistricts.pdf>
- [58] STRATEGIES FOR CREATIVE CITY. Toronto.ca [online] ©2008 [cit. 2012-03-14]. Dostupné z: <http://www.toronto.ca/culture/pdf/creative-city-planning-framework-feb08.pdf>
- [59] TECHNICKÉ INOVAČNÍ CENTRUM. O společnosti. *Ticzlin.cz* [online] ©2007-2010 [cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.ticzlin.cz/o-spolecnosti/profil-poslani/>
- [60] TEIXEIRA, Carlos. *Toronto's Little Portugal: a neighbourhood in transition* [online]. Toronto, 2007 [cit. 2012-03-30]. ISBN 978-0-7727-1457-2. Dostupné z: <http://www.urbancentre.utoronto.ca/pdfs/researchbulletins/CUCSRB35Teixeira.pdf>. Research paper. University of Toronto.
- [61] THEATRE ONTARIO. Resources. *Theatreontario.org* [online] ©2012 [cit. 2012-03-06]. Dostupné z: <http://www.theatreontario.org/resources.aspx>
- [62] TIFF. About. *Tiff.net* [online] ©2011 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z: <http://tiff.net/about>
- [63] TORONTO ART SCAPÉ. About us. *Torontoartscape.org* [online] ©2011 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://www.torontoartscape.org/about-us>
- [64] TORONTO FASHION INCUBATOR. About. *Fashionincubator.com* [online] ©004-2012 [cit. 2012-03-09]. Dostupné z: <http://www.fashionincubator.com/about/index.shtml>
- [65] TORONTO HOUSING. About. *Torontohousing.com* [online] ©2012 [cit. 2012-03-16]. Dostupné z: <http://www.torontohousing.com/about>

- [66] TORONTO MUSICIANS. Join TMA. *Totontomusicians.org* [online] ©2011 [cit. 2012-03-08]. Dostupné z:
http://www.torontomusicians.org/index.php?option=com_content&view=article&id=45&Itemid=70
- [67] TORONTO TRANSIT COMMISSION. About the project. *Ttc.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-02-28]. Dostupné z:
http://www3.ttc.ca/Spadina/About_the_Project/index.jsp
- [68] URBANSPACE. Property group. *Urbanspace.org* [online] ©2012 [cit. 2012-03-19]. Dostupné z: <http://urbanspace.org/>
- [69] VINODRAI, Tara. The place of design: exploring Ontario's design economy. *Ontario in the creative age* [online]. 2009 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z:
<http://www.investtoronto.ca/InvestAssets/PDF/Reports/the-place-of-design-TV-inodrai.pdf>
- [70] WATERFRONT TORONTO. Scope and scale. *Waterfronttoronto.ca* [online] ©2012 [cit. 2012-03-21]. Dostupné z:
http://www.waterfronttoronto.ca/about_us/scope_and_scale
- [71] WIEDITZ, Thorben. *Liberty Village: the makeover of Toronto's King and Dufferin area* [online]. Toronto, 2007 [cit. 2012-03-30]. ISBN 978-0-7727-1452-7. Dostupné z:
<http://www.urbancentre.utoronto.ca/pdfs/researchbulletins/CUCSRB32-WieditzJan07.pdf>. Research paper. University of Toronto.
- [72] WIESAND, Andreas. The creative sector: an engine for diversity, growth and jobs in Europe. In: *European cultural foundations* [online]. 2005 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.eurocult.org/uploads/docs/114.pdf>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BIA	Business Improvement Areas
CBD	Central Business District
DX	Design Exchange
GTA	Greater Toronto Area
HDP	Hrubý domácí produkt
IMIT	Imagination, Manufacturing, Innovation, Technology
KPMG	Klynveld, Peat, Marwick, Goerdeler
MaRS	Medical and related science
NXNE	Northwest music and new media conference and festival
TFI	Toronto fashion incubator
TIC	Technické Inovační Centrum
TIFF	Toronto international film festival
TTC	Toronto Transit Commission
ČSÚ	Český statistický úřad

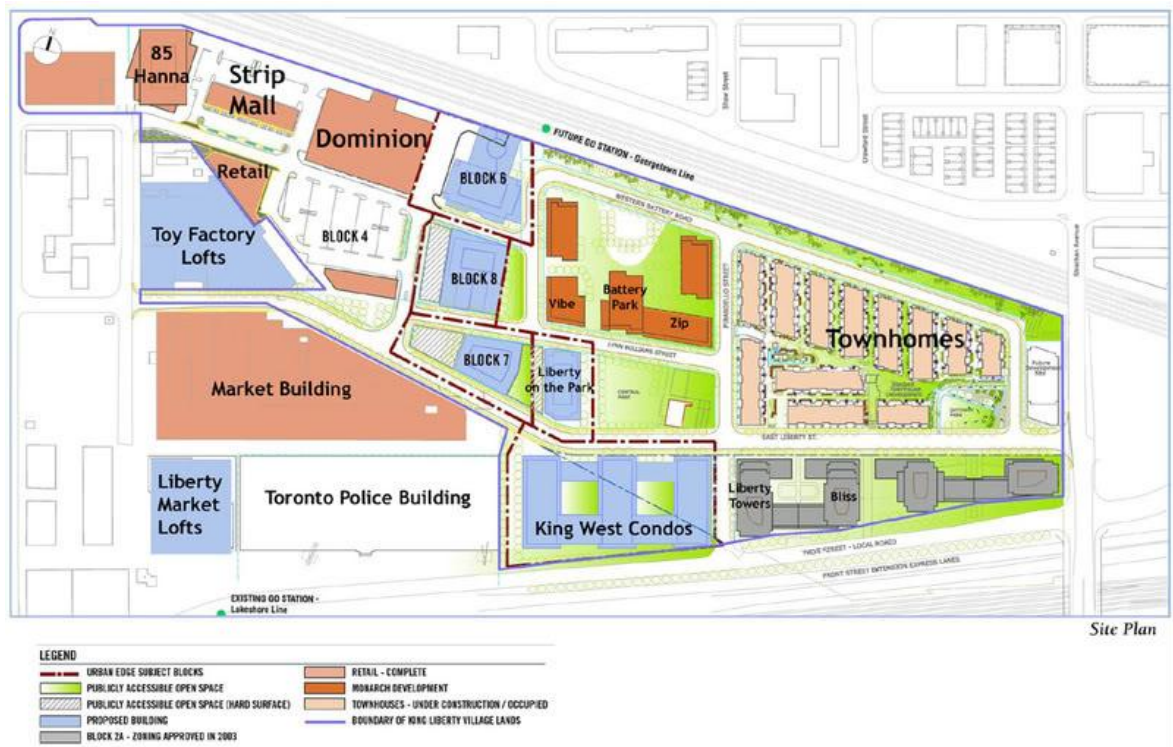
SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1: Vplyv migrácie.....</i>	49
<i>Obr. 2: Vývoj obyvateľstva.....</i>	50
<i>Obr. 3: Vplyv migrácie.....</i>	54

SEZNAM PŘÍLOH

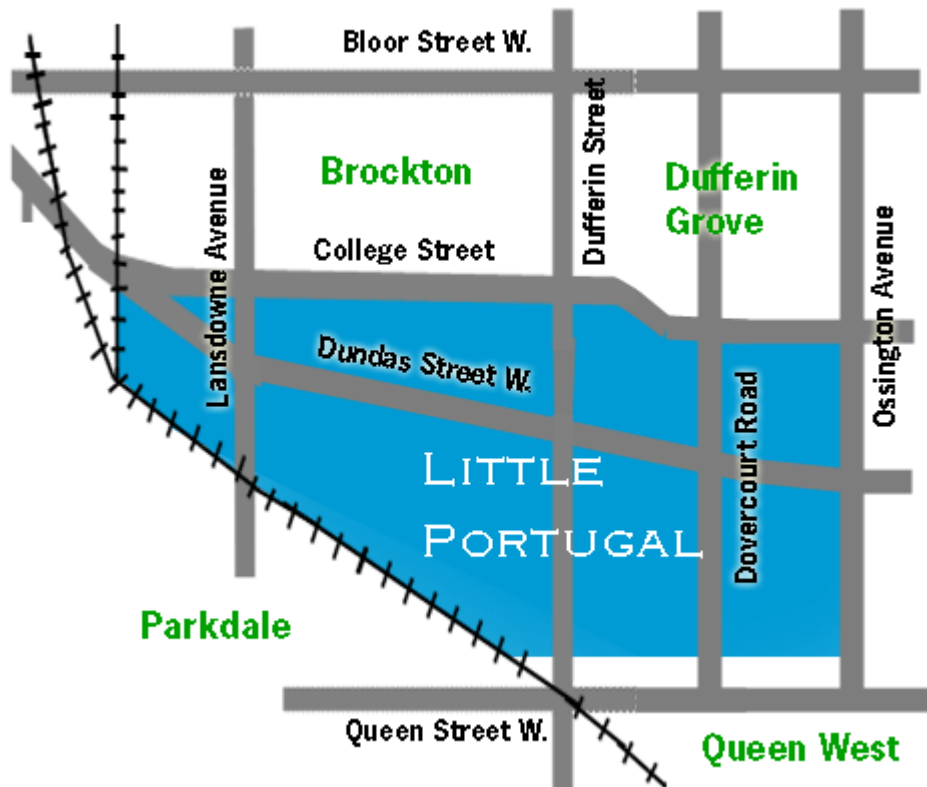
- P I** **Mapa Liberty Village**
- P II** **Mapa Little Portugal**
- P III** **Mapa Distillery District**
- P IV** **Schéma expozice prostor Zlín**
- P V** **Schéma expozice princip Bat'a**

PŘÍLOHA P I: MAPA LIBERTY VILLAGE

Zdroj: Urbantoronto, 2012

PŘÍLOHA P II: MAPA LITTLE PORTUGAL

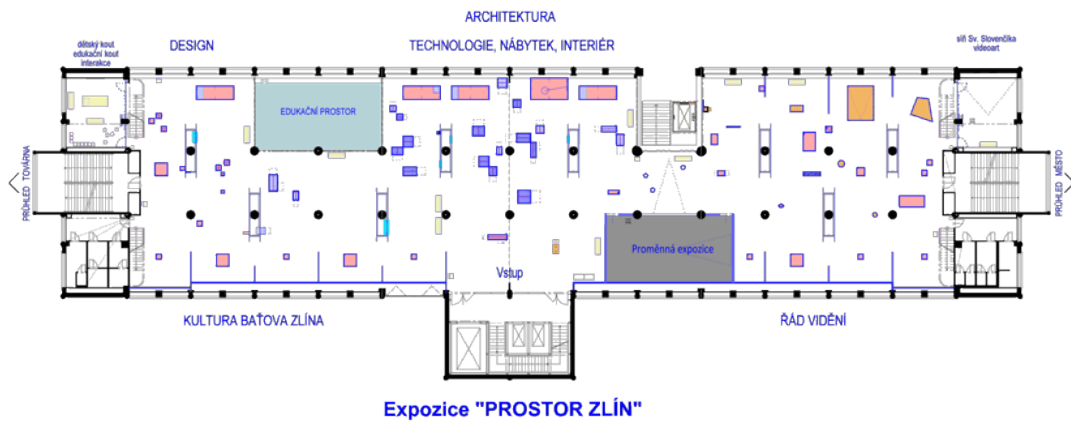
Zdroj: Toronto Core Real Estate Professional, 2012

PŘÍLOHA P III: MAPA DISTILLERY DISTRICT

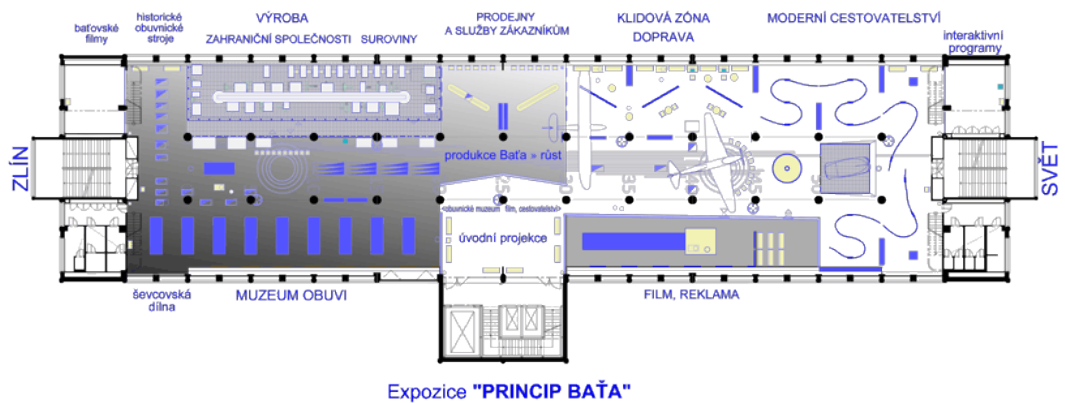

Zdroj: Distillery District, 2012

PŘÍLOHA P IV: SCHÉMA EXPOZICE

Zdroj: Baťův institut, 2012

Zdroj: Baťův institut, 2012